

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**MOTIVACIJA POSAMEZNIKOV ZA VKLJUČEVANJE IN
DELOVANJE V PROSTOVOLJNIH ORGANIZACIJAH:
PRIMER KRAJEVNE SKUPNOSTI ZASIP**

Ljubljana, maj 2017

MATEJA VILMAN

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisana Mateja Vilman, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Motivacija posameznikov za vključevanje in delovanje v prostovoljnih organizacijah: primer Krajevne skupnosti Zasip, pripravljenega v sodelovanju s svetovalko izr. prof. dr. Sandro Penger,

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne 25. 5. 2017

Podpis študentke:

KAZALO

UVOD	1
1 PROSTOVOLJNO DELO	5
1.1 Terminološka opredelitev prostovoljstva.....	5
1.1.1 Prostovoljstvo, prostovoljno delo in prostovoljci.....	5
1.1.2 Aktivno državljanstvo, družbena vključenost in družbena povezanost.....	10
1.2 Prednosti prostovoljnega delovanja	11
1.3 Prostovoljstvo v Sloveniji	15
1.3.1 Zgodovina prostovoljstva	15
1.3.2 Pravna opredelitev prostovoljstva	16
1.3.3 Strukturiranost prostovoljstva	18
1.3.4 Trendi v prostovoljstvu	20
1.4 Neprofitne in nevladne organizacije	22
1.4.1 Opredelitev neprofitnih in nevladnih organizacij.....	22
1.4.2 Društvo kot prevladujoča vrsta neprofitnih in nevladnih organizacij	24
1.4.2.1 Opredelitev društva.....	24
1.4.2.2 Delovanje društev	25
1.4.3 Odnos med občino, lokalno skupnostjo in nevladnimi organizacijami.....	27
2 MOTIVACIJSKI DEJAVNIKI PROSTOVOLJNIH AKTIVNOSTI	28
2.1 Motivacija	28
2.1.1 Opredelitev motivacije	28
2.1.2 Motivacijski proces	30
2.1.3 Pregled teorij motivacije	31
2.2 Motivacija prostovoljcev	34
2.2.1 Motivi posameznika za vključevanje v prostovoljne organizacije.....	34
2.2.2 Motivacija različnih skupin za vključevanje v prostovoljne organizacije....	36
3 MULTIMETODOLOŠKA RAZISKAVA PROSTOVOLJNIH ORGANIZACIJ V KRAJEVNI SKUPNOSTI ZASIP.....	38
3.1 Predstavitev Krajevne skupnosti Zasip	38
3.2 Zasnova raziskovanja in metodologija.....	41
3.2.1 Cilji raziskave ter zagotavljanje zanesljivosti in veljavnosti.....	41
3.2.2 Temeljna teza in raziskovalna vprašanja.....	42
3.2.3 Oblikovanje anketnega vprašalnika.....	42
3.2.4 Oblikovanje intervjuja	43
3.3 Analiza podatkov in interpretacija rezultatov	44
3.3.1 Analiza anketnega vprašalnika	44

3.3.2 Analiza polstrukturiranih intervjujev	54
3.4 Ugotovitve in vrednotenje rezultatov	56
3.4.1 Zaključne ugotovitve na osnovi raziskovalnih vprašanj	56
3.4.2 Priporočila prostovoljnim organizacijam v Krajevni skupnosti Zasip.....	63
3.4.3 Omejitve raziskave in priporočila za nadaljnje raziskovanje.....	64
SKLEP	64
LITERATURA IN VIRI	69

PRILOGE

KAZALO TABEL

Tabela 1: Splošne lastnosti prostovoljstva	6
Tabela 2: Prednosti prostovoljstva za skupnost, posameznika in organizacijo.....	13
Tabela 3: Ovire prostovoljstva in strategije za večjo vključenost.....	14
Tabela 4: Zakon o prostovoljstvu.....	17
Tabela 5: Značilnosti nevladnih organizacij	23
Tabela 6: Definicije motivacije	29
Tabela 7: Pregled teorij motivacije	32
Tabela 8: Glavni motivacijski faktorji	36
Tabela 9: Pozitivni vplivi medgeneracijskega prostovoljnega sodelovanja.....	37
Tabela 10: Osnovni podatki Krajevne skupnosti Zasip	38
Tabela 11: Prostovoljne organizacije v Krajevni skupnosti Zasip.....	39
Tabela 12: Raziskovalna vprašanja za multimetodološko raziskavo	42
Tabela 13: Pripadnost skupnosti	49
Tabela 14: Motivi za prostovoljstvo v krajevnih organizacijah.....	51
Tabela 15: Predstavitev vzorca respondentov	51
Tabela 16: Analiza polstrukturiranih intervjujev s predstavniki krajevnih prostovoljnih organizacij	54
Tabela 17: Analiza T testa med faktorji in spolom	59
Tabela 18: Splošna skupna statistika analize T testa med faktorji in spolom	60
Tabela 19: Odvisnost motivacijskih faktorjev od starosti anketirancev	61
Tabela 20: Splošna skupna statistika analize T testa med faktorji in starostno skupino....	61
Tabela 21: Analiza T testa med faktorji in starostno skupino.....	62
Tabela 22: Priporočila prostovoljnim organizacijam v Krajevni skupnosti Zasip.....	64

KAZALO SLIK

Slika 1: Življenjski cikel prostovoljca.....	9
Slika 2: Hierarhični model motivacije	30
Slika 3: Motivacijski proces.....	31

Slika 4: Motivacijski faktor zaščite	45
Slika 5: Motivacijski faktor vrednosti	45
Slika 6: Karierni motivacijski faktor	46
Slika 7: Družbeni motivacijski faktor.....	47
Slika 8: Motivacijski faktor razumevanja.....	47
Slika 9: Motivacijski faktor izboljšave.....	48
Slika 10: Primerjava motivacijskih faktorjev	49
Slika 11: Pripadnost prostovoljnim organizacijam v letih.....	52
Slika 12: Pripadnost anketirancev po posameznih organizacijah.....	53
Slika 13: Odvisnost motivacijskih faktorjev od spola anketirancev.....	57

UVOD

Človekovo delovanje je odvisno od motivacije. Motivacija se nanaša na posameznikove notranje in zunanje sile, ki vplivajo na njegovo navdušenje za neko dejavnost in mu pomagajo pri tem vztrajati. Motivirano vedenje je posledica delovanja motivacijskega procesa, ki vpliva na uspešnost posameznika in organizacije (Dimovski, Penger, & Peterlin, 2009, str. 76). Posameznik je motiviran za delovanje, če ga po koncu opravljanja aktivnosti čaka nagrada, ki je običajno materialne oblike, največkrat denar. Že nekaj let pa je, predvsem med mladimi, v porastu prostovoljstvo oziroma prostovoljno delo, za katerega ni plačila oziroma nagrade, vsaj ne v denarni obliki in očitno je, da so motivacijski dejavniki za prostovoljno delovanje drugačni.

O prostovoljnem delu se je pričelo več govoriti v 20. stoletju, vendar to ni nekaj novega, saj naj bi njegove korenine segale že daleč v preteklost, ko se je prostovoljstvo pojavilo kot naravni odziv družbe po samoohranitvi (Slovenska filantropija, 2017a). Prostovoljstvo je v družbi cenjena dejavnost s strani lokalnih skupnosti in države, saj predstavlja vrednote solidarnosti, sodelovanja in enakih možnosti za vse. V zvezi s številom prostovoljcev je, tako na ravni Evropske unije, kot tudi v Sloveniji opazen trend povečanja števila aktivnih prostovoljcev (Jamšek, 2012, str. 17). Razvoj sodobnega prostovoljnega dela v Sloveniji se je začel v sedemdesetih letih v obliki projektov, namenjenih predvsem otrokom in mladini (Hauptman, 2011, str. 10). Desetletje kasneje je prišlo do intenzivnega ustanavljanja različnih interesnih društev, ki so delovala predvsem na podlagi prostovoljnega dela. V Sloveniji je registriranih nekaj več kot 27.000 nevladnih organizacij, torej tistih, ki v vseh pogledih delujejo neodvisno od države, so neprofitne in v pretežni meri prostovoljne. Med najštevilčnejše nevladne organizacije štejemo društva, ki so lahko ustanovljena za zagotavljanje interesov svojih članov ali za izpolnjevanje javno koristnih interesov (Forbici, Divjak, Osonkar, Dernovšek, & Verbajs, 2010, str. 7). Delovanje in obstoj društev sta odvisna od prostovoljnega dela oziroma od prispevka posameznika, skupine ali skupnosti.

Posameznik je motiviran za opravljanje prostovoljnega dela in želi del sebe in svojega časa posvetiti določeni prostovoljni organizaciji iz različnih razlogov. Motivi se od prostovoljca do prostovoljca razlikujejo in se med seboj običajno prepletajo. Na prvi pogled so lahko predvsem altruistični, ko posameznika v prostovoljstvo žene želja pomagati drugemu. Vendar je povsem razumljivo, da imajo ljudje, ki podarijo svoj čas in življenjsko energijo prostovoljstvu, tudi potrebo po tem, da bi nekaj pridobili zase. Med takšne potrebe, ki predstavljajo motive za prostovoljno delo štejemo: (1) zavest, da si koristen, (2) zapolniti svoj čas z neko smiselno dejavnostjo, (3) priti v stik z drugimi ljudmi in s tem zmanjšati svojo osamljenost ali (4) razširiti krog svojih socialnih stikov, (5) spoznavati nova okolja, (6) pridobivati nova znanja in drugo (Mikuš–Kos, 1999). Odločitev za sodelovanje pri aktivnostih prostovoljnih organizacij lahko izvira iz posameznikove notranje motivacije in potrebe po pomoči sočloveku (Mesec, 2000, str. 207).

V znanstveni literaturi lahko zasledimo številne motivacijske teorije, ki se med seboj ne le razlikujejo ampak tudi dopolnjujejo in opazimo, da vsaka od njih v ospredje postavlja drug izvor ideje motivacije. Razloge, zaradi katerih se posamezniki odločajo za prostovoljno delo, najbolje pojasnjuje funkcionalna teorija motivacije prostovoljcev, ki trdi, da različni posamezniki opravljajo enako prostovoljno delo iz različnih razlogov. Obenem lahko prostovoljstvo zadovoljuje različne motive istega posameznika tudi v različnih obdobjih njegovega življenja. Pomembno je, da se prostovoljno delo ujema s posameznikovo motivacijo, saj le tako lahko povečamo zadovoljstvo s prostovoljnim delom, pripravljenost za nadaljevanje dela in učinkovitost samega dela (Gril, 2007, str. 137). Clary in Snyder (1992, str. 124) sta v svojih raziskavah razvila teoretski model, ki predpostavlja šest osnovnih skupin motivacijskih faktorjev. Avtorja govorita o (1) vrednostnem, (2) razumskem, (3) socialnem, (4) kariernem motivacijskem faktorju ter o (5) faktorju zaščite in (6) izboljšave. Različni avtorji so kasneje omenjali še dodatne faktorje, vendar lahko opazimo, da je nabor le teh v celoti načeloma enak. Motivatorji se razlikujejo od posameznika do posameznika ter se spreminjajo v času (Baloh, 2009, str. 18).

Magistrsko delo sestoji iz treh delov ter je razdeljeno na teoretični in raziskovalni del naloge. Prvi del teoretičnega dela naloge je namenjen proučevanju konstrukta prostovoljnega dela. Na tem mestu sem opredelila termine, ki se nanašajo na prostovoljstvo, med katere spadajo prostovoljstvo, prostovoljno delo, prostovoljci, aktivno državljanstvo, družbena vključenost in družbena povezanost ter opisala prednosti prostovoljnega delovanja. Naslednje poglavje se nanaša na prostovoljstvo v Sloveniji in vključuje zgodovino, pravno opredelitev, strukturiranost in trende v prostovoljstvu. V zadnjem delu prvega poglavja sem opredelila neprofitne in nevladne organizacije in društvo kot prevladujočo vrsto neprofitnih in nevladnih organizacij ter proučila odnos med občino, lokalno skupnostjo in nevladnimi organizacijami. Drugi del teoretičnega dela magistrske naloge je namenjen proučevanju motivacijskih dejavnikov prostovoljnih aktivnosti. V tem poglavju sem proučila konstrukt motivacije, ki vsebuje opredelitev pojma motivacije, motivacijskega procesa in pregled teorij motivacije. Poleg tega sem se bolj podrobno dotaknila motivacije prostovoljcev in proučila motive posameznika za vključevanje v prostovoljne organizacije ter motivacijo različnih skupin za vključevanje v prostovoljne organizacije. Tretji, raziskovalni del naloge se bolj podrobno dotika motivacijskih dejavnikov prostovoljnega dela v organizacijah v izbrani lokalni skupnosti. V Krajevni skupnosti Zasip, ki že vrsto let velja za eno najbolj aktivnih lokalnih skupnosti v občini Bled in okolici, sem v društvene dejavnosti kot predsednica turističnega društva in aktivna članica drugih društev prostovoljno vključena že peto leto zapored. V tem času sem postajala vedno bolj motivirana za delovanje v društvu, pridobila sem veliko novih poznanstev in začutila še močnejši občutek pripadnosti svojemu kraju. Sprašujem se, kateri so tisti motivacijski faktorji, ki motivirajo najbolj aktivne člane posameznih prostovoljnih organizacij ter na kakšen način bi k sodelovanju pritegnili tudi bolj pasivne člane skupnosti.

Namen magistrskega dela je s pomočjo relevantne domače in tuje znanstvene literature

sistematično proučiti in razširiti vedenje o konstrukt prostovoljnega dela, nadalje pa analizirati in razčleniti konstrukt motivacijskih dejavnikov prostovoljnih aktivnosti, ki motivirajo posameznike, da se vključujejo in aktivno delujejo v prostovoljnih organizacijah. Teoretični del magistrskega dela bom uporabila kot izhodišče za kvalitativno raziskavo, s katero bom ugotavljala, kako v praksi poteka delovanje prostovoljnih organizacij v izbrani lokalni skupnosti. S pomočjo izvedene raziskave in njenih ugotovitev o motivih posameznika za prostovoljstvo bom izoblikovala priporočila za že aktivne posameznike v krajevnih organizacijah, s katerimi bodo lahko v prihodnje učinkoviteje motivirali bolj pasivne člane skupnosti.

Osnovni cilj magistrskega dela je proučiti, kakšna je motivacija aktivnih posameznikov za vključevanje in delovanje v prostovoljnih organizacijah in s poglobljeno analizo tako s teoretičnega kot tudi z raziskovalnega vidika prikazati, kateri so tisti ključni motivi in motivacijski dejavniki, ki posameznika ženejo, da se prostovoljno vključuje in aktivno deluje v določeni prostovoljni organizaciji.

Pomožni cilji magistrskega dela so: (1) s pomočjo znanstvene literature domačih in tujih avtorjev, aktualnih strokovnih prispevkov in drugih spletnih virov sistematično predstaviti in preučiti konstrukt prostovoljnega dela in motivacijskih dejavnikov prostovoljnih aktivnosti; (2) s pomočjo kvalitativne raziskave preveriti stanje prostovoljnih aktivnosti v Krajevni skupnosti Zasip in ugotoviti, kateri so glavni faktorji, ki motivirajo posameznike v omenjeni lokalni skupnosti, da se vključujejo v delovanje prostovoljnih organizacij; (3) na podlagi ugotovitev raziskave s podporo teoretičnih izsledkov podati priporočila prostovoljnim organizacijam, kako motivirati posameznike za bolj uspešno in večjo vključenost le teh pri aktivnostih posamezne organizacije.

Temeljna teza magistrskega dela pravi, da je v Krajevni skupnosti Zasip prisotna visoka stopnja motivacije aktivnih krajanov za vključevanje in delovanje v krajevnih prostovoljnih organizacijah, kar posledično vpliva na razvoj skupnosti in kakovostnejše življenje v skupnosti.

Multimetodološka raziskava bo temeljila na naslednjih **raziskovalnih vprašanjih**:

- **Raziskovalno vprašanje 1:** Kateri je prevladujoč motiv, ki posameznike motivira, da se odločijo za vključitev in/ali aktivno delovanje v prostovoljnih organizacijah Krajevni skupnosti Zasip?
- **Raziskovalno vprašanje 2:** Ali se motivacijski faktorji za delovanje v prostovoljnih organizacijah v Krajevni skupnosti Zasip med spoloma ter med mlajšo in starejšo generacijo bistveno razlikujejo? V nadaljevanju bom postavljeno raziskovalno vprašanje razdelila na dve hipotezi:

Hipoteza 1: Motivacijski faktorji se razlikujejo med spoloma.

Hipoteza 2: Motivacijski faktorji se razlikujejo glede na starostno skupino anketirancev.

- **Raziskovalno vprašanje 3:** Ali je vključevanje v krajevne organizacije v Zasipu povezano z potrebo posameznikov po občutku lokalne pripadnosti?
- **Raziskovalno vprašanje 4:** Kakšna je ocena delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip?
- **Raziskovalno vprašanje 5:** Na kakšen način bi lahko dvignili stopnjo vključenosti krajanov v delovanje prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip?

Teoretični del vsebuje poglobljen teoretičen pregled znanstvene literature domačih in tujih avtorjev, strokovnih člankov ter spletnih virov. Z uporabo deskriptivne metode, ki z opisovanjem, opazovanjem, primerjavo in analizo pojavov omogoča ustvarjanje sklepov na podlagi povezav, sem postavila teoretični okvir, ki je sestavljen iz prvih dveh glavnih poglavij, namenjenim ključnima konstruktoma.

Prvo poglavje je namenjeno prostovoljnemu delu, drugo pa proučevanju motivacijskih dejavnikov prostovoljnih aktivnosti. Metodo deskripcije sem podkrepila z metodo kompilacije oziroma s povzemanjem ugotovitev, mnenj in stališč različnih avtorjev.

Raziskovalni del magistrske naloge temelji na kvalitativni in kvantitativni raziskavi, torej na multimetodološkem pristopu, v katerega sem vključila aktivne posameznike, ki se prostovoljno vključujejo in delujejo v organizacijah krajevne skupnosti Zasip. Multimetodološko raziskavo sem opravila s pomočjo vnaprej na podlagi domače in tuje literature oblikovanih anketnih vprašalnikov in delno strukturiranega globinskega intervjuja.

Vprašalnik v prvem delu vsebuje vprašanja o motivaciji krajanov za vključevanje in delovanje v krajevnih organizacijah. Natančneje sem raziskala, kateri so tisti faktorji, ki aktivne člane motivirajo, da svoj prosti čas namenijo društvenim aktivnostim, kateri dejavniki vplivajo na njihovo vključenost v določeno organizacijo in kakšno je realno stanje prostovoljnih aktivnosti v Krajevni skupnosti Zasip.

Za večjo zanesljivost in veljavnost z vprašalnikom pridobljenih rezultatov sem za analizo uporabila še poglobljene delno strukturirane intervjuje, ki sem jih izvedla na ožjem številu posameznikov, ki v skupnosti že mnogo let aktivno delujejo v eni ali več krajevnih organizacij. Namen analize kvalitativnih anket in kvantitativnega globinskega intervjuja je zavrnitev ali sprejem temeljne teze.

Primarne podatke, ki sem jih pridobila z omenjenima metodama, sem v zaključku magistrskega dela z metodo sinteze, natančneje s povezavo teoretičnih izhodišč z ugotovitvami iz raziskovalnega dela, smiselno povezala in na podlagi ugotovitev izoblikovala sklepna priporočila in predlogi za vpeljavo izboljšav na področju aktivnega vključevanja in delovanja v prostovoljnih organizacijah. Statistična analiza podatkov je bila izvedena v statističnem programu SPSS.

1 PROSTOVOLJNO DELO

1.1 Terminološka opredelitev prostovoljstva

V literaturi lahko zasledimo mnogo definicij prostovoljstva in prostovoljnega dela, kot tudi definicij prostovoljca, vendar za nobeno izmed njih ne moremo reči, da je splošno sprejeta. Slovar slovenskega knjižnega jezika (v nadaljevanju SSKJ) (Prostovoljen, b.l.) opredeljuje izraz "prostovoljen" kot dejanje, "ki temelji na svobodni volji, ne pa na prisili, obveznosti", izraz "prostovoljski" pa kot dejanja, ki se nanašajo na "prostovoljce ali prostovoljstvo" (Prostovoljski, b.l.). Iz javne razprave o predlogu Zakona o prostovoljstvu je razvidno, da sta se v vsakdanjem življenju uveljavila dva izraza, ki opredeljujeta aktivnosti, ki temeljijo na svobodni odločitvi in izbiri posameznika: (1) prostovoljno delo in (2) prostovoljsko delo. O pravilni rabi enega ali drugega izraza se je razvila polemika, katere rezultat je, da je zakonodajalec uveljavil izraz prostovoljsko delo, ker je želel "postaviti ločnico med organiziranim in neorganiziranim prostovoljstvom" (Pravno-informacijski center nevladnih organizacij [PIC], 2017). Tako Zakon o prostovoljstvu (Ur.l. RS, št. 10/2011, v nadaljevanju ZProst) v 5. členu navaja, da je prostovoljsko delo tisto »delo, ki ga posameznik po svoji svobodni volji in brez pričakovanja plačila ali neposrednih ali posrednih materialnih koristi zase, opravlja v dobro drugih ali v splošno korist«.

Izraz prostovoljen se, izhajajoč iz predhodno navedenih razlag nanaša ne dejavnost, izraz prostovoljski pa na osebe, ki prostovoljno dejavnost opravljajo organizirano. Ker se raziskava osredotoča na motivacijske dejavnike za delovanje prostovoljcev, sem v magistrskem delu uporabila termin prostovoljno delo povsod, razen v delu, ki se nanaša na razlago in navajanje zakonskih opredelitev.

1.1.1 Prostovoljstvo, prostovoljno delo in prostovoljci

Industrializacija, nagel tehnološki razvoj, digitalizacija družbe in posameznikovega vsakdanjika so sprožili reorganizacije osebnega časa posameznika in sprememb v naravnih družinskih skupnostih (Slovenska filantropija, 2017a). Navedene spremembe v družbi se odražajo v novih potrebah vseh državljanov, najbolj pa ranljivih skupin, kot so na primer otroci in starejši, terjajo nove aktivne odzive in pristope in vse bolj se zdi, da je prostovoljstvo pravi odgovor za nove izzive (Ministrstvo za javno upravo, 2016). ZProst v 2. členu opredeljuje prostovoljstvo kot »družbeno koristno brezplačno aktivnost posameznikov, ki s svojim delom, znanjem in izkušnjami prispevajo k izboljšanju kakovosti življenja posameznikov in družbenih skupin«. Obstaja velika pojmovna zmeda glede opredelitve konstrukta prostovoljstva. Tako govorimo o korporativnem prostovoljstvu, o brezplačnem prostovoljstvu, o profesionalnem prostovoljstvu oziroma pravosodnem pripravništvu, o volonterskem pripravništvu, kot tudi o prostovoljstvu v lokalnih skupnostih ali na državni ravni oziroma o aktivnem državljanstvu.

Halba (2014, str. 68) govori o petih idejah prostovoljstva. Ideja svobode poudarja, da mora biti posameznikova odločitev za opravljanje prostovoljnega dela posledica njegove lastne volje in odločitve. Prostovoljstvo se nanaša na tiste aktivnosti, za katere posameznik ne pričakuje denarne nagrade, o čemer govori ideja nagrajevanja oziroma nezainteresiranosti zanj. Ideja o nesebičnosti in altruizmu poudarja, da posameznik prostovoljno delo ne opravlja za lastno korist, temveč opravi določeno dobro dejanje za nekoga drugega. Prostovoljstvo ponavadi poteka organizirano v neprofitnih organizacijah, kjer prostovoljci opravljajo aktivnosti, ki so namenjene večji skupini ljudi, o čemer govori ideja o splošnem dobrem namenu. Omenjenih pet splošnih lastnosti prostovoljstva prikazuje Tabela 1.

Tabela 1: Splošne lastnosti prostovoljstva

Prostovoljstvo
Prostovoljna aktivnost mora biti odraz posameznikove svobodne izbire.
Delo ni plačano, posameznik ni zainteresiran za nagrajevanje.
Od prostovoljnega dela nima korist le posameznik ali njegova družina.
Prostovoljstvo ponavadi poteka v organiziranem formalnem okviru.
Aktivnosti se izvajajo za splošno dobro in ne le za zadovoljevanje interesov manjših skupin.

Vir: B. Halba, Volunteering from Altruism to Otherness, 2014, str. 68.

Bussell in Forbes (2002, str. 3–4) sta mnenja, da je pri proučevanju prostovoljstva nujen multidisciplinarni pristop. Avtorja govorita o štirih ključnih vidikih za razumevanje prostovoljstva, ki vključujejo iskanje odgovorov na štiri pomembna vprašanja: (1) kaj (definicija), (2) kje (ozadje), (3) kdo (karakteristike) in (4) zakaj (motivacija). V literaturi pogosto zasledimo miselnost, da se ljudje odločajo za prostovoljstvo predvsem zaradi altruističnih motivov, torej zaradi želje po nesebični pomoči drugim ljudem, brez da bi v zameno za pomoč pričakovali nagrado (Mesec, 2000, str. 208). Kennett (1980, str. 185) je mnenja, da v praksi čista oblika altruizma ne obstaja, saj je posameznik v vsakem primeru na nek način nagrajen. Za mnoge prostovoljce so nematerialne koristi, ki jih pridobijo z opravljanjem prostovoljnega dela bistvenega pomena. Od njih pa imajo poleg posameznikov koristi tudi organizacije, skupnosti in družba kot celota (Miller, Simpson, & Lieben, 2011, str. 8). Bussell in Forbes (2003, str. 74) se strinjata s tem, da altruizem ni primarni motiv, ki žene prostovoljce k opravljanju prostovoljnega dela. Ljudje se poslužujejo prostovoljstva zaradi drugih motivov, kot so socialni razlogi, egoistični razlogi, želja po samoizpolnitvi ipd.

Williams (2003, str. 12) prostovoljstvo opredeljuje kot obsežen spekter neplačanih aktivnosti, katerim posameznik nameni svoj čas in od katerih bo imel nekdo korist, naj si bo to posameznik ali skupina. Pojem prostovoljstva lahko razčlenimo na formalno in neformalno prostovoljstvo. Formalno prostovoljstvo se nanaša na tiste neplačane aktivnosti, katerim posameznik nameni svoj čas in ki mu prinašajo neko korist. Ni nujno, da ima od prostovoljne aktivnosti korist le posameznik, lahko gre za skupino ljudi ali za dobrobit širše skupnosti. Formalno prostovoljno delo zajema tista prostovoljna dejanja, pri katerih odnos

med prostovoljcem in uporabnikom vzpostavi in formalizira organizacija, ki je zadolžena za organiziranje in nadzor procesa sodelovanja med uporabnikom in prostovoljcem. Medtem ko se, gledano širše neformalno prostovoljno delo nanaša na tisto delo, ki ga posameznik priložnostno opravi za drugega posameznika, ki to delo ali pomoč potrebuje. Vzpostavljena je direktna povezava in dogovor med prostovoljcem in uporabnikom. Povezava je lahko kratkotrajna ali dolgotrajna. Neformalno prostovoljstvo poteka izven organizacijskih okvirov, primer tovrstnega prostovoljstva je medsebojna sosedska pomoč (Miller et al., 2011, str. 33).

»Prostovoljno delo je delo, ki ga posameznik po svoji svobodni volji in brez pričakovanja plačila ali neposrednih ali posrednih materialnih koristi zase, opravlja v dobro drugih ali v splošno korist« (ZProst, 5. člen). Hauptman (2011, str. 46–52) navaja tri vrste prostovoljnega dela, ki se razlikujejo od velikosti skupine, v kateri deluje prostovoljec. Tako govorimo o prostovoljnem delu na nivoju posameznika, skupine in lokalne skupnosti. Prostovoljno delo na ravni posameznika je najbolj osebno poglobljeno in zahteva dobre komunikacijske veščine. O prostovoljnem delu na nivoju skupine govorimo, ko gre za organizirano prostovoljstvo v manjših ali večjih skupinah, ki ga izvajajo prostovoljne organizacije. Na nivoju skupnosti pa se prostovoljno delo odvija praktično vsepovsod. Posamezniku, ki je del lokalne skupnosti, države ter družbe, opravljanje prostovoljnega dela zagotavlja kakovostnejše življenje v humani in bolj pravični družbi.

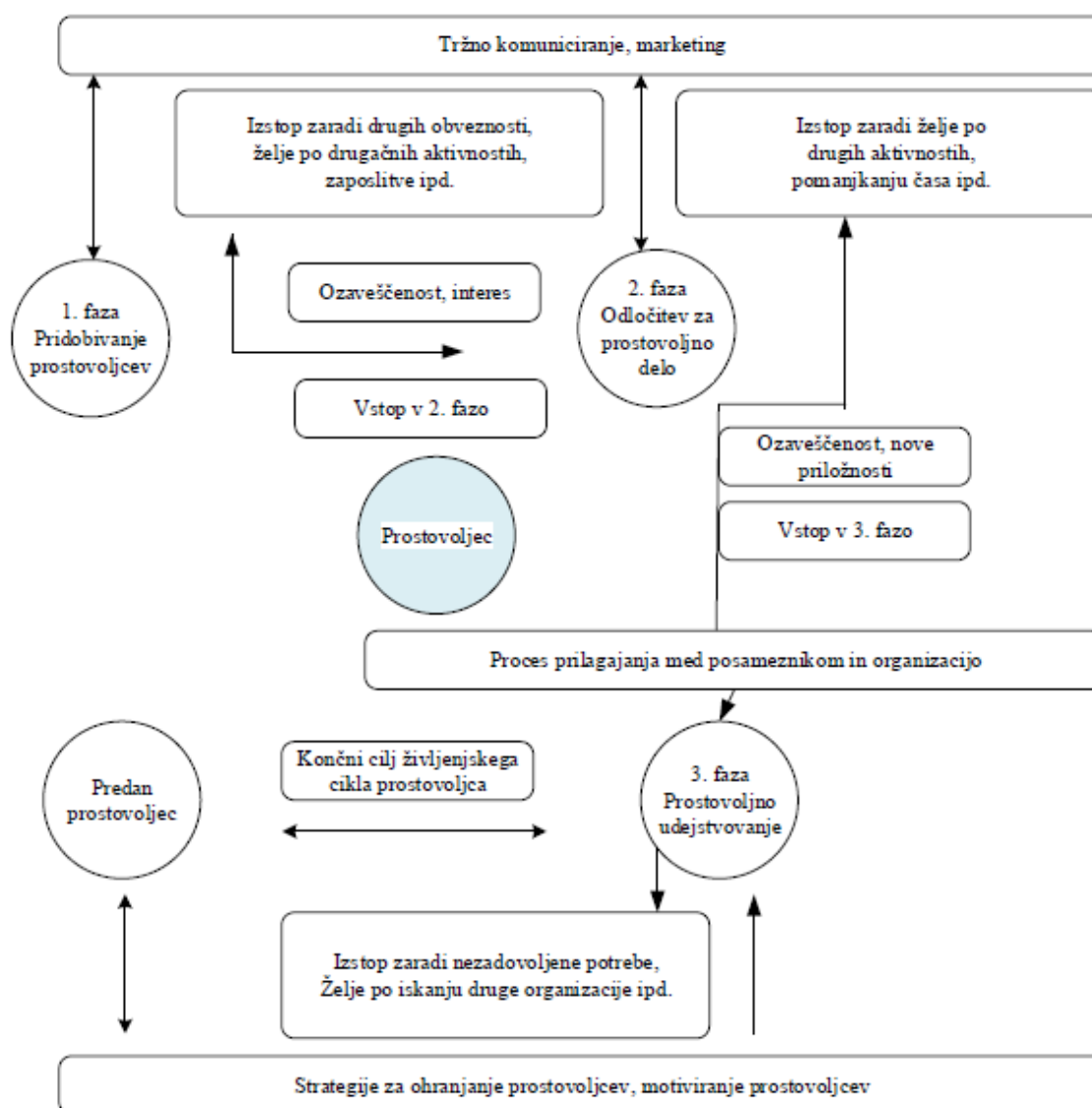
Tudi definicija prostovoljca ni enoznačna. Prostovoljci lahko delujejo v najrazličnejših organizacijah, kjer lahko opravljajo nešteto različnih dejavnosti. Poleg tega se prostovoljci med seboj razlikujejo v spolu, starosti, izkušnjah, predvsem pa se za prostovoljstvo odločajo iz različnih razlogov (Bussel & Forbes, 2002, str. 4). SSKJ opredeljuje izraz »prostovoljec« (Prostovoljec, b.l.) kot osebo, ki »se prostovoljno odloči, prijavi za določeno delo, dejanje«, medtem ko je volontêr »delovni prostovoljec, navadno neplačan« (Volontêr, b.l.). Iz navedenega je očitno, da je obema izrazoma skupna prostovoljna odločitev za neko aktivnost, razlika med njima pa je v tem, ali za svojo dejavnost dobita denarno plačilo ali ne.

Mangen in Peterson (1982, str. 447) trdita, da moramo razlikovati med prostovoljcem in prostovoljnem udeležencem. Izraz prostovoljec se namreč nanaša na osebo, ki namenja svoj čas za sodelovanje in pomoč pri delovanju posamezne prostovoljne organizacije ali na osebo, ki prostovoljno dela in ne prejme plačila za opravljeno delo v organizacijah. Medtem ko je prostovoljni udeleženec tisti, ki je sicer lahko del prostovoljne organizacije, vendar mu ni v interesu prevzemati nikakršne obveznosti in odgovornosti s strani prostovoljne organizacije. Poleg tega lahko rečemo, da vse tisto kar je na bazi prostovoljnega, še ne moremo označiti za prostovoljstvo. Določena oseba je lahko namreč le pasiven član neke prostovoljne organizacije, kar pa še ne pomeni, da pri tem opravlja prostovoljno delo. V trenutku, ko pa bi ta oseba postala aktiven član, ki namenja svoj čas za sodelovanje v dejavnostih organizacije, bi postala prostovoljec v pravem pomenu besede (Ellis, 2016).

Prostovoljci delujejo v organizacijah na različnih področjih, na podlagi katerih se razlikujejo njihove vloge. Ne le opredelitev pojma prostovoljca, tudi opredelitev okolja v katerem prostovoljec deluje, je kompleksna naloga. Profili prostovoljcev so različni, saj gre za posameznike vseh starosti, ki prihajajo iz raznolikih okolij in v organizacijo prinašajo najrazličnejše izkušnje in znanja. Ti prostovoljci pa prostovoljno delo opravljajo zaradi določenih razlogov, notranje motivacije in motivov, ki jih je potrebno odkriti in razumeti. Ključ do uspeha torej niso le strategije privabljanja prostovoljcev, ampak razumevanje celotnega procesa pridobitve prostovoljca in prizadevanja za njihovo ohranjanje kot tudi prizadevanja za ponovno aktivacijo nekdanjih prostovoljcev (Bussell & Forbes, 2002, str. 14–16).

Bussell in Forbes (2003, str. 63) ugotavljata, da gre prostovoljec pri opravljanju prostovoljnega dela skozi določene faze. Ugotovitve opisujeta v t.i. modelu življenjskega cikla prostovoljca, na podlagi katerega bi z ustreznimi strategijami in trženjskim pristopom prostovoljce pritegnili k kontinuiranemu prostovoljstvu. Model predpostavlja tri glavne faze, skozi katere gre vsak prostovoljec. Na vsaki stopnji ima možnost prenehati s prostovoljstvom in izstopiti iz cikla ali pa se ponovno aktivirati. Prva faza vključuje privabljanje prostovoljcev in razumevanje njihove motivacije za opravljanje prostovoljnega dela. Na tej fazi je poleg razumevanja motivov pomembna obojestranska korist od opravljanja prostovoljnega dela, tako s strani prostovoljca, kot tudi s strani organizacije (Bussell & Forbes, 2003, str. 67). Pomembna vloga organizacij je skrb za trženjsko komuniciranje skozi celoten življenjski cikel prostovoljca. Ljudem je potrebno vzbuditi zanimanje za opravljanje prostovoljnih aktivnosti in jih nenehno obveščati in ozaveščati o prostovoljnih aktivnostih in ponujenih priložnostih. Na tej fazi nekateri prostovoljci lahko zaradi drugih obveznosti ali potrebe po drugih aktivnostih že izstopijo iz cikla. Tisti, ki pa vidijo priložnost v prostovoljstvu, na tej točki vstopijo v drugo fazo v življenjskem ciklu prostovoljca (Bussell & Forbes, 2003, str. 74–75). Odločitev za prostovoljno delo je faza, v kateri igrajo najpomembnejšo vlogo trženjske sposobnosti posamezne organizacije, katere prepričajo prostovoljca, da se izmed množice različnih prostovoljnih organizacij odloči prav za določeno ter pristop posamezne organizacije, ki vzbudi interes prostovoljca in željo po sodelovanju. Med organizacijo in prostovoljcem se mora vzpostaviti dialog, ki kaže na skladnost med individualnimi potrebami posameznika in potrebami organizacije (Bussell & Forbes, 2003, str. 69–75). Tisti prostovoljci, ki so vzpostavili primeren dialog z organizacijo in našli željeno prostovoljno aktivnost na tej ravni vstopijo v tretjo fazo cikla, ki daje poudarek na upravljanju s prostovoljcem. Cilj organizacije je zadovoljiti njihove potrebe in preprečiti prostovoljčev izstop. Priporočljiva je tudi priprava alternativnih možnosti sodelovanja s prostovoljci, v kolikor bi bilo to potrebno. Po drugi strani pa naj organizacija ohranja stike z bivšimi prostovoljci in jih skuša ponovno motivirati in aktivirati. Končni cilj življenjskega cikla prostovoljca je tisti prostovoljec, ki diha z organizacijo, ji je predan, z njo raste in se razvija, v kolikor ne gre drugače pa ima možnost iz nje tudi izstopiti (Bussell & Forbes, 2003, str. 75). Slika 1 prikazuje omenjeni življenjski cikel, skozi katerega gre prostovoljec pri opravljanju prostovoljnega dela.

Slika 1: Življenjski cikel prostovoljca

Povzeto in prirejeno po H. Bussell & D. Forbes, *The volunteer life cycle: a marketing model for volunteering*, 2003, str. 74, slika 2.

Model življenjskega cikla prostovoljca jasno kaže na nujnost integralnega tržnega komuniciranja, s katerim zagotovimo uspešno zaposlovanje, ohranjanje in ponovno aktivacijo prostovoljcev. Model obenem poudarja pomembnost procesa prilagajanja med prostovoljcem in organizacijo, med njihovimi potrebami, koristmi in pričakovanji. V kolikor določena organizacija že od samega začetka stremi k ohranjanju dobrih odnosov s prostovoljci obstaja velika verjetnost, da bodo ti prostovoljci postali zagovorniki organizacije z občutkom pripadnosti in zvestobe.

Na kolektivni ravni je prostovoljstvo povezano z idejo o aktivnem državljanstvu, na individualni ravni pa posamezniki pridobivajo in razvijajo specifična znanja in kompetence,

ki so vedno bolj priznana na trgu dela. Prostovoljstvo je pomemben element vseživljenjskega učenja, s katerim pridobivamo znanja, spretnosti in krepimo odnose, kar predstavlja dodano vrednost na trgu dela in vodi k družbeni povezanosti in aktivnemu državljanstvu (Halba, 2011, str. 13).

1.1.2 Aktivno državljanstvo, družbena vključenost in družbena povezanost

Državljeni in državljanke preko prostovoljnega dela uresničujejo vrednote solidarnosti, vzajemnosti, medsebojnega zaupanja, pripadnosti in opolnomočenja, kar bistveno prispeva k blaginji posameznikov, njihove skupnosti in družbe kot celote. Prostovoljstvo je, gledano z vidika družbe, povezano z idejo aktivnega državljanstva in družbene vključenosti. Posamezniki z opravljanjem prostovoljnega dela pridobijo specifična znanja in veščine, ki so na trgu dela vse bolj cenjena in spoštovana (Širca, Dermol, Novak, & Trunk, 2016, str. 1240).

Aktivno državljanstvo se nanaša na vsesplošno aktivno delovanje državljanek in državljanov, usmerjeno v splošno družbeno korist (PIC, 2016). Je kot lepilo, ki drži skupaj družbo in združuje ljudi iz različnih okolij in generacij. Aktivno državljanstvo dokazuje, da lahko prav vsak posameznik prispeva k spremembam v skupnosti, pa naj bo to na lokalni, nacionalni ali celo na globalni ravni. Pomembno je, da se že mlajše generacije počutijo del širše skupnosti in že od mladih nog razvijajo družbeno zavest in opravljajo koristne prostovoljne aktivnosti. Spodbujanje aktivnega državljanstva in prostovoljstva kot načina življenja že od otroštva je ključnega pomena za družbeni in ekonomski razvoj skupnosti in družbe kot celote (European Economic and Social Committee, 2012, str. 6–8). Prostovoljstvo mladim omogoča krepitve vezi s skupnostjo, saj se jim z opravljanjem prostovoljnega dela povečuje občutek družbene vključenosti in pripadnosti družbi. Poleg tega je prostovoljstvo vir bogatih učnih izkušenj in praktičnih znanj, ki lahko služijo kot edinstvene kompetence, s katerimi lahko mladi izboljšajo svoje zaposlitvene možnosti (United Nations Volunteers, 2014, str. 5).

Med aktivnim državljanstvom in političnim udejstvovanjem obstaja pomembna povezava (European Economic and Social Committee, 2012, str. 27). Danes je prostovoljstvo poznano kot učinkovita strategija, ki spodbuja aktivno državljanstvo, vpliva na razvoj državljanskih vrednot, krepi politično sodelovanje in pozitivno vpliva na demokracijo (Bezjak & Klemenčič, 2014, str. 55). Prostovoljne aktivnosti sicer ne moremo enačiti s političnim sodelovanjem, igrajo pa pomembno vlogo pri spodbujanju sodelovanja državljanov, družbene odgovornosti in solidarnosti (Širca et al., 2016, str. 1243).

Stopnja socialne vključenosti se lahko poveča z spodbujanjem sodelovanja v skupnostih in prostovoljnih organizacijah ter povečanjem splošne državljanske udeležbe preko prostovoljstva. Brendtro, Borokenleg in Van Bockern (1990) so razvili model, ki nam omogoča razumevanje elementov družbene vključenosti. Po njihovem mnenju družbena vključenost posameznika temelji na ravnotežju štirih ključnih elementov: (1) pripadnosti

(angl. *Belonging*), (2) mojstrstva (angl. *Mastery*), (3) neodvisnosti (angl. *Independence*) in (4) velikodušnosti (angl. *Generosity*). Občutek pripadnosti se nanaša na povezovanje z drugimi ljudmi, ki niso bližnji sorodniki ali prijatelji, temveč so del širše skupnosti. Preko prostovoljstva posameznik navezuje zdrave in pomembne odnose z ljudmi v skupnosti in preko družbenih stikov krepi občutek pripadnosti. Mojstrstvo vključuje razvoj sposobnosti, ustvarjalnosti in talentov, ki posamezniku omogoča boljše sodelovanje in vključenost v skupnosti in družbi kot celoti. Element neodvisnosti se nanaša na dvig samozavesti in zdrave samopodobe, ki ju prinaša prostovoljstvo kot samo. Poleg tega spodbuja posameznike, da postanejo vodilni v svojih skupnostih, kar posledično vodi k večji neodvisnosti prostovoljcev. Velikodušnost oziroma radodarnost se nanaša na željo posameznika, da prispeva svoj prispevek skupnosti, ki ima določeno vrednost zanj in za družbo. Prostovoljstvo je lahko tako dragoceno orodje za zmanjševanje družbene izključenosti in povečanje sodelovanja vseh pripadnikov družbe (Miller et al., 2011, str. 6–16).

Ključno vlogo pri spodbujanju družbene vključenosti s pomočjo prostovoljnih aktivnosti ima organizacija, saj ustvarja in upravlja z izkušnjami prostovoljcev v vseh fazah, od začetne pripravljenosti, preko dodeljevanja nalog, mentorstva, pa vse do nadzora in končnega priznanja. Organizacija je tista, ki ustvarja priložnosti in združuje prostovoljce različnih starosti, etničnih in družbeno-ekonomskih skupin, sposobnosti in izkušenj (Miller et al., 2011, str. 21–22).

Pojem družbena povezanost pomeni povezanost oziroma t.i. kohezijo skupnosti, ki se v najsplošnejšem pomenu besede nanaša na počutje ljudi v svojih skupnostih, na sosedske odnose in na občutek pripadnosti določenemu kraju. Gre za ustvarjanje dobrih odnosov znotraj skupnosti, za občutek varnosti, zaupanja in vključenosti, kar je ključnega pomena za dobrobit celotne skupnosti (Boeck, Makadia, Johnson, Cadogan, Salim, & Cushing, 2009, str. 44–45).

1.2 Prednosti prostovoljnega delovanja

S prostovoljstvom se vzpostavlja mreža družbenih odnosov, ki je ključna za oblikovanje povezane, demokratične in samooskrbne skupnosti in katera prinaša koristi celotni družbi, posameznikom in organizacijam. Prostovoljstvo v skupnostih preko aktivnih članov in članic v prostovoljnih organizacijah omogoča učinkovito organizacijo in delovanje ljudi v skupnosti (Wilson & Musick, 2000, str. 142). Govorimo o privabljanju t.i. družbenega kapitala, na eni strani tistih skupin z enakimi interesi, ki živijo v sožitju in med katerimi že obstajajo povezave ter na drugi strani tistih med seboj raznolikih si posameznikov, ki še niso povezani ali vključeni, so pa naklonjeni sodelovanju in pripravljeni pomagati (Krile, Curphy, & Lund, 2006, str. 13). Tako se vzpostavljajo še kako pomembne povezave med do sedaj še nepovezanimi člani skupnosti.

Prostovoljstvo združuje posameznike iz različnih okolij in jim omogoča doživljanje sveta

izven sedanjih okvirov. Prostovoljci z opravljanjem prostovoljnega dela izpodbijajo marsikateri predsodek in stereotip ter s sprejemanjem različnosti vplivajo na zmanjševanje družbene izključenosti (Miller et al., 2011, str. 9–11).

Prostovoljstvo, v vseh oblikah, pomeni ogromno korist ne le za vsako skupnost, temveč tudi za posameznega prostovoljca. V literaturi je bilo dolgo časa kot najpogostejše razloge za prostovoljstvo moč zaznati predvsem altruistične motive, torej je prevladovala želja po nesebični pomoči drugim. V zadnjih letih pa se vedno bolj poudarja množica koristi, ki jih posameznemu prostovoljcu prinaša opravljanje prostovoljnega dela. (Miller et al., 2011, str. 11). Prostovoljci pridobijo določene spretnosti, znanja in pozitivne izkušnje, ki so neprecenljive in vplivajo na splošno dobro počutje prostovoljcev.

Prostovoljstvo je lahko ključnega pomena za ranljive skupine prebivalstva oziroma za tiste, ki so sicer zatirani s strani družbe ali pa le potisnjeni v ozadje. Prostovoljne aktivnosti so koristne tudi za starejšo populacijo, ki se zaradi aktivnega sodelovanja v svoji skupnosti počutijo koristne, manj osamljene in polne življenja. Pravzaprav se pozitivni učinki prostovoljstva na posameznika kažejo že na najmlajših, saj pridobivajo na pozitivni samopodobi, občutku empatije in razumevanju drugačnosti. Te neprecenljive izkušnje lahko kasneje predstavljajo pomembno odskočno desko pri iskanju zaposlitve, navsezadnje pa bodo v prostovoljskem duhu vzgajali tudi svoje otroke in s tem prenesli svoje znanje naprej. Pomembno je, da so v prostovoljne aktivnosti vključene tako ranljive kot neranljive populacije, saj na ta način preprečimo ustvarjanje predsodkov in stereotipov ter družbene izključenost in omogočimo povezanost določene skupnosti (Miller et al., 2011, str. 11–15).

Prostovoljstvo pozitivno vpliva na medsebojno zaupanje ljudi, na vidik strpnosti in empatije ter spoštovanja javne koristi. Študije kažejo, da lahko pozitivne učinke prostovoljstva povežemo tudi z vplivom na bolj socialno vedenje posameznikov, predvsem mladih, ki z opravljanjem prostovoljnega dela osvojijo določene življenjsko pomembne vrednote (Wilson & Musick, 2000, str. 148–150).

Prostovoljne aktivnosti se ne bi mogle izvajati brez organizacij, ki so pravno ustanovljene z namenom, da preko nepridobitnih dejavnosti združujejo prostovoljce in jih poskušajo ohranjati na dolgi rok. Prostovoljstvo ima »win-win« učinek, na eni strani za organizacijo in na drugi za prostovoljce. Ti v organizacijo prinašajo svoj dragocen čas in lastno znanje, ki ga organizacija potrebuje za učinkovito delovanje v skladu z njenim poslanstvom in posledično za uspešno participacijo v skupnosti. Prostovoljstvo pomaga pri reševanju družbene izključenosti, pri izgradnji družbenega kapitala v skupnosti, vzpostavljanju močnejših povezav med različnimi družbenimi skupinami in v končni fazi pri oblikovanju bolj vključujoče družbe.

Prostovoljstvo ima mnogo pozitivnih učinkov na duševno zdravje posameznikov. Prostovoljec opravlja družbeno dejavnost, s katero sklepa nove družbene vezi in razmerja,

ki so pomembna za občutek družbene vključenosti in pripadnosti (Wilson & Musick, 2000, str. 153–154). Z opravljanjem dobrega dela dobi samopotrditve, da lahko prispeva k spremembam v družbi, kar vpliva na posameznikovo pozitivno samopodobo, samozavest in občutek osebne učinkovitosti. Tabela 2 prikazuje prednosti in koristi, ki jih ima od prostovoljstva skupnost posameznik in organizacija.

Tabela 2: Prednosti prostovoljstva za skupnost, posameznika in organizacijo

Za skupnost	Za posameznika	Za organizacijo
Združevanje ljudi	Nove sposobnosti in izkušnje, nove karijerne možnosti	Zakonita ustanovitev organizacije s strani upravnega odbora
Splošno zaupanje	Izmenjava strokovnih znanj, možnost nenehnega učenja in razvoja	Večja podpora za delovanje organizacije
Sprejemanje različnosti	Fizično in psihično zdravje	Povečana učinkovitost
Kultura prostovoljstva in človekoljubja	Nov smisel in pomen v življenju	Izboljšana identifikacija in razumevanje problematike
Večji občutek pripadnosti	Občutek pripadnosti	Izboljšana kakovost storitev
Varnejša in bolj razgibana skupnost	Socialno mreženje, manjša osamljenost	Povečana zavest o družbenih vprašanjih
Večja skrb za druge, ranljive skupine, starejšo populacijo	Ponos in samospoštovanje	Večja sposobnost zagotavljanja ustreznih storitev
Krepitev ekonomske blaginje	Večja ozaveščenost	Povečana legitimnost
Zmanjšanje vandalizma in nasilja	Užitek in zabava, občutek zadovoljstva	Dolgoročna vzdržnost/trajnost
Enakomernejša porazdelitev premoženja	Zaupanje in opolnomočenje	Prihranek na času in denarju
Višja volilna udeležba in politični interes ter več političnih inovacij	Izražanje radodarnosti	Sodelovanje s skupnostjo v skladu s poslanstvom organizacije

Povzeto in prirejeno po A. Miller et al., Understanding The Role of Volunterism in Creating Social Inclusion, 2011, str. 17.

Poleg številnih prednosti prostovoljnega dela, lahko govorimo tudi o določenih ovirah, ki posamezniku preprečujejo, da bi se aktivno ukvarjal s prostovoljstvom. Te ovire so lahko psihološkega ali vedenjskega značaja, lahko pa nastajajo iz praktičnih razlogov. Haski–Leventhal navaja dve glavni kategoriji za premagovanje ovir pri prostovoljstvu: (1) pripravljenost, sposobnost in dostopnost prostovoljcev na eni strani in (2) sposobnost prostovoljnih organizacij, da prostovoljce zaposlijo in jih obdržijo (Haski–Leventhal, 2015). Kljub temu, da se na podlagi raziskav posamezne skupine prebivalstva srečujejo z različnimi ovirami, lahko izluščimo nekaj splošnih dejavnikov, ki vplivajo na motivacijo in sposobnost posameznikov za opravljanje prostovoljnega dela. Najpogostejše ovire so pomanjkanje časa, logistični in finančni problemi, pomanjkanje samozavesti, neozaveščenost, pomanjkanje informacij in priložnosti, splošen strah pred prostovoljstvom zaradi družbene izključenosti,

predsodkov in diskriminacije (Miller et al., 2011, str. 19).

Poznamo različne strategije za premagovanje ovir pri prostovoljstvu. Strategija za premagovanje ovire, ki jo predstavlja pomanjkanje časa ali nezmožnost časovne prilagoditve je uvajanje časovne fleksibilnosti za obveznosti prostovoljcev. Zagotavljanje logistične in finančne podpore je ustrezna strategija, v primeru, da preveliki stroški ali starševske obveznosti ne omogočajo prostovoljnega delovanja. Z neposrednim vabilom k sodelovanju in prijetnim okoljem lahko nesamozavestni osebi, ki jo preveva občutek nepomembnosti, bistveno olajšamo vključitev v prostovoljstvo. S spremembo odnosa družbe do prostovoljcev in ozaveščanjem o naravi in pomenu prostovoljstva lahko premostimo pomanjkanje priložnosti.

Dobra organizacija in upravljanje premagujeta strah pred tveganji in odgovornostjo in neizpolnjenimi pričakovanji. Z bolj dostopnimi objekti, v katerih se izvaja prostovoljna dejavnost in dostopnimi priložnostmi se lahko premaguje ovira nedostopnosti. Tabela 3 prikazuje na eni strani ovire, ki posameznikom stojijo na poti pri opravljanju prostovoljnih aktivnosti ter na drugi strani strategije, s katerimi bi prostovoljstvo lahko približali večjemu krogu ljudi.

Tabela 3: Ovire prostovoljstva in strategije za večjo vključenost

Ovire	Strategije
Pomanjkanje časa, neprilagodljivi urniki	Prostovoljstvo kot prednostna naloga skupnosti, krajše in fleksibilnejše časovne obveznosti prostovoljcev
Varstvo otrok, prevoz, preveliki stroški	Zagotovitev finančne in praktične podpore za zmanjšanje stroškov in ovir
Pomanjkanje samozavesti, občutek nepomembnosti	Povabila k sodelovanju, vzpostavljanje prijetnega okolja, zagotovitev podpore bolj ranljivi populaciji prostovoljcev
Pomanjkanje priložnosti, nezaveščenost	Spreminjanje odnosa ljudi in organizacij do prostovoljcev, osredotočenje na ranljive skupine
Slabe predhodne izkušnje, zapleteni postopki, neizpolnjena pričakovanja, strah pred tveganji in odgovornostjo	Dobro zasnovan in organiziran sistem upravljanja v organizaciji
Vprašanje dostopnosti	Boljša dostopnost objektov in priložnosti za prostovoljce
Izključenost ranljivih skupin, stereotipi, diskriminacija, predsodki	Neformalne oblike prostovoljstva, vključitev in sodelovanje ranljivih skupin, spodbujanje medgeneracijskega prostovoljstva, prostovoljci z različnimi prostovoljskimi izkušnjami

Povzeto in prirejeno po A. Miller et al., Understanding The Role od Volunterism in Creating Social Inclusion, 2011, str. 23.

Posamezniki, ki se formalno vključujejo v prostovoljne organizacije in postanejo del skupnosti pridobivajo na občutku pripadnosti in družbene vključenosti. Pomembno je, da si organizacije, prostovoljci in socialni delavci prizadevajo za pridružitve novih prostovoljcev,

tudi pripadnikov ranljivih skupin prebivalstva ter v njih poskušajo vzpodbuditi željo po sodelovanju, opolnomočanju in sodelovanju na dolgi rok. Z spodbujanjem sodelovanja in izkazovanjem podpore prostovoljcem ima organizacija ključno vlogo pri odpravljanju ovir za prostovoljstvo in s tem vzpostavljanjem boljših pogojev za družbeno vključenost (Miller et al., 2011, str. 20–22).

1.3 Prostovoljstvo v Sloveniji

1.3.1 Zgodovina prostovoljstva

Slovenija ima dolgo tradicijo interesnega združevanja in samoorganiziranja ljudi. Prve formalno organizirane oblike združevanj ljudi segajo v 13. in 14. stoletje, kjer so ljudje v srednjeveških mestih ustanavljali obrtniške bratovščine oziroma cehe, verske dobrodelne organizacije, obrambne organizacije, fundacije ipd. Intenzivnejše združevanje ljudi se je pričelo v 19. stoletju, ko je buržoazna revolucija prinesla svobodo združevanja kot klasično ustavno pravico. V tem obdobju je nastal prvi pravni predpis, t.i. cesarski oziroma društveni patent, ki je urejal interesno združevanje v okviru društev (Vojnovič & Meglič–Črnak, 1997, str. 156). Takratno organizirano prostovoljstvo je v veliki meri potekalo pod vplivom cerkve, ki je igrala pomembno vlogo pri razvoju dobrodelnih in prostovoljnih aktivnostih (Jamšek, 2012, str. 3). Najbolj pomembne oblike združevanja višjega sloja v tistem času zajemajo področja kulture in izobraževanja, ter so neposredno pripomogle k odpiranju čitalnic ter taborov, ki so predstavljali obliko združevanja ljudi na prostem (Slovenska filantropija, 2017a). Slovenski obrtniki, kmetje in delavci pa so svoje interese vseskozi uresničevali v zadrukah. Zadružništvo je pred drugo svetovno vojno pomenilo množično obliko stanovske samoorganiziranosti (Mevlja & Kavčič, 2012, str. 16).

Organizirano prostovoljstvo se je po začetkih v 19. stoletju intenzivneje nadaljevalo v 20. stoletju. Po drugi svetovni vojni je značilno prostovoljno delo v mladinskih delovnih brigadah. Z začetkom uveljavljanja lokalne samouprave ob koncu 18. in v sredini 19. stoletja je bila oskrba pomoči potrebnih organizirana v obliki javno-pravne prostovoljne pomoči kot del lokalne uprave. V šestdesetih letih prejšnjega stoletja so ustanovili Zvezo prijateljev mladine Slovenije, ki je prvič ponudila pomoč na področju vzgoje in izobraževanja. V osemdesetih letih je prišlo do intenzivnega ustanavljanja različnih interesnih društev, ki so delovala samo na podlagi prostovoljnega dela. Stroka je začela prepoznavati pomembnost prostovoljnega dela in dodane vrednosti v obliki pomoči, ki jo le ta prinaša. V začetku devetdesetih let sta se v Sloveniji ustanovila Slovenska filantropija, Združenje za promocijo in razvoj prostovoljstva in Društvo za razvijanje preventivnega in prostovoljnega dela. Društvi sta začetnici razvoja in promocije prostovoljstva na nacionalni ravni. Kasneje sta svoje aktivnosti združili in ustanovili prvo posredovalnico prostovoljnega dela in prvi osrednji portal o prostovoljstvu v Sloveniji, kar je vodilo tudi v ustanovitev Slovenske mreže prostovoljskih organizacij. V devetdesetih letih je prišlo tudi do formalne ustanovitve mednarodne prostovoljne institucije, kot je na primer Rdeči križ Slovenije

(Jamšek, 2012, str. 3–4).

V obdobju pred osamosvojitvijo so se poleg društev začele uveljavljati nevladne organizacije. Kljub tem da je razvoj nevladnih nepridobitnih organizacij po osamosvojitvi zaostal za razvojem javnega in gospodarskega sektorja, lahko po letu 1980 opazimo nenehen trend rasti števila nevladnih organizacij (Oblak, 2004, str. 6).

Po osamosvojitvi so se neprofitne organizacije množično razvijale predvsem na področjih športa, kulture in socialnega varstva. Kljub temu Slovenija še vedno sodi med države, v kateri imajo nevladne organizacije obrobno vlogo. Stopnja nadzora države nad njihovim delovanjem je nizka, opaziti je pomanjkanje komunikacije in sodelovanja med državo in nevladnimi organizacijami. Majhno je tudi število zaposlenih v teh organizacijah. Poleg tega so nevladne organizacije oziroma t.i. tretji sektor finančno in organizacijsko šibke (Mevlja & Kavčič, 2012, str. 18 in 106).

1.3.2 Pravna opredelitev prostovoljstva

Med pravno formalne okvire za izvajanje prostovoljnega dela štejemo Univerzalno deklaracijo o prostovoljstvu, Zakon o prostovoljstvu in ostale zakone ter predpise, ki posredno zadevajo prostovoljstvo v Sloveniji (Hauptman, 2011, str. 32).

Globalni pravno formalni okvir prostovoljstvu v Sloveniji predstavlja Univerzalna deklaracija o prostovoljstvu (angl. *The Universal Declaration on Volunteering*), ki je nastala na 16. svetovni konferenci prostovoljcev v Amsterdamu leta 2001 s strani mednarodnega upravnega odbora Mednarodne zveze za prostovoljno delo. Prostovoljstvo opisuje kot enega temeljnih kamnov civilne družbe, ki stremi k prizadevanju za mir, svobodo, priložnost, varnost in pravičnost za vse ljudi. Deklaracija podpira svobodo združevanja ob prostovoljnem delu vseh žensk, moških in otrok, ne glede na spol, kulturno in etnično pripadnost, vero, zdravstveno stanje ter družbeni ali ekonomski položaj. Vsakdo ima pravico nameniti svoj čas, znanje in energijo drugim, brez da bi v zameno za to pričakoval denarno plačilo. Prostovoljstvo krepi človeške vrednote in nudi podporo in pomoč tako posameznikom, kot tudi članom skupnosti (International Association for Volunteer Effort, 2016).

V Republiki Sloveniji se je področje prostovoljstva prvič normativno uredilo 5. marca 2011 z uveljavitvijo Zakona o prostovoljstvu (Ministrstvo za javno upravo, 2016). Namen zakona je določitev prostovoljstva in njegovega pomena, temeljnih načel prostovoljstva, pogojev opravljanja organiziranega prostovoljstva, pravic in obveznosti prostovoljcev in prostovoljskih organizacij ter vlogo države, samoupravnih lokalnih skupnosti, prostovoljskih in nepridobitnih organizacij, ki delujejo na področju prostovoljstva (ZProst, 1.člen). ZProst opredeljuje prostovoljstvo kot družbeno koristno brezplačno delo in uvaja

poenotenje in sistematično vodenje evidenc o prostovoljcih in opravljenem prostovoljnem delu (Hauptman, 2011, str. 33). Poglavlja in samo vsebino zakona prikazuje Tabela 4.

Tabela 4: Zakon o prostovoljstvu

Poglavje ZProst	Člen ZProst	Vsebina ZProst
Splošne določbe	1.–4. člen	<ul style="list-style-type: none"> • Namen zakona • Opredelitev in pomen prostovoljstva • Spodbujanje organiziranega prostovoljstva • Subsidiarna uporaba zakona
Opredelitev pojmov	5.–9. člen	<ul style="list-style-type: none"> • Prostovoljsko delo • Prostovoljec ali prostovoljka • Organizirano prostovoljstvo • Prostovoljska služba • Prostovoljske organizacije in organizacije s prostovoljskim programom
Načela	10.–15. člen	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoved diskriminacije • Načelo varstva uporabnikov prostovoljskega dela • Načelo prepovedi izkoriščanja prostovoljcev • Načelo varstva otrok, mladoletnih oseb in oseb, ki jim je delno ali v celoti odvzeta poslovna sposobnost • Načelo nezdržljivosti in brezplačnosti prostovoljstva • Načelo nadnacionalnosti prostovoljskega dela
Pogoji opravljanja organiziranega prostovoljskega dela	16.–24. člen	<ul style="list-style-type: none"> • Dogovor o organiziranem prostovoljskem delu • Obličnost dogovora o prostovoljskem delu • Vsebina dogovora o prostovoljskem delu • Uporaba zakona, ki ureja obligacijska razmerja • Omejitev pogodbene svobode dogovora o prostovoljskem delu • Prenehanje veljavnosti dogovora o prostovoljskem delu • Evidenca prostovoljcev in prostovoljskega dela • Vrste prostovoljskega dela • Potrdilo
Pravice in obveznosti prostovoljcev in prostovoljskih organizacij v okviru organiziranega prostovoljstva	25.–34. člen	<ul style="list-style-type: none"> • Pravice prostovoljca • Obravnava zahteve prostovoljca • Zavarovanje za primer brezposelnosti • Obveznosti prostovoljca • Obveznosti prostovoljske organizacije • Odgovornost za nastalo škodo • Povračilo stroškov • Usposabljanje prostovoljca • Mentorstvo • Nagrada za izjemne dosežke

se nadaljuje

Tabela 4: Zakon o prostovoljstvu (nad.)

Poglavje ZProst	Člen ZProst	Vsebina ZProst
Spodbujanje razvoja in spremljanje organiziranega prostovoljstva	35.–47. člen	<ul style="list-style-type: none"> • Trajnostni razvoj • Strategija razvoja prostovoljstva • Spodbujanje prostovoljstva • Vpisnik prostovoljskih organizacij in organizacij s prostovoljskim programom • Priglasitev v vpisnik • Izbris in ponovna priglasitev v vpisnik • Poročila o prostovoljstvu • Državna priznanja • Podelitev nagrade in priznanja • Odbor • Delo odbora in strokovnih komisij • Sredstva • Priznanja samoupravne lokalne skupnosti
Pristojnost za izvajanje in nadzor nad izvajanjem zakona	48.–49. člen	<ul style="list-style-type: none"> • Pristojnost za izvajanje • Nadzor
Kazenske določbe	50. člen	
Prehodne in končna določba	51.–56. člen	

Vir: Zakon o prostovoljstvu. Ur.l. RS, št. 10/2011.

Neformalni okvir prostovoljstva v Sloveniji predstavlja Etični kodeks organiziranega prostovoljstva. Predstavlja osnovne smernice dobrega dela organiziranega prostovoljstva, ki naj bi jih upoštevale vse prostovoljne organizacije. Nastal je leta 2003 na pobudo organizacij na 4. slovenskem kongresu prostovoljstva v Novem mestu. Etični kodeks organiziranega prostovoljstva je podpisalo že preko 1.000 prostovoljnih organizacij v Sloveniji (Slovenska filantropija, 2017b). Etični kodeks izhaja iz Ustave in zakonov Republike Slovenije, določil in načel Splošne deklaracije o prostovoljstvu (1990), Splošne deklaracije OZN o človekovih pravicah (1948), Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter drugih mednarodnih sporazumov s področja človekovih pravic, odgovornosti do narave in živih bitij in bogate zgodovine prostovoljstva na Slovenskem (Hauptman, 2011, str. 30).

1.3.3 Strukturiranost prostovoljstva

Organizacije širijo idejo prostovoljstva in solidarnosti z različnimi akcijami, saj promocija igra pomembno vlogo pri razvoju prostovoljstva. Slovenska filantropija in Združenje za promocijo prostovoljstva vse od leta 1996 vsaki dve leti organizirata največji dogodek s področja prostovoljstva v Sloveniji t.i. Kongres prostovoljstva. Poleg aktivnosti, ki jih prostovoljne organizacije izvajajo preko celega leta, so prostovoljci in prostovoljke leta 1985 dobili svoj praznik, ki ga vsako leto obeležujejo 5. decembra. Organizacija združenih narodov je mednarodni dan prostovoljstva za ekonomski in družbeni razvoj razglasila z

namenom, da prostovoljci in prostovoljke na ta dan pokažejo javnosti, kaj so prispevali s prostovoljnimi delom na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni (Slovenska filantropija, 2017c).

Leto 2011 pa je bilo s strani Sveta Evropske Unije razglašeno za Evropsko leto prostovoljnih aktivnosti za spodbujanje aktivnega državljanstva, ki je ključni element za krepitev povezanosti in razvoj demokracije. S prostovoljstvom se uresničujejo evropske vrednote, kot sta solidarnost in nediskriminacija, kar prispeva k usklajenemu razvoju evropske družbe (Halba, 2011, str. 3).

Ministrstvo za javno upravo enkrat letno pripravi skupno poročilo o prostovoljstvu, kjer so zbrani uradni podatki o organiziranem prostovoljstvu tistih organizacij, ki so vpisane v vpisnik prostovoljnih organizacij in organizacij s prostovoljnim programom. Ocenjujejo, da v Sloveniji obstaja veliko več prostovoljnega dela, saj poročilo ne zajema prostovoljnih akcij manjšega obsega, predvsem pa izpostavljajo problem premalo vpisa organizacij v vpisnik, kar posledično vodi v necelosten pregled nad opravljanjem prostovoljnega dela v Sloveniji. Do napačnega števila zabeleženih prostovoljcev lahko pride tudi zaradi sodelovanja iste osebe v več kot eni prostovoljni organizaciji hkrati (Ministrstvo za javno upravo, 2016, str. 2).

V letu 2015 je poročilo o prostovoljnem delu v skladu z ZProst oddalo 1.037 prostovoljnih organizacij, katere imajo evidentiranih 96.822 prostovoljcev, ki so v tem letu opravili 10.878.360 ur prostovoljnega dela, kar je v povprečju 112 ur prostovoljnega dela na prostovoljca v enem letu (Ministrstvo za javno upravo, 2016, str. 3). Ocenjena vrednost njihovega dela je več kot 106 milijonov evrov. V primerjavi s prejšnjimi leti se, po podatkih Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPES), število oddanih poročil iz leta v leto povečuje (AJPES, 2016).

Prostovoljci so največ ur (77 %) namenili opravljanju tistih vrst prostovoljnega dela, za izvajanje katerih so potrebna posebna znanja in veščine, ki so jih pridobili skozi izobraževanja ali usposabljanja, ali pa gre za osnovno prostovoljsko delo določenega programa ali projekta. Govorimo o opravljenih prostovoljnih urah na vsebinskem delu prostovoljnega dela, za katerega je v primerjavi s prejšnjimi leti značilen naraščajoč trend. Organizacijski del prostovoljnega dela pa zajema vodenje projektov in programov ter opravljanje mentorstva prostovoljcem, kar predstavlja 15 % opravljenega prostovoljnega dela. ZProst opredeljuje še t.i. drugi del, kjer gre za »opravljanje prostovoljnega dela kot pomožnega dela ali dela za podporo prostovoljskemu programu, za opravljanje katerega ni potrebno posebno usposabljanje«, kjer je bilo v letu 2015 opravljanjih 8 % ur prostovoljnega dela (ZProst, 23a. člen; Ministrstvo za javno upravo, 2016, str. 4).

Zbrani podatki za leto 2015 kažejo, da je večina prostovoljcev (66 %) ženskega spola. Spolna struktura se v primerjavi s prejšnjimi leti ni bistveno spremenila. Podatki o spolu

prostovoljcev se lahko razlikujejo zaradi narave dela, ki ga prostovoljci opravljajo. Tako lahko na področju športa pričakujemo večje število prostovoljcev, na socialnem ali kulturnem področju pa večje število prostovoljk. Največje število opravljenih prostovoljnih ur v letu 2015 pripada področju socialne dejavnosti (Ministrstvo za javno upravo, 2016, str. 5–7).

Prostovoljstvo ima to prednost, da ne pozna starostnih omejitev. Na eni strani si mladi z opravljanjem prostovoljnega dela nabirajo dragocene izkušnje, na drugi strani pa starejši prenašajo svoje znanje in izkušnje na mlajše generacije. (Ministrstvo za javno upravo, 2016, str. 12–13). Glede na raziskave v letu 2015, je največji obseg (68 %) prostovoljnih ur opravila starejša populacija (nad 60 let). Le ti se v največji meri vključuje v društva upokojencev, kar jim daje občutek družbene koristnosti in zmanjšuje občutek osamljenosti (Ministrstvo za javno upravo, 2016, str. 8–9).

Zbrani podatki ne kažejo realne slike dejansko opravljenih ur po posameznih področjih, saj se nanašajo le na prostovoljne organizacije, vpisane v vpisnik. V praksi še vedno obstaja ogromno prostovoljnih organizacij, ki delujejo in se ne vpisujejo v zapisnik, saj je po njihovem mnenju vodenje evidenc in poročil prezahtevno, z vpisom pa povezujejo ogromno administrativnih ovir. Za zagotovitev celostnega pregleda organiziranega prostovoljstva v Sloveniji je nujna še večja promocija vpisa v vpisnik in zagotovitev boljših pogojev in ukrepov za spodbujanje in razvoj prostovoljstva (Ministrstvo za javno upravo, 2016, str. 12).

1.3.4 Trendi v prostovoljstvu

Z razvojem tehnologije, družbenih medijev in globalizacije se posledično spreminja tudi koncept prostovoljstva. Pojavljajo se nove oblike prostovoljnega udejstvovanja kot so korporativno prostovoljstvo, mednarodno prostovoljstvo, družinsko prostovoljstvo, občasno prostovoljstvo, e-prostovoljstvo, s katerimi lahko dosežemo boljšo usposobljenost in zaposljivost prostovoljcev (Haski–Leventhal, 2010).

Korporativno prostovoljstvo ima v razvitem svetu že dolgo tradicijo ter predstavlja eno izmed najhitreje rastočih področij prostovoljnih aktivnosti in sodobnih oblik družbene odgovornosti podjetij. Zagotavlja namreč vzpostavitev trdnih vezi z lokalno skupnostjo in prinaša koristi trem stranem: zaposlenim oziroma podjetju, neprofitnim organizacijam in lokalni skupnosti. Delodajalci svoje zaposlene spodbujajo, da svoj čas in znanje usmerijo v prostovoljne aktivnosti, ki jih lahko izvajajo med ali izven delovnega časa in so koristne za dobrobit lokalne skupnosti. Zaposleni s korporativnim prostovoljstvom pridobijo nove izkušnje, nove poslovne stike, krepijo občutek osebne vrednosti in razvijajo vodstvene sposobnosti. Na ta način lahko doživijo prostovoljstvo kot prijetno in koristno izkušnjo, ki jim ne predstavlja obremenitev, saj aktivnosti lahko izvajajo med delovnim časom. Zaposleni se tako povezujejo in krepijo pripadnost podjetju kar vpliva na pridobivanje novih znanj in veščin ter na večjo prepoznavnost podjetja. Po drugi strani ima korporativno

prostovoljstvo pozitivne učinke na nevladne organizacije, saj jim omogoča dostop do novih potencialnih prostovoljcev, do mreženja in vzpostavitve dolgoročnih partnerstev ter finančnih sredstev. Gledano s strani lokalnih skupnosti korporativno prostovoljstvo z zgleodom daje spodbudo potencialnim prostovoljcem za aktivno vključitev v delo skupnosti. Sam koncept pa omogoča večje razumevanje tako potreb lokalne skupnosti, kot tudi podjetniškega sektorja (Slovenska filantropija, 2011, str. 3).

Posameznikova pripravljenost do opravljanja prostovoljnega dela je močno povezana tudi z njegovo razpoložljivostjo oziroma z danimi prilagodljivimi možnostmi za sodelovanje v prostovoljnih aktivnostih. Posameznik mora biti pripravljen svoj čas po lastni volji nameniti prostovoljstvu, kar pomeni, da mu mora prostovoljstvo poleg vsakodnevnih jih obveznosti predstavljati užitek. Eden od rastočih trendov prostovoljstva je t.i. občasno prostovoljstvo, kjer je posameznikova prostovoljna aktivnost enkratna in nezavezujoča. Ta oblika prostovoljstva je posebej pomembna za privabljanje mladih prostovoljcev (Haski–Leventhal, 2010, str. 2).

Nov koncept prostovoljstva, ki predstavlja odmik od tradicionalnega »osebnega« prostovoljstva je t.i. virtualno, spletno, ali e-prostovoljstvo, ki odpira nove možnosti v današnji razvijajoči se družbi in predstavlja nov način komuniciranja ter povezovanja ljudi in organizacij. Stik uporabnika storitev, ki je lahko posameznik, prostovoljna organizacija ali lokalna skupnost je virtualen, kar predstavlja olajšanje posameznikom, ki se borijo s pomanjkanjem časa in jim ta način prostovoljstva omogoča fleksibilnost, s čimer se poveča njihova pripravljenost za sodelovanje. Organizacije na ta način postanejo bolj dostopne in odprte za mreženje in pridobivanje novih virov. Virtualni način ponuja nove možnosti, saj se v aktivnosti lahko vključi prav vsak potencialni prostovoljec, tudi tisti z drugačnimi potrebami ali pa tisti, ki zaradi različnih ovir do sedaj še niso imeli priložnost stopiti v stik z organizacijo (Mesec, 2001, str. 329–333).

Naslednja zanimiva oblika prostovoljstva je t.i. družinsko prostovoljstvo, ker se v prostovoljstvo vključi celotna družina, ponavadi skupaj z šoloobveznimi otroci. Ta način prostovoljstva omogoča družinam kombiniranje prostovoljstva z družinskimi obveznostmi in kakovostnejšo porabo časa. Družina ima z vključitvijo v prostovoljno delo nov skupni interes, na ta način pa starši z svojim vzorom otrokom zagotovijo možnosti za večjo pripravljenost vključitve v prostovoljne aktivnosti v njihovih kasnejših letih (Haski–Leventhal, 2010, str. 3).

Nov priljubljen trend prostovoljstva je tudi mednarodno prostovoljstvo oziroma t.i. volonterski turizem, ko se ljudje prostovoljno odločijo opravljati prostovoljno delo izven svoje države, pri čemer prostovoljno delo združijo z elementi potovanja in turizma. Volonterski turisti se iz različnih razlogov odločijo za počitnice, kjer bodo opravljali prostovoljno delo na organiziran način. Volonterski turizem predstavlja pomemben korak pri razvoju tako prostovoljstva kot turizma (Čerin, 2015, str. 5).

Omenjeni trendi prostovoljstva stremijo na eni strani k večji pripravljenosti in razpoložljivosti potencialnih prostovoljcev, na drugi strani pa k okrepitvi sposobnosti prostovoljnih organizacij, da poskrbijo za zaposlovanje in ohranjanje prostovoljcev. Izziv za organizacije je, kljub temu, da se ljudje soočajo z vse večjim pomanjkanjem časa, posameznike privabiti in motivirati za opravljanje prostovoljnih aktivnosti.

1.4 Neprofitne in nevladne organizacije

1.4.1 Opredelitev neprofitnih in nevladnih organizacij

Neprofitne organizacije delujejo z namenom zagotavljanja splošne družbene koristi. Ena od vrst nepridobitnih organizacij v Sloveniji so javne neprofitne organizacije, ki jih ustanovijo javne avtoritete za implementacijo javnega interesa. To so organizacije, ki izvajajo državne funkcije in funkcije lokalne samouprave, javni zavodi ter javni gospodarski zavodi. Druge pa so zasebne neprofitne organizacije, ki so ustanovljene s strani fizičnih in pravnih oseb z namenom uresničevanja skupnega in/ali javnega interesa. Sem spadajo društva, zasebni zavodi, ustanove, zadruga, gospodarska in interesna združenja, gospodarske družbe za opravljanje neprofitnih dejavnosti, politične stranke, verske skupnosti, sindikati in politična združenja (Mevlja & Kavčič, 2012, str. 12–15).

Pojem nevladna organizacija se uporablja »za oznako formalnih oblik neprofitnega združevanja, ki imajo statusno pravni položaj pravne osebe zasebnega prava« (PIC, 2014, str. 15). V Sloveniji pod to oznako poznamo predvsem društva, ustanove in zasebne zavode. Nevladne organizacije delujejo na lokalni, regionalni, državni in mednarodni ravni. Da lahko neko organizacijo označimo kot nevladno, mora le ta delovati v korist družbe, nepridobitno, neprofitno in neodvisno od javnega sektorja in gospodarstva (Divjak & Forbici, 2015, str. 14).

Pojem nevladna organizacija lahko povežemo s pojmom tretji sektor, ki se nanaša na prostor med državo (javni sektor), trgom (profitni sektor) in institucijami skupnosti (neformalni sektor). Sfero tretjega sektorja zaradi svoje neprofitnosti ločimo od sfere trga, od sfere države se razlikuje z vidika zasebnosti ter od sfere skupnosti v svoji formalnosti. Delo v organizacijah tretjega sektorja temelji na prostovoljstvu oziroma osebni odločitvi grede sodelovanja. Organizacije ne težijo k maksimizaciji dobička, morebitni ustvarjeni dobiček organizacije se nameni njeni osnovni dejavnosti. Ena od značilnosti organizacij tretjega sektorja je multifunkcionalnost, saj lahko opravljajo najrazličnejše družbene funkcije, prav ta multifunkcionalnost pa jih pri svojem delovanju približuje ostalim sektorjem. Zaradi vpetosti v lokalno okolje velikokrat opravljajo funkcijo družbene integracije in socializacije. Nevladne organizacije s političnega vidika pomenijo obliko participacije državljanov pri upravljanju države, z ekonomskega vidika pomenijo način za aktivacijo dodatnih materialnih (donacije) in nematerialnih (vložki prostovoljcev) virov ter gledano s družbenega vidika zagotavljajo dopolnilne ali alternativne načine zadovoljevanja potreb uporabnikov.

Sodelovanje med vsemi štirimi sektorji v družbi, torej med javnim, profitnim, neformalnim in nevladnim neprofitnim ter enakovredno obravnavanje le teh je značilno za sodobno družbo in t.i. sistem blaginje (PIC, 2014, str. 15–16; Mevlja & Kavčič, 2012, str. 13–14).

Nevladne organizacije lahko v primeru, da zadovoljujejo širše potrebe, ki so priznane kot splošno družbeno koristne, pridobijo tudi status delovanja v javnem interesu. To pomembno funkcijo ponavadi pridobijo nevladne organizacije na lokalni ravni, ki s svojim delovanjem neposredno vplivajo na dobrobit lokalne skupnosti (Forbici et al., 2010, str. 8).

Za nevladne organizacije je poleg prostovoljne udeležbe posameznikov ter nepridobitnosti in neprofitnosti značilno družbeno koristno delovanje. Delovanje nevladnih organizacij je popolnoma neodvisno od odločevalcev družbenih procesov. Zaradi pogleda na družbeno stvarnost z drugega zornega kota in delovanja na več področjih hkrati se v nevladnih organizacijah skriva velik inovacijski potencial. Tabela 5 prikazuje najpomembnejše značilnosti nevladnih organizacij.

Tabela 5: Značilnosti nevladnih organizacij

Nevladne organizacije
Cilj nevladnih organizacij je uresničevanje skupnih in družbeno koristnih interesov njihovih ustanoviteljev in članov (družbeno koristno delovanje).
Namen ustanovitve organizacije ni ustvarjanje dobička (nepridobitnost).
Organizacija svoj morebiten dobiček uporablja izključno za uresničevanje svojega nepridobitnega namena (neprofitnost).
Ustanovitev in sodelovanje v organizacijah je prostovoljno (prostovoljnost).
Organizacije lahko ustanovijo domače ali tuje fizične ali pravne osebe zasebnega prava.
Delovanje nevladnih organizacij je neodvisno od državnih organov, političnih strank in gospodarskih družb. Neodvisnost se kaže pri ustanovitvi, delovanju in sposobnosti hitrejšega in jasnejšega odziva na nove družbene potrebe (inovacijski potencial).
Nevladne organizacije lahko hkrati delujejo na večih področjih, saj niso omejene na delovanje znotraj ene same dejavnosti (multifunkcionalnost).
Člani nevladnih organizacij imajo proste roke pri določanju ciljev delovanja in izbiri sredstev za njihovo doseganje, pri upravljanju in delovanju organizacij omejuje le pravni red.

Vir: M. Vaupotič, K. Strojan & N. Sorko, Priročnik za delovanje društev: kako ustanoviti in voditi društvo, 2011, str. 8; T. Divjak & G. Forbici, Javni razpisi za nevladne organizacije: priročnik o načrtovanju, izvajanju in vrednotenju nacionalnih javnih razpisov, 2015, str. 14; Forbici et al., Skupaj za skupnost: priročnik o sodelovanju med občinami in nevladnimi organizacijami, 2010, str. 7.

Število nevladnih organizacij v Sloveniji iz leta v leto narašča. V letu 2016 je bilo v Sloveniji registriranih 27.282 nevladnih organizacij, od tega 23.975 društev, 3.045 zasebnih zavodov in 262 ustanov. Vse registrirane nevladne organizacije niso nujno tudi aktivne. Med aktivne nevladne organizacije se štejejo tiste, ki Agenciji RS za javnopravne evidence in storitve oddajajo svoja letna poročila in jih je v povprečju približno 3,5 % manj kot registriranih (CNVOS, 2016).

Za razvoj nevladnih organizacij je pomembno njihovo medsebojno sodelovanje in povezovanje, za kar si v Sloveniji na vseh ravneh prizadeva Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij (v nadaljevanju CNVOS). Organizacije se zaradi različnih ugodnosti in koristi, ki jih pridobijo, povezujejo v različne zveze, združenja, mreže in skupnosti, med katerimi prevladuje povezovanje društev z istimi interesi v zveze društev (Krstič, 2006, str. 6). V Sloveniji je mogoče zaznati vsebinske in horizontalne povezave nevladnih organizacij. Vsebinske in v praksi najpogostejše povezave so tiste, ki združujejo organizacije, ki delujejo na enakih ali podobnih področjih (gasilska zveza, zveza društev upokojencev ipd). Horizontalne povezave pa družijo skupna pravna oblika. Tako so v Zvezi društvenih organizacij Slovenije vključena različna društva, ne glede na dejavnost, s katero se ukvarjajo. Gledano širše pa mreža nevladnih organizacij CNVOS združuje tako društva, kot tudi zavode in ustanove, neodvisno od njihovega področja delovanja in pravne oblike. Poznamo še teritorialni način delitve nevladnih organizacij, kjer se tvorijo nacionalne, regionalne in lokalne zveze oziroma mreže (Forbici et al., 2010, str. 9).

1.4.2 Društvo kot prevladujoča vrsta neprofitnih in nevladnih organizacij

1.4.2.1 Opredelitev društva

Društva predstavljajo najpogostejšo obliko nevladnih organizacij. Temeljni predpis, ki v Republiki Sloveniji določa način uresničevanja društvene dejavnosti je Zakon o društvih (Ur.l. RS, št. 39/2001, v nadaljevanju ZDru-1), ki definira društvo kot »samostojno in nepridobitno združenje, ki ga ustanovitelji, skladno s tem zakonom, ustanovijo zaradi uresničevanja skupnih interesov.« (ZDru-1, 1. člen). Ustanovitev društva je ustavna pravica, ki izvira iz 42. člena Ustave RS (Ur.l. RS, št. 33/1991), ki opredeljuje pravico do zbiranja in združevanja kot eno najpomembnejših človekovih pravic in svoboščin. V Sloveniji je bilo največji porast števila društev zaznati v obdobju po osamosvojitvi, ko se je število društev v 15 letih praktično podvojilo. Društva v Sloveniji predstavljajo eno najpomembnejših oblik interesnega združevanja ljudi z namenom uresničevanja skupnih interesov (Čuk, 2011, str. 10; Kokalj, 2006, str. 12).

Društva imajo visoko stopnjo avtonomije, saj njegovi člani po lastni presoji sprejemajo odločitve vezane na delovanje društva, pri čemer morajo upoštevati ustrezne pravne predpise (Vaupotič et al., 2011, str. 8). Društva morajo delovati po načelih javnosti, prostovoljnosti, samostojnosti in neprofitnosti. Delo društva in njihovih organov je javno, kar se zagotavlja s tem, da so podatki, vpisani v register društev javni in dostopni vsakomur. Posamezniki se za članstvo v posameznem društvu odločajo prostovoljno, kar pomeni, da nihče ne sme biti prisiljen v združevanje ali v plačilo obvezne članarine. Načelo samostojnosti oziroma neodvisnosti se nanaša na samostojnost društva pri ustanovitvi ter uresničevanju ciljev društva in področja delovanja. Vendar pa je društvo ob ustanovitvi primorano sprejeti temeljni akt in upoštevati določena pravila delovanja. Društvo ni ustanovljeno z namenom pridobivanja dobička. Pridobitno dejavnost lahko društvo opravlja le za opravljanje temeljne

dejavnosti društva. Sicer je primarni vir društva članarina (ZDru-1, 1., 4. in 24. člen).

Vsi podatki o društvih v Sloveniji se vpisujejo v centralni register društev, ki predstavlja »centralno informatizirano zbirko vseh podatkov, ki so vpisani v registrsko knjigo pri vseh pristojnih organih v Republiki Sloveniji« (Pravilnik o vsebini, obliki in načinu vodenja registra društev, registra podružnic tujih društev in evidence društev v javnem interesu, Ur.l. RS, št. 5/2007, 56/2008, 64/2011, 2. člen). Namen registra je zagotoviti podatke o društvih in njihovih zakonitih zastopnikih. Ti podatki so dostopni vsakomur, ki bi jih želel pregledovati, prepisovati ali zahtevati njihov izpis (Kokalj, 2006, str. 188). Po podatkih Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve – AJPES je bilo na dan 30. 6. 2015 V Republiki Sloveniji registriranih 22.975 društev. Društva delujejo večinoma na lokalni ravni in pokrivajo najrazličnejša področja družbenega življenja. Glede na področje delovanja društva največji delež (35 %) registriranih društev pripada športnim in rekreativnim društvom, sledijo jim kulturna in umetniška društva (16 %) ter društva za pomoč ljudem (13 %). Najmočnejše slovenske regije z vidika števila društev so Osrednjeslovenska (25 %), Podravska (15 %) in Savinjska regija (13 %) (AJPES, 2016).

Društva imajo poseben pomen za družbo, saj so odraz prostovoljnega dela številnih prizadevnih prostovoljcev in prostovoljk, ki prispevajo k večji družbeni blaginji, večjemu zadovoljstvu ljudi in višji kakovosti življenja v lastnem okolju.

1.4.2.2 Delovanje društev

Ustanovitelji društva so lahko najmanj tri poslovno sposobne fizične oziroma pravne osebe, ki na ustanovnem zboru sprejmejo sklep o ustanovitvi in temeljni akt društva ter izvolijo zastopnika društva (ZDru-1, 8. člen). Temeljni akt društva se v praksi imenuje statut društva in predstavlja najvišji akt, na podlagi katerega društvo ureja vprašanja, pomembna za njegovo upravljanje in delovanje. Statut predstavlja tudi organizacijski akt društva, ker določa njegovo notranjo organiziranost (Kokalj, 2006, str. 37).

Vsebinsko temeljni akt opredeljuje ime in sedež društva, namen in naloge društva, način včlanitve in prenehanja članstva, pravice in obveznosti članov, način upravljanja in zastopanja društva, financiranje društva, način zagotavljanja javnosti dela društva, način sprejemanja dopolnitev temeljnega akta ter način prenehanja društva (ZDru-1, 9. člen).

Iz imena društva mora biti razvidna primarna dejavnost društva. Poleg imena, ki društvu zagotavlja identifikacijo, ustanovitelji določijo tudi izbrani kraj poslovanja društva. Pravna oseba postane društvo z registracijo na pristojni upravni enoti, na območju katere je sedež društva (ZDru-1, 17. člen). Pri svojem nadaljnjem delovanju mora društvo uporabljati le registrirano ime, ki je bilo vpisano v register društev (Kokalj, 2006, str. 78–85). Ustanovitelji določijo tudi namen in naloge društva, pri čemer je pomembno, da društvo primarno ne sme biti ustanovljeno za opravljanje pridobitne dejavnosti (ZDru-1, 1. člen). Včlanjevanje v

društva je osebno in prostovoljno, običajno član podpiše pristopno izjavo, s katero se zaveže k spoštovanju pravil društva. Člani običajno sodelujejo v organih društva in so deležni določenih ugodnosti, ki jih društvo nudi le članom. Najbolj značilna obveznost članov pa je v praksi plačevanje članarine. Za prenehanje članstva štejemo prostovoljni izstop, črtanje zaradi neizpolnjevanja obveznosti oziroma neplačevanja članarine, izključitev v primeru kršitev temeljnih pravil društva in smrt člana (PIC, 2014, str. 89–90). Osnovna pravica članov društva je sodelovanje pri upravljanju društva, ki se uresničuje z neposrednim izrekanjem na zboru članov društva (Kokalj, 2006, str. 89).

Društvo lahko zastopa več oseb, vendar je v register društev le ena oseba vpisana kot zakoniti zastopnik. Prvega predsednika izvolijo člani društva na ustanovnem občnem zboru. Predsednik zastopa društvo v pravnem pomenu. Občni zbor sestavljajo vsi člani društva, ki se sestanejo enkrat letno in sprejemajo temeljne odločitve, kot so volitve predsednika in organov društva, sprejemanje statuta in njegovih sprememb ter potrjevanje finančnega načrta. V praksi je organ društva sklepčen, če je navzoča več kot polovica vseh članov, odločitve pa so veljavno sprejete, če zanje glasuje večina navzočih članov (ZDru-1, 13. člen). Poleg predsednika in zbora članov društva organe društva sestavljajo še voljeni člani društva, ki tvorijo izvršilni, nadzorni in disciplinski organ (Kokalj, 2006, str. 71).

Društvo se lahko v svojem delovanju tudi statusno preoblikuje, tako da se spoji z drugimi društvi oziroma pripoji k drugemu društvu, kar morajo potrditi zbori članov vseh društev (ZDru-1, 15. člen). Društvo lahko pridobi premoženje s članarino, z darili in volili, s prispevki donatorjev in sponzorjev, z opravljanjem dejavnosti društva, iz javnih sredstev ter drugih virov. V primeru presežka prihodkov nad odhodki mora društvo sredstva porabiti za opravljanje nepridobitne dejavnosti, ki je določena v temeljnem aktu (ZDru-1, 24. člen). Društvo lahko opravlja tudi pridobitno dejavnost, če le ta neposredno pripomore k uresničevanju namena in ciljev društva (ZDru-1, 25. člen). Društvo mora za preteklo koledarsko leto izdati letno poročilo, ki je sestavljeno iz bilance stanja, izkaza poslovnega izida in poročila o poslovanju društva ter ga do 31. marca tekočega leta predložiti Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve – AJ PES (Kokalj, 2006, str. 136).

Društvo lahko pridobi tudi status društva, ki deluje v javnem interesu, o katerem odloča ministrstvo, pristojno za področje, na katerem društvo deluje. Društvo lahko pridobi status društva v javnem interesu, če deluje na področjih, določenih z zakonom, pri čemer njihovo delovanje presega interese članov društva in je splošno koristno. Status društva v javnem interesu se upošteva pri javnih razpisih za pridobivanje sredstev iz državnega proračuna, ki so namenjena društvom (ZDru-1, 30., 31. in 36. člen).

Po 37. členu ZDru-1 društvo preneha delovati po volji članov, s spojitvijo in pripojitvijo, s stečajem, na podlagi sodne odločbe o prepovedi prenehanja, če dejansko neha delovati ali po samem zakonu. Društvo, ki je prenehalo delovati se izbriše iz registra društev. Nadzor nad delovanjem društev izvajajo Inšpektorat za notranje zadeve RS, Davčna uprava RS in

Agencija RS za javnopravne evidence in storitve (ZDru-1, 51. člen).

1.4.3 Odnos med občino, lokalno skupnostjo in nevladnimi organizacijami

Prebivalci Slovenije lokalno samoupravo uresničujejo v 211 občinah in drugih lokalnih skupnostih (139. člen Ustave RS). Občine so lahko razdeljena na ožje dele oziroma krajevne, vaške ali četrtne skupnosti (Zakon o lokalni samoupravi, Ur.l. RS, št. 94/2007, 18. člen). Ožji deli občin so včasih pomenili temeljno raven lokalne samouprave, danes so to vlogo prevzele občine, ožji deli pa so dobili vlogo posvetovalnega telesa, v katerem se prebivalci organizirajo glede na interes (Lavtar, 2007, str. 51). Občine so se državljanom najbolj približale, poleg tega na lokalni ravni sodeluje največje število neprofitnih organizacij in nevladnih ustanov (Mauritzen & Svara v Vlaj, 2006, str. 119).

Lokalna skupnost je poleg lastnega delovnega področja, opravljanja nalog neposredno po svojih organih, lastnih materialnih in finančnih sredstev ter lastnosti pravne osebe eden od bistvenih elementov lokalne samouprave. Bučar (v Vlaj, 2006, str. 15) navaja, da je »samoupraven tisti, ki ima pravico in možnost odločati o svojih zadevah na podlagi lastne moči«. Posamezni lokalni skupnosti njen pravni položaj omogoča neko stopnjo neodvisnosti od države in dodeljuje pravico upravljanja z lokalnimi zadevami. Lokalna skupnost je torej družbena skupnost na določenem območju, katero opredeljujejo ljudje, ki so naseljeni na določenem ozemlju ter imajo skupne interese in potrebe, katere zadovoljujejo preko različnih dejavnosti in pri tem razvijajo oziroma ohranjajo zavest o skupnosti, ki ji pripadajo (Vlaj, 2006, str. 15–17).

Občine sprejemajo veliko aktov, ki so pomembni za celotno skupnost in za razvoj posameznih področij, na primer športa in kulture. Vmesni člen med skupnostjo in prebivalci pa so nevladne organizacije, katerim občine pomagajo pri delovanju z različnimi podpornimi storitvami. Občine preko javnih razpisov, na katere se lahko prijavijo nevladne organizacije skrbijo za transparentno in strokovno razdelitev javnih sredstev; spodbujajo podjetja, da preko partnerskega izvajanja projektov, korporativnega prostovoljstva ipd. sodelujejo z nevladnimi organizacijami; nevladnim organizacijam zagotavljajo brezplačno opremo in prostore za delovanje; preko različnih akcij pomagajo pri večanju prepoznavnosti nevladnih organizacij v družbi ali pa poskrbijo za možnost javnega oglaševanja prireditev nevladnih organizacij, s tem da jim namenijo del oglaševalskih površin (Forbici et al., 2010, str. 32–39).

Nevladne organizacije imajo v družbi vsaj dve vlogi: (1) storitveno in (2) zagovorniško. V svojem delovanju so globoko vpete v izvajanje javnih storitev, s katerimi praviloma država zagotavlja uresničevanje temeljnih ustavnih pravic svojim državljanom, predvsem na področju vzgoje, izobraževanja, kulture, zdravstva, socialnega varstva ipd. Najbolj poznane nevladne organizacije v lokalnem okolju, ki so obenem izvajalke javnih storitev, so gasilska društva, lovske in ribiške družine, športna društva, turistična društva ter kulturna društva in

zavodi. Z razvojem nevladnih organizacij, ki so v zadnjih letih kot izvajalke javnih storitev svoje dejavnosti začele širiti na nova področja, sta se povečala družbena izbira in soudeležba ljudi, izboljšalo odzivanje na potrebe prebivalstva in nadzor uporabnikov nad storitvami. Nevladne organizacije na občinski ravni sodelujejo pri postopkih odločanja in se tako vključujejo v oblikovanje politik. Občani neposredno preko zbora občanov, referendumov in ljudske iniciative dajejo predloge, pobude in mnenja o vsebini splošnih aktov občine. Nevladne organizacije, ki so aktivne v določeni skupnosti pa imajo vpogled v najpomembnejše akte, ki so pomembni za razvoj celotne skupnosti, s čimer jim je dana možnost vključevanja v obravnavo pomembnih vprašanj v lokalni skupnosti (Forbici et al., 2010, str. 10–31).

Nevladne organizacije so na lokalni ravni nepogrešljive, saj uresničujejo interese in potrebe prebivalcev ter s svojim delovanjem vplivajo na kvaliteto življenja v okolju, v katerem delujejo. Če so prebivalci lokalnih skupnosti vključeni v odločanje, se sprejemajo odločitve, ki so dobre za celotno skupnost in posledično vodijo v dvig motivacije in pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje. Sodelovanje med nevladnimi organizacijami in lokalnimi skupnostmi je obojestransko koristno in dolgoročno vodi v močnejšo in boljše skupnost, prijazno življenju občanov in občanov.

2 MOTIVACIJSKI DEJAVNIKI PROSTOVOLJNIH AKTIVNOSTI

2.1 Motivacija

2.1.1 Opredelitev motivacije

Motivacija je psihološki konstrukt, na katerega vplivajo štiri ključni dejavniki: (1) situacija, ki je odvisna od okolja in zunanjih spodbud; (2) temperament, ki se nanaša na notranje stanje organizma; (3) cilj, ki pomeni razlog za določeno vedenje ter (4) orodja, ki so potrebna za doseg določenega cilja. Posameznik je motiviran za delovanje zaradi želje po doseganju zastavljenih ciljev ter zadovoljitve potreb in nagonov. Motivacijsko vedenje ima tako lastnosti energičnega, usmerjenega in ponavljajočega se vedenja (Pakdel, 2013, str. 240).

Pojem motivacije izhaja iz latinskega korena »*moves, movere*«, kar pomeni gibati se (Verbinc, 1989). Je tista gonilna sila, ki nas žene naprej in od katere je odvisno, ali bomo neko dejanje storili ali ne. Je tudi skupek tesno povezanih posameznikovih prepričanj, zaznave, vrednot, interesov in aktivnosti. (Lai, 2011, str. 2).

Broussard in Garrison (2004, str. 110–117) trdita, da je konstrukt sodobne motivacije povezan s tremi ključnimi vprašanji. Prvo vprašanje je, ali zmorem opraviti določeno nalogo? To vprašanje je neposredno povezano s posameznikovo samooceno in samoučinkovitostjo. Poleg tega na motivacijo vplivajo tudi atributi oziroma posameznikova prepričanja o vzrokih za uspeh ali neuspeh, kot so sposobnost, vložen trud, sreča ipd. Drugo

vprašanje je, ali želim opraviti to nalogo in zakaj? Na tem mestu pridejo do izraza vrednote, ki služijo kot spodbude oziroma predstavljajo vzroke za posameznikovo sodelovanje v različnih dejavnostih. Tesno povezani z vrednotami so interesi in nenazadnje posameznikovi cilji, ki imajo neposreden vpliv na razloge za sodelovanje pri določeni nalogi. Pri tretjem ključnem vprašanju za razumevanje konstrukta sodobne motivacije gre za odgovor na vprašanje, kaj moram storiti, da bom uspešno opravil oziroma opravila to nalogo? Na tem mestu gre za povezavo med motivacijo in kognicijo oziroma spoznavanjem. Motivacija je povezana s posameznikovim pozitivnim ali negativnim odnosom do uspehov oziroma neuspehov. Če je posameznik sposoben samoregulacije je posledično bolj samoučinkovit in sposoben z različnimi strategijami dosegati zastavljene cilje (Lai, 2011, str. 6–13). Tabela 6 prikazuje izbrane definicije pojma motivacije.

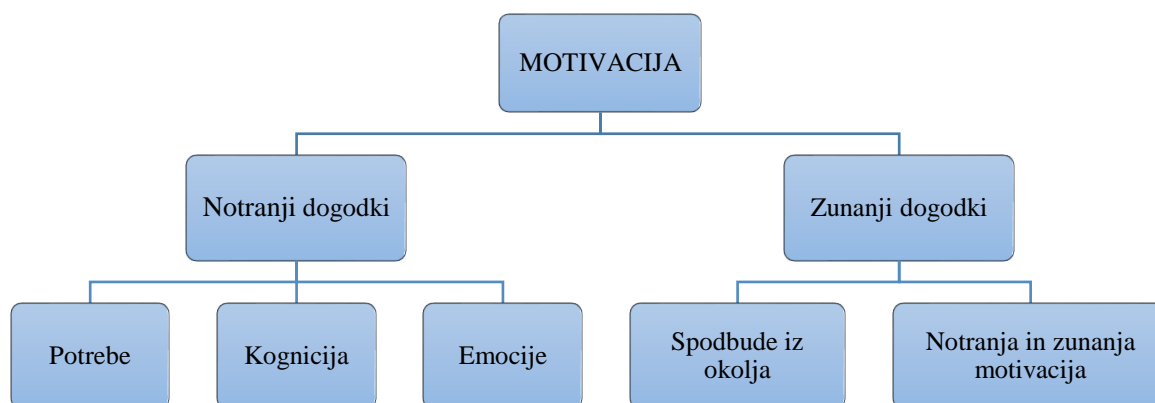
Tabela 6: Definicije motivacije

Motivacija
Motivacija se nanaša na določene dejavnike oziroma faktorje, ki posameznika motivirajo za opravljanje določenih dejavnosti v organizaciji.
Motivacija je tista sila, ki vodi v stabilno vedenjsko stanje posameznika.
Motivacija je občutena napetost, ki je usmerjena k ali proti določenemu cilju.
Motivacija je psihološki proces, s katerim so povezana čustva, misli, stališča, pojmovanja, prepričanja.
Motivacija je proces, ki se začne z zahtevo oziroma z fiziološko ali psihološko potrebo, ki je vzrok za aktivacijo določenega vedenja.
Motivacija je skupek procesov za spodbujanje in ohranjanje vedenja posameznika z namenom uresničevanja določenega cilja.
Motivacija je notranji proces, ki vpliva na smer, vztrajnost in intenzivnost k cilju usmerjenega vedenja.
Motivacija je skupek interesov, ki vodijo k predanosti delu.

Vir: B. Pakdel, The Historical Context of Motivation and Analysis Theories Individual Motivation, 2013, str. 241; G. D. Kobal & J. Musek, Perspektive motivacije, 2009, str. 15–16.

Pakdel (2013, str. 241) motivacijo povezuje z dejavniki oziroma faktorji, ki posameznika motivirajo, da opravi določeno aktivnost z namenom uresničevanja zastavljenega cilja. Petri in Govern (v Kobal & Musek, 2009, str. 16) opredeljujeta motivacijo kot »psihološki proces, ki spodbuja in usmerja naše vedenje«. Izvor procesov je lahko v posamezniku samem ali pa v zunanjih izkušnjah. Različne vrste motivacije sta avtorja prikazala v obliki hierarhičnega modela motivacije, ki ga prikazuje Slika 2.

Slika 2: Hierarhični model motivacije

Povzeto in prirejeno po G. D. Kobal & J. Musek, *Perspektive motivacije*, 2009, str. 31, slika 6.

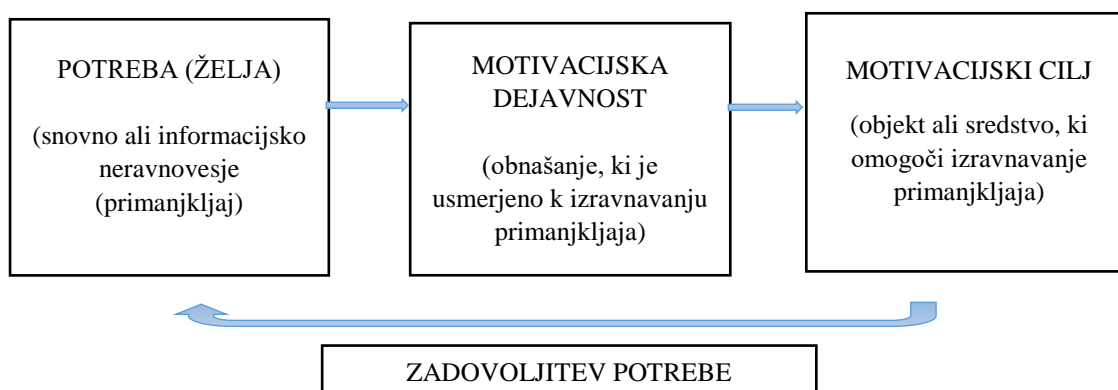
Hierarhični model motivacije nakazuje, da motivacijo v osnovi spodbujajo notranji in zunanji dogodki. Med zunanje dogodke štejemo spodbude iz okolja, ki so lahko za posameznika privlačne zaradi ugodnih izkušenj, ki jih posameznik pridobi ali pa posameznika odvrčajo od zunanjih dogodkov zaradi preteklih neugodnih izkušenj. Med spodbude štejemo denar, zvok, vonj, nagrado ipd. Pomemben vpliv ima tudi kulturno okolje, v katerem posameznik živi. Zunanji dogodki izzovejo notranjo in zunanjo motivacijo preko nagrad, spodbud in posledic. Notranje dogodke oziroma motive pa delimo na kognicijo, emocije in potrebe. Kognitivni izvori motivacije se dotikajo posameznikovega načina razmišljanja. Kognicije so miselni dogodki, kot so prepričanja, pričakovanja, načrtovanje, samoučinkovitost, samospoštovanje, samopodoba, samoregulacija ipd. Eden od motivatorjev vedenja so tudi emocije, ki so kratkotrajni, subjektivni izrazni pojavi, ki omogočajo prilagajanje situacijam. Med notranje motive uvrščamo še potrebe, ki jih lahko razdelimo na fiziološke (žeja, lakota ipd.), psihološke (kompetentnost, pripadnost ipd.) in socialne potrebe (dosežki, moč, navezanost ipd.). Te potrebe v posamezniku sprožijo stanja notranje napetosti, ki so potrebna za razvoj osebne rasti posameznika (Kobal & Musek, 2009, str. 29–32).

2.1.2 Motivacijski proces

Gledano s psihološkega vidika je motivacija proces, ki v posamezniku sproži neko obnašanje. Motivacijski proces poteka v zaporednih fazah in se pojavi, ko obstaja želja po zadovoljitvi določene potrebe. Potreba je neuravnoteženo stanje, ki se pojavi ob nezadovoljenosti organizma. Javljanje potrebe se pojavi na začetni fazi motivacijskega procesa in vzpodbudi aktivno delovanje posameznika, s katerim želi izravnati nastalo neravnovesje oziroma primanjkljaj. Aktivacija te potrebe sproži stanje napetosti, ki je temeljni izvor motiviranega obnašanja in posameznika motivira, da skuša zmanjšati oziroma odpraviti obstoj potrebe. Zadovoljitev potrebe je posameznikov končni cilj. V procesu prihaja do neskladja med posameznikovim sedanjim in idealnim stanjem, kar vodi do stanja

napetosti, ki je odvisna tudi od stopnje nujnosti zadovoljitve določene potrebe, od t.i. pogona (angl. *drive*). V trenutku, ko je potreba zadovoljena oziroma je cilj dosežen in se napetost zmanjša, motivacija pojenjuje. Zadnja faza motivacijskega procesa je torej dosega cilja, s katerim zadovoljimo potrebo in uravnovesimo neuravnovešeno stanje v organizmu (Solomon, Bamossy, Askegaard, & Hogg, 2006, str. 90–94; Kobal & Musek, 2009, str. 18). Motivacijski proces prikazuje Slika 3.

Slika 3: Motivacijski proces

Povzeto in prirejeno po G. D. Kobal & J. Musek, Perspektive motivacije, 2009, str. 18, slika 1.

Posameznikov trud in pripravljenost za dosego cilja sta v veliki meri odvisna od njegovega osnovnega motiva za dosego zastavljenega cilja. Motivi tako določajo smer in moč delovanja, usmerjenega k končnemu cilju z namenom zadovoljitve določene potrebe. Ločimo med primarnimi in sekundarnimi motivi, ki različno vplivajo na posameznikovo delovanje. Primarni motivi so povezani z vzorci vedenja, ki so večinoma prirojeni. Najznačilnejši so psihološki motivi, med katere spadajo motiv združevanja ali t.i. čredni nagon, motiv zaščite, uveljavljanja, ugajanja, borbenosti, naklonjenosti in zblíževanja, raziskovanja ipd. Nasprotno pa so sekundarni ali družbeni motivi naučeni oziroma pridobljeni z izkušnjami in vzgojo. Med najpomembnejše sekundarne motive štejemo storilnost, moč, prosocialne motive, motive konformnosti in številne druge specifične motive, ki se razlikujejo od človeka do človeka (Kobal & Musek, 2009, str. 22–23).

2.1.3 Pregled teorij motivacije

V literaturi obstaja veliko teoretskih pristopov k motivaciji, ki vključujejo različne razdelitve motivacijskih teorij. Teorije, usmerjene na različna področja proučevanja motivacije so nastajale v 20. stoletju in se dopolnjevale skozi daljše časovno obdobje. V Tabeli 7 povzeman delitev motivacijskih teorij na teorije, ki so usmerjene na/v: (1) potrebe, (2) cilje, (3) delovanje, (4) pričakovanja, (5) vzroke, ki usmerjajo dejavnost (6) povezovanje pričakovanj z vrednostnimi konstrukti, (7) motivacijo, ki jo povezujejo s kognicijo.

Tabela 7: Pregled teorij motivacije

Teorija		Prispevek teorije
Motivacijske teorije, usmerjene na potrebe	Motivacijska teorija Abrahama Maslowa	Človeške potrebe nastajajo v določenem zaporedju. Maslowa hierarhija potreb vključuje pet stopenj: fiziološke (temeljne) potrebe – potrebe po varnosti – socialne potrebe – ugled – samouresničevanje. Ko je določena potreba zadovoljena, se pojavi težnja po naslednji potrebi, ki deluje kot motivacijski dejavnik. Potrebe zadovoljujemo od najnižje (temeljne) do najvišje na lestvici.
	Alderfererjeva motivacijska teorija (ERG teorija)	Teorija Claytona Alderferja predpostavlja tristopenjsko lestvico potreb: eksistenčne potrebe – potrebe po pripadnosti – potrebe po osebnem razvoju. Posameznika lahko istočasno motivira več vrst potreb.
	McClellandova motivacijska teorija	Teorija Davida McClellanda sestoji iz treh bistvenih človeških potreb: po dosežkih (opravljanje dela zaradi izziva in doseganje odličnosti), po sodelovanju (povezovati se, ustvarjati socialne vezi) in po moči (imeti vpliv na druge ljudi).
Motivacijske teorije, usmerjene na cilje	Teorija ekonomske motivacije	Glavni motiv človekovega delovanja je denar oziroma materialna dobrina. Poleg materialne motivacije so lahko pojavljajo tudi drugi motivacijski dejavniki, odvisno od narave dela.
	Herzbergova dvofaktorska teorija	Frederick Herzberg govori o dveh nizih dejavnikov: motivatorjih ali dejavnikih, ki povzročajo pozitiven odnos do dela (uspešnost, priznanje, zanimivo delo, napredovanje) in higienikih ali faktorjih nezadovoljstva (zaslužek, odnosi, politika podjetja ipd.).
	Teorija cilja	Motivacijska teorija F.W. Taylorja predpostavlja, da zavesten cilj vodi v uspešno delovno vedenje posameznika. Cilj naj bo jasno določen in realen, njegova zadovoljitev pa posamezniku vzpodbudi občutek uspešnosti, prepoznavnosti in spretnosti.
	Teorija enakosti	Teorijo enakosti John S. Adamsa lahko povežemo s teorijo družbenih primerjav, saj gre za primerjanje sebe z drugimi. Posameznikova motiviranost za delo je odvisna od dojemanja oziroma občutenja morebitnih razlikovanj med prejetimi nagradami za njihovo delo.
	Teorija pričakovanja	Motivacijska teorija Victorja Vrooma predpostavlja, da se je človek sposoben sam odločati in svoje vedenje prilagodi dosegu zastavljenih ciljev. Motivacijo posameznika določajo trije dejavniki: valenca (privlačana ali odbijajoča vrednota/oseba/stvar za posameznika), instrumentalnost (zaznava povezanosti med enim in drugim ciljem) in pričakovanje (zaznavanje posameznikovih zmožnosti).

se nadaljuje

Tabela 7: Pregled teorij motivacije (nad.)

Teorija		Prispevek teorije
Motivacijske teorije, usmerjene na delovanje	Teorija učenja s pomočjo posledic	Motivacijska teorija B. F. Skinnerja predpostavlja, da posameznik zaznava povezavo med svojim vedenjem in posledicami, ki jih to vedenje prinaša. Dražljaj (delovna situacija) sproži odgovor (določeno vedenje), ki ima posledico (nagrado ali kazen) in vpliva na posameznikovo vedenje v prihodnosti.
	Teorija socialnega učenja	Teorija Alberta Bandure poudarja pomembnost misli in občutkov med posameznikovim učenjem in vplivajo na njegovo delovanje. Poznamo tri glavne tehnike učenja v organizaciji: tehniko oponašanja, tehniko samokontrole in tehniko samoučinkovitosti.
Teorije, usmerjene v pričakovanja	Teorija samoučinkovitosti	Teorija Alberta Bandure temelji na zaznavanju lastne učinkovitosti in dejavnosti ter posledično na pričakovanju uspeha. Gre za interaktivni odnos med okoljem, osebnostnimi značilnostmi in vedenjem posameznika.
Teorije, usmerjene v pričakovanja	Teorije nadzora (kontrole)	Teorija Williama Glasserja predpostavlja, da je verjetnost uspeha odvisna od našega prepričanja, da imamo izid nekega dejanja pod nadzorom. Posamezniki bodo bolj motivirani za delovanje, če zadovoljijo osnovne potrebe, kot so kompetentnost, avtonomnost in pripadnost.
Teorije, usmerjene na vzroke, ki usmerjajo dejavnost	Teorija intrinzične motivacije	Edward L. Deci v teoriji intrinzične motivacije loči med notranjo motivacijo, ko posamezniki delujejo zaradi veselja in zanimanja za določeno aktivnost ter zunanjo motivacijo, kjer je razlog za opravljanje aktivnosti nagrada, ki prihaja iz okolja.
	Teorije interesa	Teorija govori o oblikovanju interesov posameznika, na katere vplivajo čustva (angažiranost, stimulacija, zanos) in vrednosti (pomen dejavnosti). Ločimo med individualnim in situacijskim interesom, kjer gre pri prvem za stabilno usmerjenost k dejavnostim, pri drugem pa za spontano aktivnost.
	Teorije usmerjenosti k ciljem	Teorije povezujejo posameznikove zastavljene cilje z njegovim vedenjem. Cilje lahko delimo na ego cilje in cilje, usmerjene v naloge ali na cilje, usmerjene na dosežke in cilje, ki se dosežkom izogibajo.

se nadaljuje

Tabela 7: Pregled teorij motivacije (nad.)

Teorija		Prispevek teorije
Teorije, ki povezujejo pričakovanja z vrednostnimi konstrukti	Atribucijska teorija	Bernhard Weiner je trdil, da je razlaga uspeha odvisna od zunanjega ali notranjega iskanja vzrokov (lokus), od tega ali vzroke lahko kontroliramo in ali so stabilni ali pa se spreminjajo. Najbolj uspešen način ohranjanja motivacije je optimistični stil atribucije.
	Teorija lastne vrednosti	Na podlagi teorije lastne vrednosti je motivacija odvisna od težnje organizma, da vzpostavlja in ohranja pozitivno samopodobo ali samovrednost.
Teorije, ki motivacijo povezujejo s kognicijo	Teorije, ki povezujejo motivacijo s kognicijo	Teorije ugotavljajo povezanost med motivacijo in kognicijo oziroma kako motivacija vpliva na vedenje. Najpomembnejši faktorji so poznavanje samega sebe (cilji, samopodoba), znanja in osebna motivacijska stanja (samoučinkovitost, notranja motivacija).
	Teorije motivacije in volje	Teorije v ospredje postavljajo moč volje in vztrajnost zasledovanja zastavljenega cilja.

Povzeto in prirejeno po H. Miš, Mehanizem motiviranja in motivacijske teorije, 2002, str. 16–30; N. Jaušovec, Motivacija in kako motivirati?, b.l., str. 53–60; B. Ujčić, Motivation in nonprofit organizations: The case of »Drugo more«, 2015, str. 19–25.

2.2 Motivacija prostovoljcev

2.2.1 Motivi posameznika za vključevanje v prostovoljne organizacije

Prostovoljstvo predstavlja za posameznika pomemben vir družabnosti, zadovoljstva in samopodpore v vseh življenjskih obdobjih. Razlike se kažejo le v različnih pogledih in dojemanju vlog v posameznem obdobju življenja. Funkcionalna teorija motivacije predpostavlja, da različni prostovoljci opravljajo prostovoljno delo z namenom, da bi zadovoljili različne psihološke funkcije oziroma isti prostovoljci opravljajo prostovoljne aktivnosti v različnih življenjskih obdobjih z enakim namenom izpolnitve določenih psiholoških potreb. Funkcionalni pristop torej skuša ugotoviti osebne motive prostovoljcev in opredeliti, kateri so tisti razlogi in cilji, zaradi katerih so posamezniki motivirani za prostovoljstvo. Teorija motivacije je okvir za nadaljnje študije in razvoj različnih modelov za razlago motivacije prostovoljcev (Widjaja, 2010, str. 10).

Dvodimenzionalni modeli so se razvili kot nadgradnja prvotnih enodimenzionalnih, ki so predpostavljali, da motive prostovoljcev lahko združimo v eno samo kategorijo. Kasneje so začeli razlikovati med vsaj dvema različnima kategorijama motivov prostovoljcev, ki na eni strani opisujejo egoizem, na drugi pa nesebičnost oziroma altruizem. Posamezniki, ki so za

opravljanje prostovoljnega dela motivirani zaradi egoističnih motivov, so usmerjeni v izboljšanje stanja njihove lastne eksistence. Nasprotno lahko motivacija izvira iz nesebičnih motivov, ko posamezniki pri opravljanju prostovoljnega dela upoštevajo dobrobit drugih ljudi. Termin altruizem lahko enačimo s terminom prosocialno vedenje, ki se nanaša na pozitivno delovanje posameznika v družbi, ki se obnaša v skladu s svojimi moralnimi načeli, opravlja dobra dela in je za svoja dejanja poplačan z lastnim notranjim zadovoljstvom (Widjaja, 2010, str. 12–14). To vedenje absolutno izključuje sebičnost in egoizem kot motivatorja za tovrstno obnašanje.

Altruistično vedenje zajema pomoč ljudem v stiski, prijateljem, znancem in sodelovanje v humanitarnih dejavnostih ter pri raznih projektih. Gre za prostovoljno pomoč drugim, brez da bi v zameno za opravljeno delo pričakovali zunanjo nagrado. Nadaljnje raziskave so vodile v razvoj tridimenzionalnih modelov motivacije, ki motive kategorizirajo v altruistične, materialne in družbene. Poleg nesebičnega delovanja so med posameznikove motivacijske dejavnike dodali željo po materialnih nagradah in družbeni interakciji. Skozi raziskave se je število kategorij motivov povečevalo, kar je vodilo do razvoja multidimenzionalnih modelov, med katerimi je zaradi metodološke strogosti in teoretične usmerjenosti vsesplošno sprejet in razširjen model šestih različnih motivacijskih faktorjev iz leta 1998, ki potrjuje resnico funkcionalne teorije motivacije (Widjaja, 2010, str. 11–12; Ule, 2009, str. 241).

Clary et al. (1998, str. 1517–1519) so skozi proučevanje motivacije prostovoljcev v več študijah razvili, preverili in podrobno opredelili t.i. seznam funkcij prostovoljstva (angl. *Volunteer Functions Inventory – VFI*), ki vsebuje šest splošnih psiholoških funkcij oziroma motivacijskih faktorjev (angl. *Six separate functional Motives i.e. Factors*), ki vplivajo na odločitev, da posameznik začne opravljati prostovoljno aktivnost in sicer: (1) faktor vrednosti (angl. *Values Motives*), (2) faktor razumevanja (angl. *Understanding Motives*), (3) družbeni faktor (angl. *Social Motives*), (4) karierni faktor (angl. *Career Motives*), (5) faktor zaščite (angl. *Protective Motives*), (6) faktor izboljšave (angl. *Enhancement Motives*). Avtorji predpostavljajo, da prostovoljci opravljajo prostovoljno delo z namenom, da bi zadovoljili njim pomembne osebne cilje; da ni nujno, da imajo vsi prostovoljci, ki opravljajo enako prostovoljno aktivnost, iste razloge za vključitev v prostovoljstvo; da lahko prostovoljca hkrati motivira več različnih potreb ali ciljev oziroma z opravljanjem prostovoljnih aktivnosti skuša zadovoljiti več motivov ter da je zadovoljstvo prostovoljca odvisno od pridobljenih izkušenj in stopnje zadovoljitve zanj pomembnih motivov. Značilnosti glavnih motivacijskih faktorjev so opisane v Tabeli 8.

Tabela 8: Glavni motivacijski faktorji

Faktor	Značilnosti motivacijskega faktorja
Faktor vrednosti	Posameznik skozi vključenost v prostovoljne aktivnosti izraža svoje vrednote, kot so človekoljubnost, skrb za druge ljudi in nesebična pomoč sočloveku.
Faktor razumevanja (razuma)	Prostovoljstvo je priložnost za pridobivanje novih znanj, spretnosti in sposobnosti.
Družbeni faktor	Prostovoljstvo predstavlja način sklepanja novih poznanstev, družbenih stikov in krepitev družbenih vezi.
Karierni (poklicni) faktor	Sodelovanje pri prostovoljnih aktivnostih posamezniku omogoča boljše zaposlitvene možnosti.
Faktor zaščite	Prostovoljstvo pozitivno vpliva na posameznikov odnos do reševanja osebnih problemov ter negativnih občutkov, ki lahko vplivajo na posameznikov ego.
Faktor izboljšave	Prostovoljstvo, gledano dolgoročno, vpliva na posameznikovo duševno oziroma psihološko rast in razvoj.

Vir: E. G. Clary & M. Snyder, The Motivations to Volunteer: Theoretical and Practical Considerations, 1999, str. 156–159.

Faktor vrednosti pojasnjuje, da je glavni motiv prostovoljcev izražanje nesebičnih oziroma humanitarnih vrednot. Faktor razumevanja oziroma razuma govori o tem, da je opravljanje prostovoljnega dela način pridobitve znanj, spretnosti in sposobnosti, medtem ko družbeni oziroma družbeni faktor v ospredje postavlja razvoj in krepitev družbenih vezi. Naslednji, karierni oziroma poklicni faktor kot glavni motiv za prostovoljstvo izpostavlja izboljšanje poklicnih možnosti. Faktor zaščite pojasnjuje, da je glavni motiv prostovoljcev za opravljanje prostovoljnega dela varovanje lastnega ega pred osebnimi življenjskimi težavami. Zadnji faktor izboljšave pa povezuje motivacijo za prostovoljstvo z osebno rastjo in razvojem posameznika.

2.2.2 Motivacija različnih skupin za vključevanje v prostovoljne organizacije

Številne raziskave so pokazale, da se razlike v pripravljenosti na sodelovanje v prostovoljnih aktivnostih kažejo tudi med spoloma. Ženske naj bi bile namreč bolj motivirane in nagnjene k prostovoljstvu kot moški (Widjaja, 2010, str. 18). Pri proučevanju razlik med spoloma se lahko dotaknemo teorije družbenih vlog, ki pravi, da različno vedenje in pripravljenost za prostovoljstvo med moškimi in ženskami pravzaprav izraža njihove vloge, ki so jim dodeljene že po naravi. Switzer, Switzer, Stukas and Baker (1999, str. 59) predpostavljajo, da so moški vzgojeni bolj v smeri junaških vlog, medtem ko se ženske lažje poistovetijo z skrbnostjo in družinskimi življenjem.

Ne le spol, tudi starostne razlike lahko bistveno vplivajo na motivacijske dejavnike prostovoljcev. Starejši prostovoljci naj bi bili motivirani predvsem zaradi altruističnih oziroma nesebičnih razlogov, za mlajšo generacijo pa naj bi bili značilni povsem drugi motivi. Starostne razlike, ki vplivajo na motivacijo prostovoljcev opredeljuje t.i. teorija socio

emocionalne selektivnosti, ki ljudem v različnih življenjskih obdobjih pripisuje različne motivacijske dejavnike, ki se razlikujejo glede na izzive in skrbi, s katerimi se posamezniki v določenem obdobju srečujejo. Starejše prostovoljce naj bi motiviral predvsem faktor vrednosti, medtem ko mlajše motivira družbeni, poklicni in razumski motivacijski faktor (Widjaja, 2010, str. 21–25).

Starost vpliva na posameznikovo zaznavanje vlog, ki jih imajo v življenju, kar posledično vpliva na njihove motive za prostovoljstvo. Ljudje začnejo selektivno izbirati dejavnosti, s katerimi bodo zadovoljili predvsem osebne oziroma čustvene cilje. Na podlagi teorije socio emocionalne selektivnosti lahko sklepamo, da bodo poklicni in razumski motivi nižji pri starejših prostovoljcih in višji pri mlajših, motiv zaščite in izboljšave pa bosta prevladovala pri mlajših prostovoljcih. Pri starejših prostovoljcih je motivacija za sklepanje prijateljstev ali ohranjanje starih prijateljstev bistveno manjša kot pri mlajši populaciji, bistveno bolj pa pridejo do izraza vrednote kot pomemben motivacijski faktor za prostovoljstvo (Davila & Diaz–Morales, 2009, str. 84).

Pri opravljanju prostovoljnega dela se med seboj povezujejo različne generacije, ki si izmenjujejo izkušnje, znanja, se družijo, ustvarjajo, pomagajo ena drugi in s tem gradijo na medčloveških odnosih in uresničujejo medgeneracijsko solidarnost. Govorimo o medgeneracijskem prostovoljnem sodelovanju, ki postaja vedno bolj razširjeno tako na lokalni, kot tudi na državni ravni in pozitivno vpliva na posameznika in družbo kot celoto (Ličen & Bolčina, 2010). Prednosti sožitja in povezovanja generacij so prikazane Tabeli 9.

Tabela 9: Pozitivni vplivi medgeneracijskega prostovoljnega sodelovanja

Vpliv na posameznika	Vpliv na posameznika, v povezavi s skupnostjo	Vpliv na skupnost oziroma družbo
Pridobivanje znanj, izkušenj in kompetenc	Aktivna poraba prostega časa	Spodbujanje solidarnosti v družbi
Razvijanje spretnosti	Aktivno državljanstvo	Predajanje znanj, spretnosti, izkušenj med različnimi generacijami in vseživljenjsko učenje
Pridobivanje veščin s področja prenašanja znanj	Širjenje družbenih in podpornih mrež	Kvalitetna poraba prostega časa posameznikov
Nadgradnja znanj in izkušenj	Medsebojna pomoč in podpora	Ohranjanje tradicije
Učenje sodelovanja	Priprava na lastno kakovostno staranje	Boljša kvaliteta življenja v lokalni skupnosti
Gradnja zaupanja med generacijami	Iskanje skupnih in povezovalnih elementov med različnimi generacijami	Rušenje stereotipov in predsodkov med generacijami
Pridobivanje socialnih veščin	Vzpostavljjanje skrbi do sočloveka	Sprejemanje starosti

se nadaljuje

Tabela 9: Pozitivni vplivi medgeneracijskega prostovoljnega sodelovanja (nad.)

Vpliv na posameznika	Vpliv na posameznika, v povezavi s skupnostjo	Vpliv na skupnost oziroma družbo
Dvig samopodobe, samospoštovanja in samozavesti	Prenašanje znanj na ostale člane skupnosti	Aktiven odziv na družbene spremembe
Razvoj empatije in solidarnosti	Druženje in povezovanje	Krepitev socialnih vezi in sočutja

Vir: T. Arko, B. Goričan, J. Kovač & T. Novak, *Sadeži družbe: priročnik za izvajanje medgeneracijskih aktivnosti*, 2011, str. 9–12.

Posameznik – udeleženec medgeneracijskega prostovoljnega sodelovanja – koristno in aktivno porablja svoj prosti čas in razvija vlogo aktivnega državljana. Poleg tega medsebojna pomoč in podpora omogočata širjenje socialnih in podpornih omrežij ter so obenem vstopnica za pripravo na lastno kakovostno staranje. S tovrstnim delovanjem se v skupnosti krepijo družbene vezi in rušijo stereotipi in predsodki med generacijami, krepi se sočutje in spodbuja solidarnost v družbi.

3 MULTIMETODOLOŠKA RAZISKAVA PROSTOVOLJNIH ORGANIZACIJ V KRAJEVNI SKUPNOSTI ZASIP

3.1 Predstavitev Krajevne skupnosti Zasip

Multimetodološko raziskavo sem opravila na osnovi izbranega vzorca v Krajevni skupnosti Zasip, ki je obenem kraj mojega prebivališča in v kateri sem udeležena kot aktivna prostovoljka ene od krajevnih prostovoljnih organizacij. V Tabeli 10 so prikazani osnovni podatki Krajevne skupnosti Zasip.

Tabela 10: Osnovni podatki Krajevne skupnosti Zasip

Naziv	Krajevna skupnost Zasip (KS Zasip)
Sedež	Sebenje 6, 4260 Bled
Občina	Bled
Zastopnik	Ciril Kraigher, predsednik
Obseg	Območje naselja Zasip (4,9 km ²)
Dejavnost	Splošna dejavnost javne uprave
Svet Krajevne skupnosti Zasip (2014–2018)	5 članov
Krajevne organizacije	Kulturno-umetniško društvo Zasip, Agrarna skupnost Zasip, Društvo upokojencev Zasip, Prostovoljno gasilsko društvo Zasip, Športno društvo Zasip, Krajevna organizacija Rdečega križa Zasip, Krajevna organizacija Zveze združenj borcev NOB Zasip, Turistično društvo Zasip

se nadaljuje

Tabela 10: Osnovni podatki Krajevne skupnosti Zasip (nad.)

Naziv	Krajevna skupnost Zasip (KS Zasip)
Število prebivalcev (2016)	1.055
Povprečna starost v letih (2016)	43,5
Število gospodinjstev (2015)	386

Vir: Statistični urad Republike Slovenije [SURS], Podatki Krajevne skupnosti Zasip, 2017; Poslovni asistent bizi.si, KS Zasip, 2017.

Vasica Zasip pri Bledu, ki šteje nekaj več kot 1.000 prebivalcev, je do leta 1973 spadala pod krajevno skupnost Bled, ki je takrat pripadala sosednji občini Radovljica. Danes odlično organizirana in vodena Krajevna skupnost Zasip predstavlja eno od petih krajevnih skupnosti občine Bled, ki se lahko pohvali z razvejano kulturno in športno dejavnostjo, nepogrešljivim gasilstvom in ostalimi aktivnimi društvi v kraju. Krajevna skupnost je bila ustanovljena z namenom, da bi krajanje lahko boljše vplivali na razvoj kraja in pripomogli k izboljšanju kakovosti življenja v vasi. Že vse od ustanovitve skupnost uspešno uresničuje svoj namen. Leta 1978 je Krajevni skupnosti Zasip Socialistična zveza delovnega ljudstva Jugoslavije v Beogradu podelila najvišje priznanje za najbolj urejeno krajevno skupnost v Sloveniji. Prizadevanje krajanov za urejenost in uspešno delovanje skupnosti se je do danes le še okrepilo, kar je razvidno iz števila aktivnih prostovoljnih organizacij, ki delujejo v kraju in katerih člani so gonilna sila za razvoj in življenje vasi. Vsako leto 5. avgusta krajanje Zasipa praznujemo in se spominjamo ene prvih sabotažnih akcij na Gorenjskem, ko so trije mladi aktivisti, krajanje Zasipa, leta 1941 minirali cevovod hidroelektrarne v Piškovci v Zasipu in tako za nekaj časa preprečili pridobivanje električne energije za železarno Jesenice, ki je bila takrat že v rokah nemških okupatorjev. Ob krajevnem prazniku se tako v Zasipu izvede precej raznolikih prireditev, pri organizaciji katerih sodelujejo vsa društva v kraju in poskrbijo za dogajanje v vasi (Krajevna skupnost Zasip, 2013, str. 2). V Krajevni skupnosti Zasip danes aktivno deluje osem krajevnih organizacij, katerih delovanje je predstavljeno v Tabeli 11.

Tabela 11: Prostovoljne organizacije v Krajevni skupnosti Zasip

Naziv organizacije	Opis delovanja organizacije
Kulturno-umetniško društvo Zasip	Kulturno-umetniško društvo Zasip se lahko pohvali z 92 leti neprekinjenega delovanja. V okviru društva delujejo različne skupine vseh generacij, ki dajejo velik poudarek dogodkom, delavnicam in prireditvam za otroke in odrasle. Svoje dejavnosti širijo tudi onkraj občinskih meja in z zagnanostjo nadaljujejo tradicijo kulturnega delovanja v vasi.

se nadaljuje

Tabela 11: Prostovoljne organizacije v Krajevni skupnosti Zasip (nad.)

Naziv organizacije	Opis delovanja organizacije
Turistično društvo Zasip	Turistično društvo Zasip je bilo za kratek čas ustanovljeno že leta 1995, vendar ni docela zaživelo. Zato smo ga nadobudni mladi krajanji leta 2012 ponovno oživili z namenom pospeševanja turizma v kraju, krajevne promocije in informiranja. Društvo vsako leto izvede natečaj za izbor najlepše urejenih hiš v Zasipu in organizira športne igre, enodnevni izlet po Sloveniji in celodnevno prireditev s poudarkom na kulinaričnih specialitetah in zanimivostih Zasipa. Z drugimi društvi v kraju uspešno sodeluje in razvija nove produkte.
Prostovoljno gasilsko društvo Zasip	Prostovoljno gasilsko društvo Zasip se lahko pohvali s 110-letnico delovanja in nenehnim izobraževanjem, tekmovanji ter dopolnjevanjem svoje opreme in znanja. Člani društva se ponasajo z dolgo tradicijo požrtvovalnega in nesebičnega humanega dela v kraju ter z uspehi v slovenskem prostoru. Prav gasilsko društvo Zasip je bilo namreč v letu 2003 proglašeno za naj gasilsko društvo v Sloveniji. Društvo se uspešno povezuje z ostalimi organizacijami v kraju in jim nudi pomoč pri organizaciji dogodkov.
Športno društvo Zasip	Športno društvo Zasip, katerega namen je sodelovanje med sekcijami, v katerih sodelujejo pripadniki obeh spolov in vseh starosti, je bilo ustanovljeno leta 1996. Društvo vsakoletno organizira turnirje, piknike, skrbi za vzdrževanje rekreacijske površine v kraju in uspešno sodeluje z ostalimi društvi v kraju.
Agrarna skupnost Zasip	Agrarna skupnost Zasip, ki se ponasja z 100 letno tradicijo in predstavlja skupnost imetnikov pašnih pravic za območje Zasipa, je bila ustanovljena z namenom upravljanja, vzdrževanja in izboljšanja plodovitosti skupnih zemljišč. Ob krajevnem prazniku vsako leto člani skupnosti organizirajo srečanje krajanov Zasipa pri pastirski koči v Krmi.
Društvo upokojencev Zasip	Društvo upokojencev Zasip, ki deluje že od leta 1987 in z dolgo tradicijo delovanja kaže na pomembnost povezovanja starejših in ohranjanja kakovosti življenja v tretjem življenjskem obdobju. Člani društva se udeležujejo meddruštvenih tekmovanj in srečanj z drugimi slovenskimi društvi ter se družijo in spoznavajo na izletih, piknikih in drugih srečanjih.
Zveza združenj borcev za vrednote NOB, krajevna organizacija Zasip	Organizacija Zveze borcev za vrednote NOB v Zasipu deluje že od ustanovitve odbora Osvobodilne fronte leta 1943. Glavni namen organizacije je oživiti vrednote solidarnosti, spoštovanja, tovarištva in medsebojne pomoči. Vsako leto organizirajo pohod z Mežaklje preko soteske Vintgar na Hom nad Zasipom in organizirajo družabno srečanje pripadnikov organizacije.
Rdeči križ Slovenije, krajevna organizacija Zasip	Krajevna organizacija Rdečega križa Zasip je bila ustanovljena leta 1945 z namenom nudenja pomoči ranljivim skupinam prebivalstva in vsem pomoči potrebnim posameznikom. Krajevna organizacija je bila vedno velik povezovalce prebivalstva, sodelovale in pomagale na humanitarnem in družabnem področju so predvsem ženske, ki še danes skrbijo za starejše krajanje, se udeležujejo različnih dogodkov in družabnih srečanj, organizirajo lastne dogodke in sodelujejo z ostalimi društvi v kraju.

Vir: Krajevna skupnost Zasip, 40 let – Krajevna skupnost Zasip 2013, str. 3–7.

Vsa zgoraj omenjena in opisana društva v krajevni skupnosti vzajemno sodelujejo in se povezujejo na različnih področjih. V skupnost prinašajo življenje, zaradi njihovega delovanja se krepijo sosedski in medkrajevni odnosi, kvaliteta življenja v skupnosti narašča, samo aktivno delovanje prostovoljnih organizacij v kraju pa kaže na izjemno pripadnost kraju s strani krajanov Zasipa.

3.2 Zasnova raziskovanja in metodologija

Raziskovalni del magistrskega dela temelji na multimetodološkem raziskovalnem pristopu o konstruktih prostovoljstva in motivacije na primeru prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip. Na podlagi opredeljene problematike magistrskega dela sem oblikovala temeljno tezo naloge in opredelila ključna raziskovalna vprašanja, na katera sem odgovorila s pomočjo izsledkov iz, na podlagi literature oblikovanih, anketnih vprašalnikov ter s polstrukturiranimi globinskimi intervjuji.

Zaključke raziskave sem podala na podlagi analize zbranih podatkov in interpretacije rezultatov, ki sem jih smiselno povezala s teoretičnimi izhodišči iz prvega dela magistrske naloge. Na podlagi končnih ugotovitev sem krajevni skupnosti predlagala izboljšave na področju povezovanja v skupnosti in aktivnega delovanja v prostovoljnih organizacijah.

3.2.1 Cilji raziskave ter zagotavljanje zanesljivosti in veljavnosti

Cilj raziskave je s pomočjo kvalitativne in kvantitativne metode raziskovanja ugotoviti značilnosti in povezave med konstruktoma prostovoljstva in motivacije v izbrani krajevni skupnosti. Zanimajo me ključni motivacijski faktorji, ki vplivajo na posameznike, da se aktivno vključujejo in delujejo v prostovoljnih organizacijah v skupnosti. Končni cilj magistrske naloge je na podlagi rezultatov, pridobljenih s pomočjo vprašalnikov in intervjujev in s podporo teoretičnih izsledkov, podati oceno stanja in priporočila prostovoljnim organizacijam ter na ta način, v kolikor bi bilo na podlagi izsledkov to potrebno, prispevati k izboljšanju delovanja prostovoljnih organizacij v krajevni skupnosti.

Multimetodološki pristop raziskovanja omogoča več metod raziskovanja in s tem zagotavlja večjo zanesljivost in veljavnost samega raziskovanja. V ta namen sem se odločila za uporabo kvantitativne metode oziroma anketnega vprašalnika za aktivne krajanke in člane krajevnih prostovoljnih organizacij. Rezultate vprašalnikov sem statistično analizirala in interpretirala. Z namenom poglobitve raziskovanja sem dodala še kvalitativno metodo in izvedla poglobljene intervjuje s predsedniki prostovoljnih organizacij v skupnosti. Na podlagi transkripcije in analize intervjujev sem rezultate podala v obliki smiselne tabele. Zgoraj omenjeni metodi raziskovanja sta mi omogočili pridobitev bolj realne slike dejanskega stanja v skupnosti, večjo veljavnost raziskave in bolj zanesljive končne ugotovitve magistrske naloge. Zbrane podatke sem statistično analizirala v programu SPSS. Uporabila sem frekvenčno statistiko, opisno statistiko in pri preverjanju postavljenih hipotez sem uporabila

Analizo T testa.

3.2.2 Temeljna teza in raziskovalna vprašanja

Temeljna teza magistrskega dela je, da je v Krajevni skupnosti Zasip prisotna visoka stopnja motivacije aktivnih posameznikov za prostovoljno vključevanje in delovanje, kar posledično vpliva na razvoj in bolj kakovostno življenje v skupnosti. Z namenom potrditve ali zavrnitve temeljne teze naloge sem oblikovala raziskovalna vprašanja, na katere sem odgovorila s pomočjo izvedene empirične raziskave. Tabela 12 prikazuje temeljna vprašanja, na katerih temelji multimetodološka raziskava.

Tabela 12: Raziskovalna vprašanja za multimetodološko raziskavo

Raziskovalno vprašanje	
1.	Kateri je prevladujoč motiv, ki aktivne posameznike motivira, da se odločijo za vključitev in/ali aktivno delovanje v prostovoljnih organizacijah Krajevne skupnosti Zasip?
2.	Ali se motivacijski faktorji za delovanje v prostovoljnih organizacijah v Krajevni skupnosti Zasip med spoloma ter med mlajšo in starejšo generacijo bistveno razlikujejo? Postavljeno raziskovalno vprašanje sem razdelila na dve hipotezi: Hipoteza 1: Motivacijski faktorji se razlikujejo med spoloma. Hipoteza 2: Motivacijski faktorji se razlikujejo glede na starostno skupino anketirancev.
3.	Ali je vključevanje v krajevne organizacije v Zasipu povezano s potrebo posameznikov po občutku lokalne pripadnosti?
4.	Kakšna je ocena delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip?
5.	Na kakšen način bi lahko dvignili stopnjo vključenosti krajanov v delovanje prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip?

S pomočjo analize in interpretacije rezultatov empirične raziskave sem odgovorila na zastavljena raziskovalna vprašanja, potrdila ali ovrgla zastavljeno tezo magistrskega dela ter podala predloge in priporočila prostovoljcem v Krajevni skupnosti Zasip.

3.2.3 Oblikovanje anketnega vprašalnika

Za potrebe raziskave sem oblikovala anketni vprašalnik za aktivne prostovoljce v organizacijah v Krajevni skupnosti Zasip. Kot predsednica Turističnega društva Zasip sem se udeležila vseh rednih letnih občnih zborov krajevnih organizacij, ki so potekali v prvih treh mesecih novega leta. Udeležbo na srečanjih sem izkoristila za to, da sem krajanke seznanila z namenom in cilji mojega magistrskega dela ter jih obenem prosila za njihovo sodelovanje in pomoč. Tako sem nekaj anketnih vprašalnikov med člane društev razdelila fizično, večinoma pa sem jim jih v obliki spletne ankete posredovala preko elektronske pošte. Ti vprašalniki so anonimni, pripravljene z orodjem za izvajanje spletnih anket EnKlikAnketa in objavljeni na spletni strani www.1ka.si. Analiza podatkov je bila izvedena v statističnem programu SPSS. Uporabljene analize so bile sledeče:

- Frekvenčna porazdelitev
- Opisna statistika
- Analiza T testa.

Za oblikovanje anketnega vprašalnika, ki se nanaša na prostovoljstvo in motivacijo sem uporabila naslednja dva vira: Clary et al. (1998), z naslovom *Understanding and assessing the motivations of volunteers: A functional approach* ter Miller et al. (2011), z naslovom *Understanding the role of volunteerism in creating social inclusion*.

Anketni vprašalnik je sestavljen iz štirih delov. Prvi del vključuje ocenjevanje po 5-stopenjski Likertovi lestvici, s katero so anketiranci ovrednotili svoje strinjanje oziroma nestrinjanje z posameznimi trditvami. Na vprašanja so respondenti odgovarjali z ocenami od 1 do 5, pri čemer je izbira ocene 1 pomenila, da se respondent z dano trditvijo sploh ne strinja, izbira ocene 5 pa, da se respondent s trditvijo popolnoma strinja. Prvi sklop trditev se nanaša na motivacijske faktorje, ki vplivajo na prostovoljstvo oziroma vključevanje in delovanje v prostovoljnih organizacijah. Drugi del vprašalnika se nanaša na proučevanje pripadnosti skupnosti. Tudi tukaj so se anketiranci opredelili na podlagi Likertove lestvice (Zikmund, Babin, Carr, & Griffin 2010, str. 302–303). Tretje vprašanje, ki sestavlja anketni vprašalnik, je zaprtega tipa, z možnostjo izbire več odgovorov in se nanaša na glavne motive za opravljanje prostovoljnega dela v skupnosti. Zadnji sklop vprašanj je sestavljen iz vprašanj, ki vsebujejo osnovne socio demografskih podatke anketirancev: spol, starost in status. Poleg tega sem anketirancem zastavila vprašanje o številu let, ki so ga do sedaj namenili prostovoljnemu vključevanju v krajevne organizacije ter o tem, v koliko krajevnih organizacij so vključeni. Zadnje vprašanje anketnega vprašanja je odprtega tipa in se nanaša na delovanje društev v Krajevni skupnosti Zasip in skupnosti kot celote. Anketirance sem prosila, če lahko izrazijo svoje mnenje o trenutni situaciji v skupnosti in o njihovih predlogih za izboljšave. Zbiranje podatkov z anketnim vprašalnikom je potekalo 2 meseca in sicer od 16.01.2017 do 18.03. 2017, v času letnih zborov članov društev v kraju. Vzorčni anketni vprašalnik prilagam v Prilogi 1.

3.2.4 Oblikovanje intervjuja

Vzporedno z anketiranjem aktivnih članov prostovoljnih organizacij sem opravila 9 globinskih polstrukturiranih intervjujev s predsedniki organizacij v kraju, predsednikom krajevne skupnosti ter z eno najbolj aktivnih posameznic v skupnosti. Izvedbe intervjujev so potekale sproščeno, v obliki pogovora z vsakim intervjuvancem posebej. S pomočjo vprašanj, ki sem jim jih zastavila, sem raziskovala kakšna je motivacija predsednikov za vodenje organizacij in aktivno delovanje v skupnosti, kakšen je njihov prispevek skupnosti in vpliv na krajane, katere prednosti in slabosti prostovoljnega vključevanja in delovanja v organizacijah bi izpostavili, kakšno je njihovo mnenje o trenutni situaciji in organiziranosti v skupnosti ter kakšni so njihovi predlogi za izboljšave, priporočila in druga mnenja, ki se nanašajo na prostovoljstvo v kraju.

Opravljenе intervjuje sem smiselno povzela in vprašanja glede na vsebino razdelila v tematske skupine, nato pa glavne ugotovitve predstavila v obliki tabele. Izhodiščna vprašanja za poglobljeni polstrukturirani intervju prilagam v Prilogi 4.

3.3 Analiza podatkov in interpretacija rezultatov

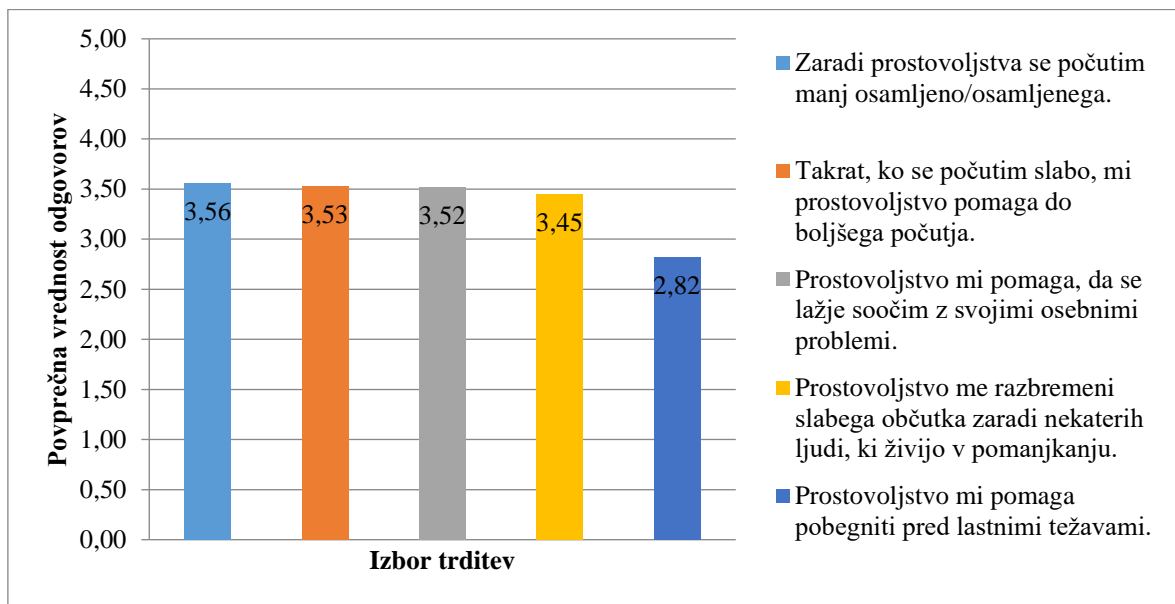
3.3.1 Analiza anketnega vprašalnika

V času raziskovanja se je na anketni vprašalnik odzvalo skupno 124 oseb, od tega je bilo polovica anketnih vprašalnikov neustrezno izpolnjenih, saj so respondenti bodisi le kliknili na nagovor ankete ali pa so vprašalnik le delno izpolnili. Odzivnost na anketo je bila torej 50,00 %, saj sem skupno pridobila 62 ustrezno izpolnjenih anketnih vprašalnikov.

Pri prvem vprašanju so anketiranci izrazili svoje (ne)strinjanje z 30 trditvami, ki so se nanašale na različne motivacijske faktorje, ki vplivajo na prostovoljstvo. Glede na teoretsko podlago dane trditve lahko razvrstimo v 6 osnovnih skupin oziroma pripadajo šestim motivacijskim faktorjem, ki vplivajo na vključevanje in delovanje v prostovoljnih organizacijah. V nadaljevanju sem analizo rezultatov prikazala najprej po posameznih sklopih motivacijskih faktorjev in na koncu naredila še primerjavo med faktorji.

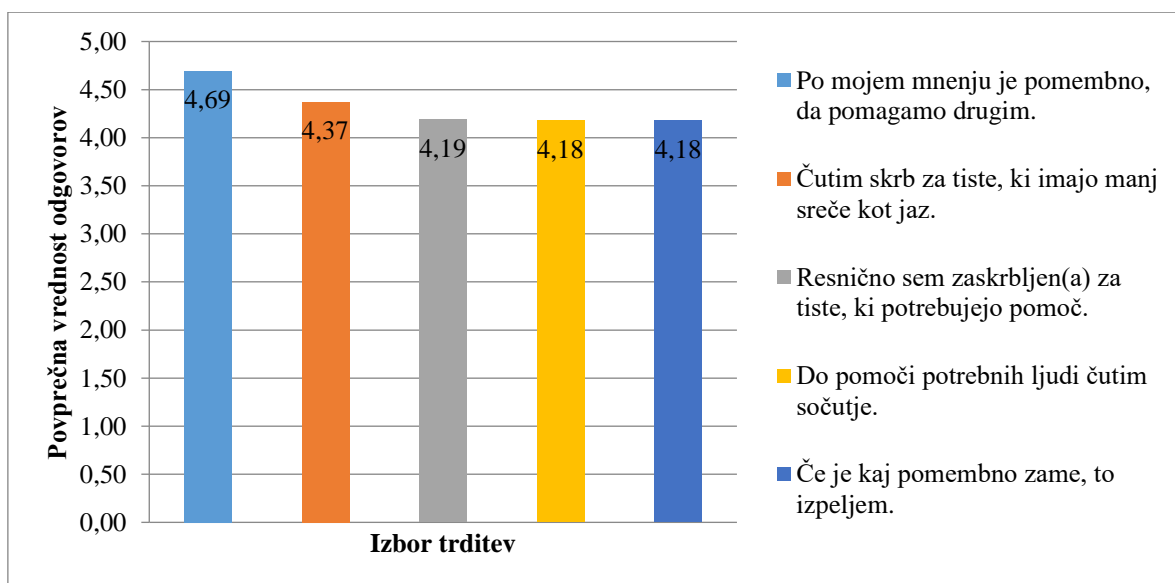
Trditve, ki pripadajo prvemu motivacijskemu faktorju t.i. faktorju zaščite in povprečne vrednosti odgovorov anketirancev prikazuje Slika 4. Ocenjevanje proučevanih trditev je potekalo po 5-stopenjski Likertovi lestvici. Najvišja povprečna vrednost, in sicer 3,56 pripada trditvi, ki pravi, da prostovoljstvo zmanjšuje občutek osamljenosti. Nižjo povprečno vrednost (3,53) lahko zasledimo pri trditvi, ki navaja, da prostovoljstvo predstavlja pot do boljšega počutja. S povprečno vrednostjo 3,52 so anketiranci ovrednotili trditev, ki povezuje prostovoljstvo z lažjim soočanjem z osebnimi problemi, povprečna vrednost 3,45 pa se nanaša na razbremenitev slabega občutka zaradi ljudi v stiski preko prostovoljstva. Najnižnjo povprečno vrednost (2,82) lahko zabeležimo pri trditvi, ki povezuje prostovoljstvo z begom pred lastnimi težavami.

Slika 4: Motivacijski faktor zaščite

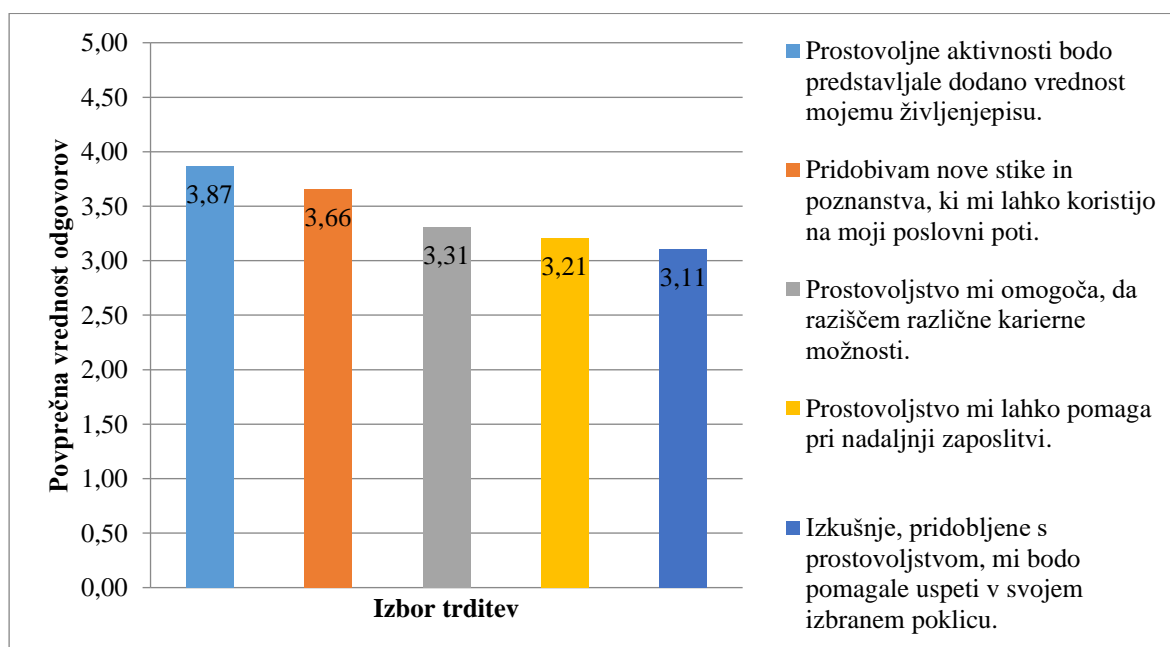
Naslednji sklop trditve, ki so prikazane na Sliki 5 pripada drugemu motivacijskemu faktorju t.i. faktorju vrednosti. Izmed vseh trditve izstopa tista, katero so anketiranci ovrednotili s povprečno vrednostjo 4,69 in poudarja pomembnost nudenja pomoči drugim. Nižjo povprečno vrednost (4,37) zasledimo pri trditvi, ki se nanaša na občutek skrbi za tiste, ki imajo manj sreče. Zaskrbljenost za pomoči potrebne ljudi so anketiranci ovrednotili s povprečno vrednostjo 4,19. Najnižji povprečni vrednosti pri dveh trditvah znašata 4,18 in pripadata trditvama, ki se nanašata na sočutje do pomoči potrebnih ljudi ter na motivacijo za dejanja.

Slika 5: Motivacijski faktor vrednosti

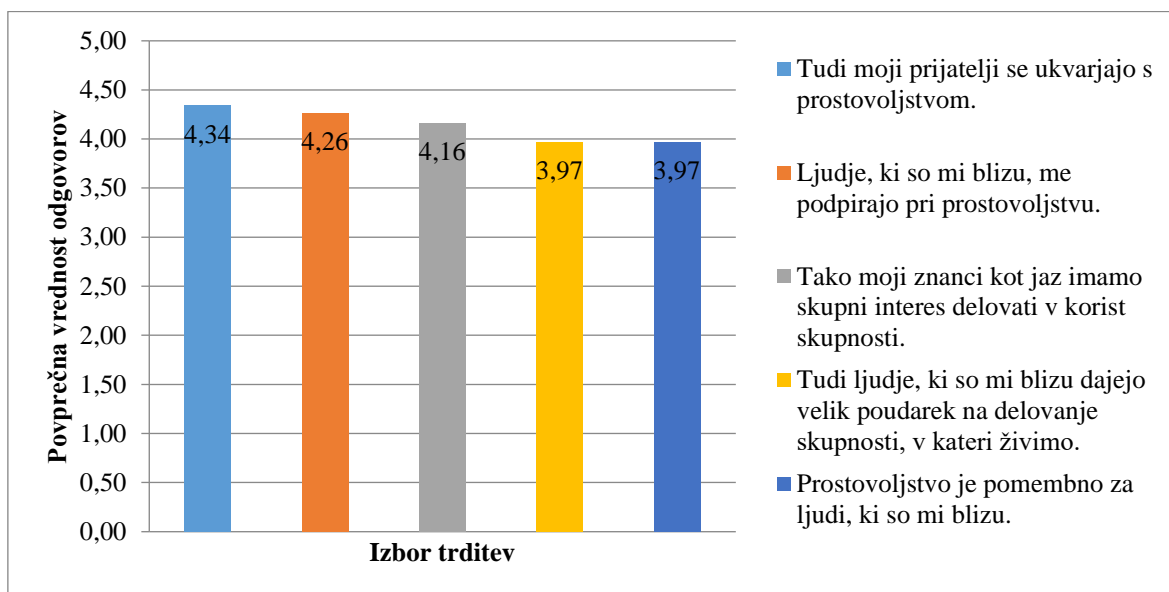
Naslednje trditve vsebinsko pripadajo tretjemu motivacijskemu faktorju, ki se nanaša na kariero. Karierni motivacijski faktor prikazuje Slika 6. Najvišjo povprečno vrednost (3,87) zabeležimo pri trditvi, ki pravi da prostovoljstvo predstavlja dodano vrednost življenjepisu. Sledi ji trditev z povprečno vrednostjo 3,66, ki govori o vzpostavitvi novih stikov in poznanstev preko prostovoljnih aktivnosti. Na tretje mesto so anketiranci s povprečno vrednostjo 3,31 uvrstili možnost za spoznavanje različnih kariernih priložnosti preko prostovoljnih aktivnosti. Prostovoljstvo nam lahko služi tudi kot pomoč pri nadaljnji zaposlitvi, kar so anketiranci ovrednotili s povprečno vrednostjo 3,21. Najnižjo povprečno vrednost (3,11) pa zasledimo pri trditvi, ki pravi, da izkušnje prostovoljstva lahko pomagajo pri uspehu v izbranem poklicu.

Slika 6: Karierni motivacijski faktor

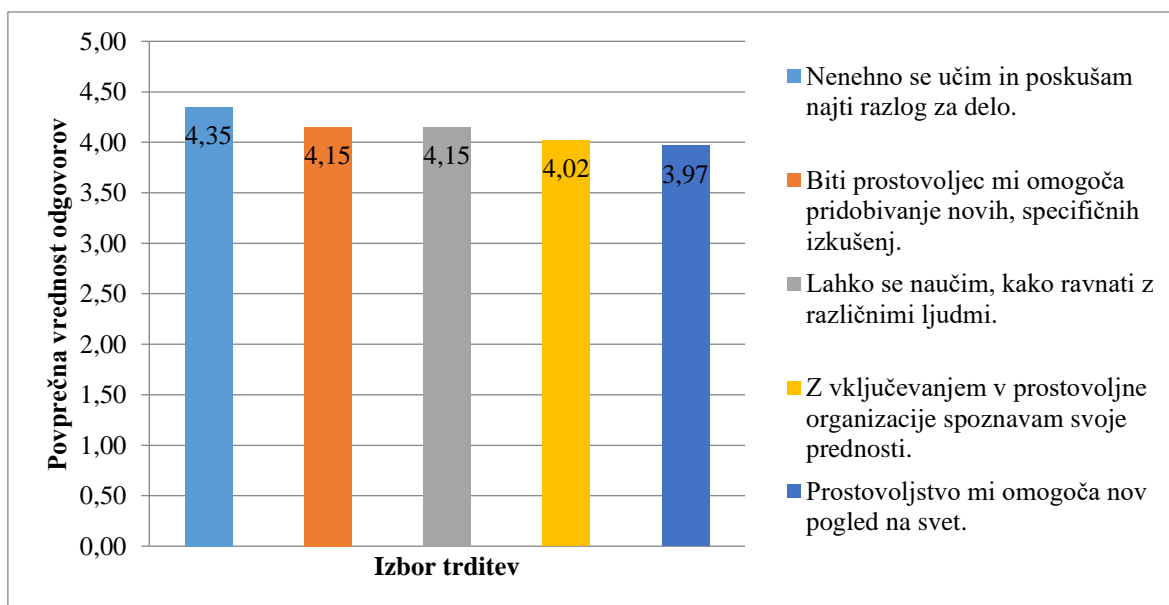
Izmed sklopa trditve, ki vsebinsko pripadajo četrtem motivacijskem faktorju, t.i. družbenem faktorju, so anketiranci najvišjo povprečno vrednost, 4,34, pripisali trditvi, ki govori o vplivu vključenosti prijateljev v prostovoljstvo. Le nekoliko nižjo povprečno vrednost (4,26) so namenili trditvi, ki govori o podpori bližnjih pri opravljanju prostovoljnih aktivnosti. Dejstvo, da imajo tudi drugi znanci interes delovati v korist skupnosti so anketiranci ovrednotili s povprečno vrednostjo 4,16. Najnižja povprečna vrednost znaša 3,97 in jo lahko zasledimo pri trditvah, ki se nanašata na miselnost bližnjih ljudi, ki dajejo prostovoljstvu in delovanju v skupnosti velik pomen. Navedeni rezultati so prikazani na Sliki 7.

Slika 7: Družbeni motivacijski faktor

Petemu motivacijskemu faktorju razumevanja vsebinsko pripadajo trditve, ki jih prikazuje Slika 8. Najvišja povprečna vrednost znaša 4,35 in pripada trditvi, ki govori o nenehnem učenju in iskanju razloga za delo. Nižjo povprečno vrednost (4,15) zasledimo pri trditvah, ki govorita o pridobivanju novih, specifičnih izkušenj in veščin glede ravnanja z ljudmi preko opravljanja prostovoljnega dela. Nekoliko nižja povprečna vrednost (4,02) pripada trditvi, ki se nanaša na učenje ravnanja z različnimi ljudmi. Najnižja povprečna vrednost znaša 3,97 in pripada trditvi, ki prostovoljstvo povezuje z novim pogledom na svet.

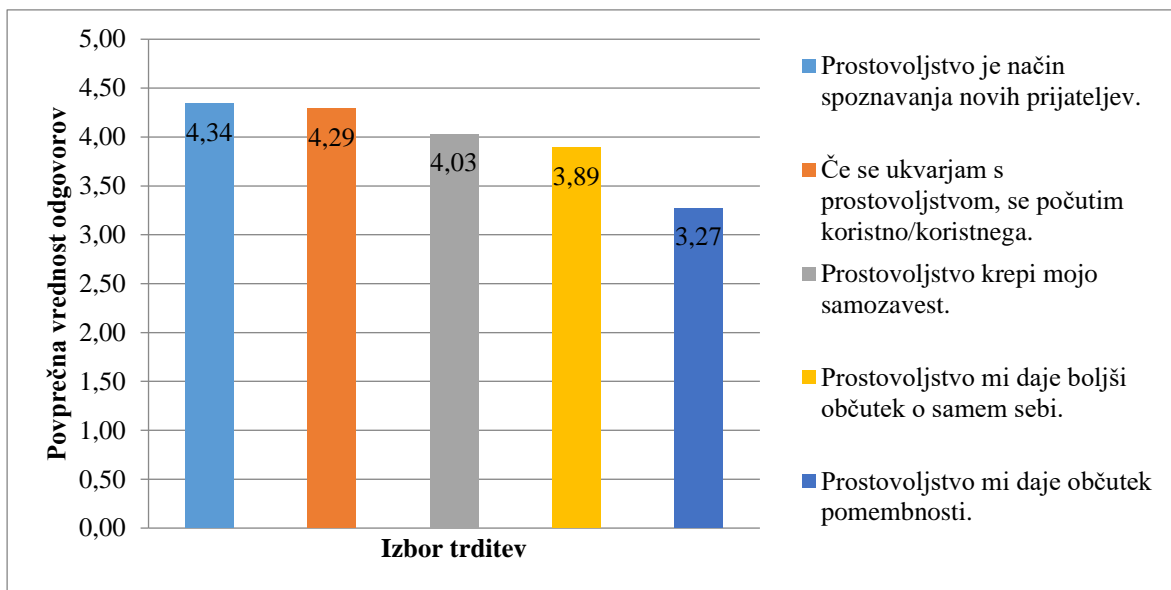
Slika 8: Motivacijski faktor razumevanja

Zadnji sklop trditvev zajema šesti motivacijski faktor, t.i. faktor izboljšave. Najvišjo vrednost

odgovora (4,34) zasledimo pri trditvi, ki prostovoljstvo povezuje z načinom spoznavanja novih prijateljev. Z nekoliko nižjo povprečno vrednostjo (4,29) so anketiranci ovrednotili trditev, ki govori o občutku koristnosti. Povprečni vrednosti 4,03 in 3,89 pripadata trditvama, ki govorita o krepitvi samozavesti in samopodobe preko prostovoljstva. Najnižja povprečna vrednost znaša 3,27 in se nanaša na trditev, ki prostovoljstvo povezuje z občutkom pomembnosti. Motivacijski faktor izboljšave s pripadajočimi trditvami in odgovori anketirancev prikazuje spodnja Slika 9.

Slika 9: Motivacijski faktor izboljšave

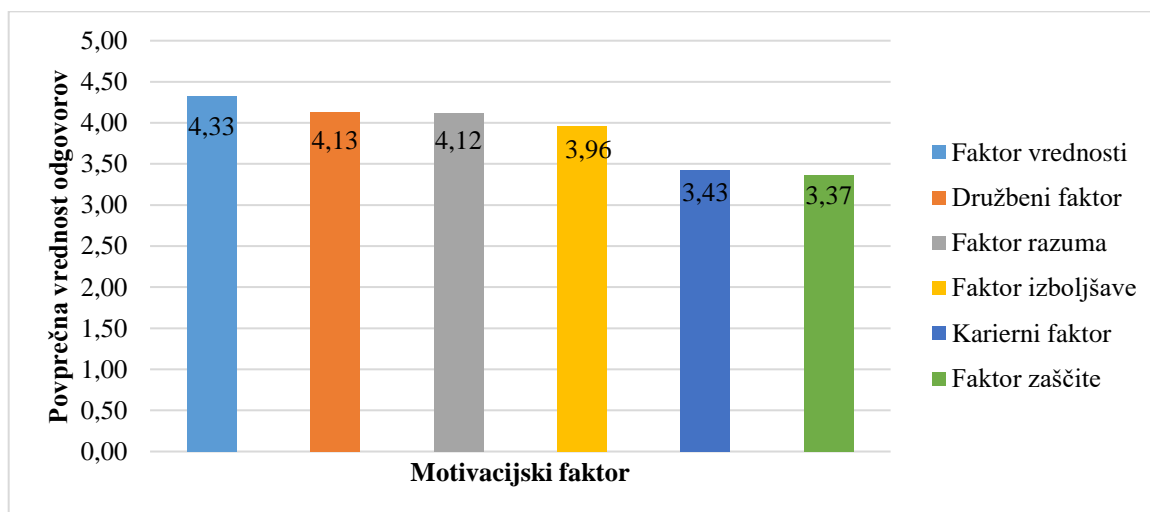

Slika 10 prikazuje primerjavo vseh zgoraj navedenih osnovnih motivacijskih faktorjev. Analiza odgovorov anketirancev na podlagi njihove opredelitve glede trditev pri prvem vprašanju, kjer so se trditve vsebinsko nanašale na osnovne motivacijske faktorje za prostovoljstvo, nam kaže, da je po mnenju anketirancev prevladujoč motivacijski faktor, ki vpliva na vključevanje in delovanje v prostovoljnih organizacijah faktor vrednosti.

Povprečna vrednost faktorja vrednosti je znašala 4,33. Izmed trditev, ki pripadajo omenjenemu faktorju so anketiranci najvišje ovrednotili trditev, ki pravi, da je pomembno pomagati drugim. Rezultati kažejo, da drugo mesto z povprečno vrednostjo 4,13 pripada družbenemu faktorju. Po njihovem mnenju na motivacijo v največji meri vpliva podpora bližnjih in vpliv prijateljev prostovoljcev. Na tretje mesto lahko uvrstimo faktor razuma oziroma razumevanja, katerega so anketiranci ovrednotili z povprečno vrednostjo 4,12. Na tem mestu so izpostavili nenehno učenje in iskanje razloga za delo kot motivacije za prostovoljstvo. Četrto mesto s povprečno vrednostjo 3,96 pripada faktorju izboljšave. Anketiranci so izmed trditev vezanih na faktor izboljšave najvišje ovrednotili občutek koristnosti in spoznavanje novih prijateljev preko opravljanja prostovoljnih aktivnosti. Na peto mestu s povprečno vrednostjo 3,43 lahko uvrstimo karierni faktor, pri katerem so

anketiranci izpostavili dejstvo, da prostovoljne aktivnosti predstavljajo dodano vrednost življenjepisu. Zadnje mesto pa pripada faktorju zaščite, pri katerem lahko zabeležimo najnižjo povprečno vrednost 3,37. Anketiranci so najvišje ocenili trditev, da prostovoljstvo zmanjšuje osamljenost.

Slika 10: Primerjava motivacijskih faktorjev

Pri drugem vprašanju so se anketiranci opredelili glede trditev, vezanih na občutek pripadnosti skupnosti. Stopnjo strinjanja oziroma nestrinjanja so izrazili v 8 trditvah, kar prikazuje Tabela 13.

Tabela 13: Pripadnost skupnosti

Trditve	Sploh se ne strinjam (%)	Se ne strinjam (%)	Niti se strinjam niti se ne strinjam (%)	Se strinjam (%)	Popolnoma se strinjam (%)
Rad(a) živim v Zasipu.	0,00	0,00	0,00	25,80	74,20
Udeležujem se vaških dogodkov in aktivnosti.	1,60	0,00	14,50	41,90	41,90
Občutek imam, da pripadam svoji skupnosti.	0,00	0,00	12,90	33,90	53,20
V moji moči je vplivati na spremembe oziroma boljše življenje v Zasipu.	1,60	3,20	21,00	51,60	22,60
Na potovanjih s ponosom pripovedujem o svojem kraju.	1,60	0,00	6,50	29,00	62,90
Poznam večino svojih sokrajanov.	1,60	6,50	16,10	38,70	37,10
V svojem kraju na vsakem koraku najdem sogovornika.	0,00	4,80	9,70	41,90	43,50
V primeru težav lahko računam na pomoč svojih krajanov.	0,00	1,60	11,30	50,00	37,10

Iz Tabele 13 lahko razberemo, da vsi anketiranci radi živijo v svoji skupnosti, saj jih je kar 74,20 % odgovorilo s popolnim strinjanjem, skupna stopnja strinjanja pa je bila pri tej trditvi kar 100 %. V primeru, da se odpravijo na potovanje, jih kar 62,90 % s ponosom predstavlja svoj kraj. Malenkost več kot polovica, natančneje 53,20 % anketirancev ima občutek, da pripada skupnosti, v kateri živijo. Pri trditvi, ki govori o tem, da krajanima nimajo težav z iskanjem sogovornika v svojem kraju je skupna stopnja strinjanja s trditvijo 85,40 %. Podobno je za anketirance značilna trditev o udeležbi na vaških dogodkih in aktivnostih, ki jih prireja vaška skupnost. S trditvijo se popolnoma strinja 41,90 %, enak odstotek odgovorov pa pripada tudi strinjanju s trditvijo. Glede poznavanja sokrajanov in računanja na njihovo pomoč so anketiranci v 37,10 % odgovorili s popolnim strinjanjem. Najmanjše popolno strinjanje (22,60 %) se nanaša na trditev, da je v moči anketirancev vplivati na spremembe oziroma boljše življenje v kraju. Vendar se jih je kljub temu 51,60 % strinjalo z omenjeno trditvijo, kar še vedno pomeni več kot 70,00 % skupno stopnjo strinjanja. Glede te trditve se je največ, natančneje 21,00 % anketirancev opredelilo z vmesno stopnjo strinjanja, niti se strinjam niti se ne strinjam. Skupna stopnja nestrinjanja je najvišja, čeprav le 8,10 %, pri trditvi o poznavanju sokrajanov. Drugo mesto si delita dve trditvi, ki se nanašata na enostavno iskanje sogovornika v vasi in možnost vpliva na spremembe in boljše življenje v kraju. V tem primeru je skupna stopnja nestrinjanja s trditvama 4,80 %. Zgornja slika, ki prikazuje pripadnost skupnosti anketirancev nam kaže, da imajo vsi anketiranci občutek pripadnosti skupnosti, saj je bila skupna stopnja strinjanja s trditvami pri vseh 8 danih trditvah več kot 75,00 %.

Tretje vprašanje se nanaša na prevladujoče motive za prostovoljstvo, ki so anketirance spodbudili, da so se vključili v delovanje prostovoljnih organizacij. Z možnostjo izbire več odgovor so anketiranci izbirali med 16 trditvami.

Tabela 14 prikazuje prevladujoče motive za prostovoljstvo v krajevnih organizacijah. Za 69,40 % anketirancev je prevladujoč motiv za prostovoljstvo prispevek skupnosti. Na drugo mesto je 67,70 % anketirancev uvrstilo druženje z ostalimi člani organizacije ter nova znanja, sposobnosti in izkušnje. Za 66,10 % anketirancev prostovoljstvo v skupnosti predstavlja izziv. Nekaj več kot polovica anketirancev, natančneje 58,10 % jih je kot prevladujoč motiv za prostovoljstvo izbrala spoznavanje novih prijateljev, 56,50 % pa jih pomembnost pripisuje želji po občutku pripadnosti skupnosti v kateri živijo. Nekaj več kot 30,00 % anketirancev meni, da so najpomembnejši motivi za prostovoljstvo zabava in delo v določenem krogu ljudi ali pa želja po dodatni obveznosti oziroma aktivnosti. Za 29,00 % vprašanih motivacijo za prostovoljno udejstvovanje predstavljata želja po seznanitvi o problemih v skupnosti in obujanje starih prijateljstev. Naslednji motiv za prostovoljstvo je želja po pripadnosti določeni skupini, s čimer se strinja 27,40 % anketirancev, le nekoliko manj (24,20 %) pa jih je kot motiv navedlo željo po pridobitvi specifičnega znanja. Le 9,70 % anketirancev pripisuje pomen spoznavanju pomembnih ljudi v skupnosti. Najmanj pomembna motiva, ki sta anketirance vzpodbudila za opravljanje prostovoljnega dela v skupnosti sta večja možnost zaposlitve in razlog za izhod od doma. Slednjemu razlogu so

bili anketiranci naklonjeni le v 3,20 %.

Tabela 14: Motivi za prostovoljstvo v krajevnih organizacijah

Motivi za prostovoljstvo	Število odgovorov (v %)
Prispevek skupnosti.	69,40
Druženje z ostalimi člani organizacije.	67,70
Nova znanja, sposobnosti, izkušnje.	67,70
Izziv.	66,10
Spoznavanje novih prijateljev.	58,10
Želja po občutku pripadnosti skupnosti, v kateri živim.	56,50
Zabava.	35,50
Želja po dodatni obveznosti, aktivnosti.	33,90
Delo v določenem krogu ljudi.	32,30
Želja po seznanitvi o problemih v skupnosti.	29,00
Obujanje starih prijateljstev.	29,00
Želja po pripadnosti določeni skupini, ekipi.	27,40
Pridobitev specifičnega znanja.	24,20
Spoznavanje pomembnih ljudi v skupnosti.	9,70
Večja možnost zaposlitve.	6,50
Razlog za izhod od doma.	3,20

Četrty sklop vprašanj vključuje vprašanja o demografskih podatkih anketirancev: o spolu, starosti in statusu ter vprašanja, ki se nanašajo na število krajevnih organizacijah v katerih so aktivni, kot tudi o tem, koliko časa že pripadajo tem organizacijam. Tabela 15 prikazuje pridobljene rezultate.

Tabela 15: Predstavitev vzorca respondentov

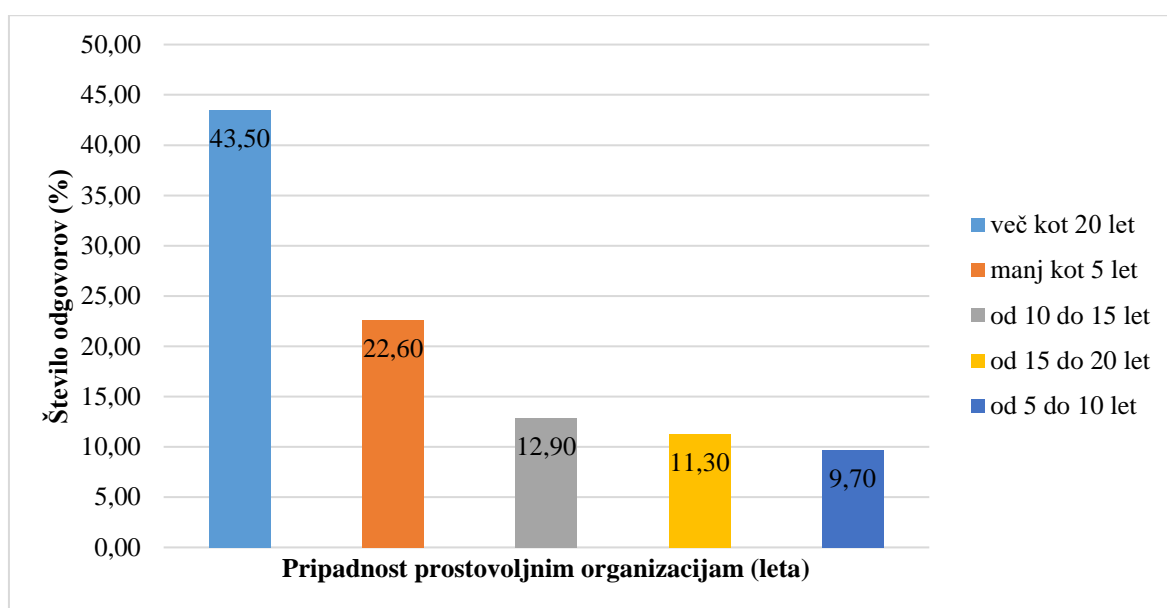
Vzorec respondentov					
Spol (v %)		Starost (v %)		Status (v %)	
Moški	48,00	do 20 let	6,50	Zaposlen delavec	45,20
Ženski	52,00	21 do 40 let	27,40	Nezaposlen	6,50
		41 do 60 let	33,90	Samozaposlen	3,00
		61 let ali več	32,20	Dijak/študent	6,00
				Upokojenec	40,00

Tabela 15 prikazuje vzorec respondentov in vključuje podatke o njihovem spolu, starosti in pripadajočem statusu. V anketi je sodelovalo 62 anketirancev, med katerimi je bilo 52,00 % žensk in 48,00 % moških. Največ, 33,90 % anketirancev pripada starostni skupini od 41 do 60 let, 32,20 % je starih 61 let ali več, 27,40 % pa jih pripada starostni skupini od 21 do 40 let. Najmanjši delež anketirancev je starih do 20 let. Tej starostni skupini pripada le 6,50 % anketirancev. Glede na status anketirancev s 45,20 % prevladujejo zaposleni delavci oziroma delavke. Drugo mesto s 40,00 % pripada statusu upokojenca oziroma upokojenke, 6,50 % anketirancev je nezaposlenih, takih, ki imajo status dijaka ali študenta pa jih je 6,00 %.

Najmanj, le 3,00 % anketirancev ima status samozaposlene osebe.

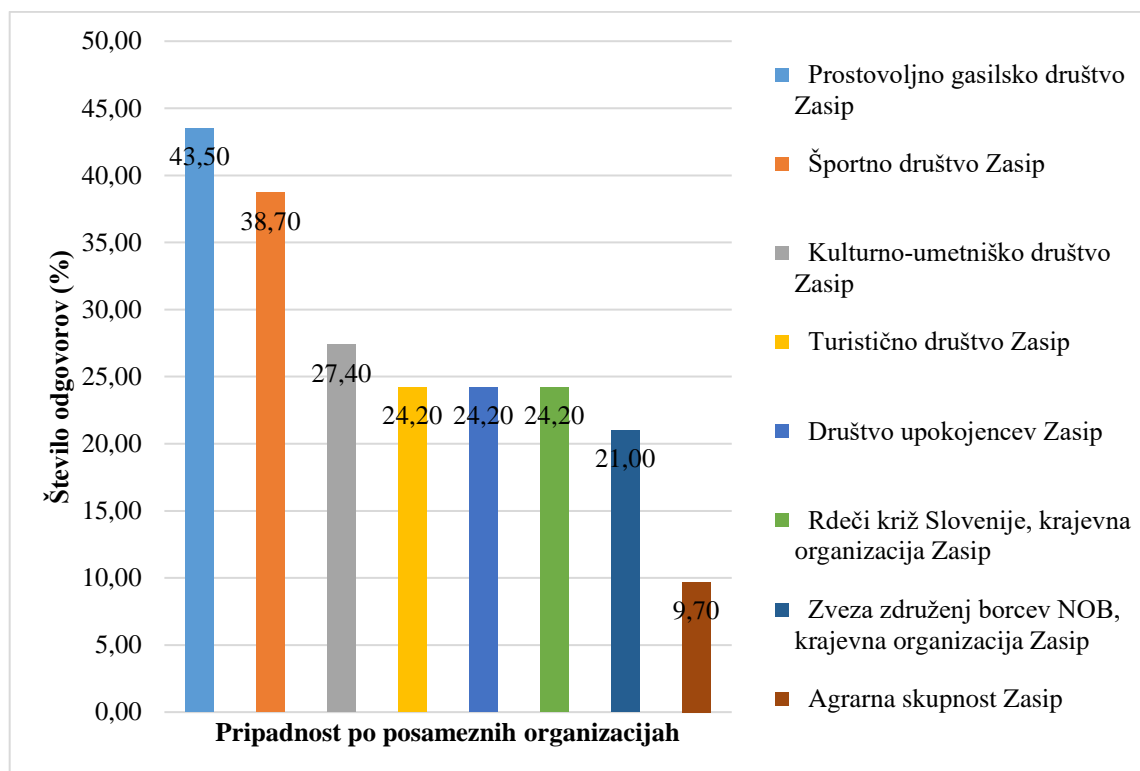
Slika 11 prikazuje trajanje prostovoljnega udejstvovanja anketirancev oziroma odgovore na vprašanje o številu aktivnosti v posameznih organizacijah v kraju. Kar 43,50 % anketirancev se s prostovoljstvom ukvarja že več kot 20 let. Po drugi strani pa se jih 22,60 % v prostovoljne organizacije v kraju vključuje manj kot 5 let. Takih, ki organizacijam pripadajo od 10 do 15 let je 12,90 %, 11,30 % je tistih, ki so prostovoljci od 15 do 20 let ter 9,70 % tistih anketirancev, ki so aktivni člani v kateri od prostovoljnih organizacij v skupnosti od 5 do 10 let.

Slika 11: Pripadnost prostovoljnim organizacijam v letih

Z možnostjo izbire izmed več odgovorov so anketiranci odgovarjali na vprašanje o tem, v kateri od organizacij v kraju so aktivni. Največ, kar 43,50 % anketirancev je članov prostovoljnega gasilskega društva v kraju. Nekoliko manj, 38,70 % je tistih, ki pripadajo športnemu društvu, 27,40 % anketiranih je aktivnih v kulturno-umetniškem društvu, 24,20 % pa je tistih, ki se prostovoljno vključujejo in delujejo v turističnem društvu, društvu upokojencev ali v krajevni organizaciji Rdečega križa. Članov oziroma članic krajevne organizacije Zveze združenj borcev NOB je 21,00 %, najmanjši odstotek anketirancev (9,70 %) pa pripada agrarni skupnosti Zasip. Pripadnost posameznim organizacijam prikazuje Slika 12.

Slika 12: Pripadnost anketirancev po posameznih organizacijah

Več kot polovica, natančneje 56,50 % anketirancev je aktivnih v več kot enem društvu v kraju. Dvema društvoma pripada 27,40 % anketirancev, v treh društvih je aktivnih 9,70 % anketirancev, v štiri različna društva v kraju jih je istočasno vključenih 11,30 %, 8,10 % anketirancev pa je tako aktivnih, da so vključeni v pet različnih prostovoljnih organizacij v skupnosti. Izmed vseh anketirancev jih je 43,50 % takih, ki se vključujejo in delujejo v enem od društev v skupnosti.

Zadnje vprašanje je bilo odprtega tipa in neobvezno. Anketirance sem prosila, če lahko v nekaj stavkih izrazijo svoje mnenje o delovanju društev v Krajevni skupnosti Zasip. Skupno sem pridobila 28 odgovorov anketirancev. Mnenje anketirancev o delovanju društev v Krajevni skupnosti Zasip so v glavnem ocenili kot zelo pozitivno. Društva v kraju so zelo aktivna, med seboj dobro sodelujejo, so pozitivno usmerjena, tako da je v kraju moč čutiti zagnanost in motiviranost aktivnih krajanov. Krajevna skupnost Zasip je znana kot ena najbolj aktivnih skupnosti v občini. Pri delovanju društev in organiziranju dogodkov kraju se po mnenju anketirancev opazi, da se je v zadnjih letih v društvene dejavnosti začela vključevati mladina. Vendar pa se kljub temu v vseh društvih pojavljajo ene in iste osebe, ki jih je le za peščico in katere vodijo društveno dejavnost v vasi. K sodelovanju je potrebno pritegniti več mladine, ki bo prenašala tradicijo na naslednje rodove in prinesla svežino in mlado energijo v delovanje krajevnih organizacij. Bistveno več truda bi bilo potrebno vložiti v privabljanje pasivnih krajanov in pritegniti njihovo pozornost in zanimanje za vaško dogajanje. Transkripcijo odgovorov prilagam v Prilogi 2.

3.3.2 Analiza polstrukturiranih intervjujev

Poleg odgovorov, pridobljenih na podlagi anketnega vprašalnika sem za potrebe multimetodološke raziskave opravila 9 polstrukturiranih globinskih intervjujev s predsedniki krajevnih prostovoljnih organizacij, predsednikom Krajevne skupnosti Zasip ter eno najbolj aktivnih prostovoljk v skupnosti. Rezultate intervjujev prilagam v Prilogi 5. Glavne ugotovitve pa sem na podlagi odgovorov intervjuvancev vsebinsko razporedila v smiselne skupine in jih prikazala v Tabeli 16.

Tabela 16: Analiza polstrukturiranih intervjujev s predstavniki krajevnih prostovoljnih organizacij

Tematika vprašanj	Glavne ugotovitve
1. Motivacija predsednikov društev za opravljanje prostovoljnega dela	Najpogostejši motiv intervjuvancev za opravljanje prostovoljnega dela je povezan z željo po prispevku lastni lokalni skupnosti in skrbjo za obstoj društev v kraju. Prostovoljstvo v lokalni skupnosti je način življenja in osnova za pridobivanje občutka pripadnosti skupnosti. Spoznavanje kraja in ljudi, pridobitev novih zvez in poznanstev ter druženje ljudi z enakimi interesi je ključnega pomena za razvoj skupnosti in zadovoljstvo krajanov. Kot pomemben motiv so intervjuvanci navedli še željo po pomoči ljudem ali pa jim prostovoljstvo predstavlja izziv, možnost za nabiranje izkušenj ter jim daje občutek osebnega zadovoljstva.
2. Vodenje društva in vpliv predsednika na vključevanje krajanov v prostovoljne organizacije	Vodenje društva po mnenju intervjuvancev pomeni več odgovornosti in stalno skrb za izpolnitev dolžnosti predsednika društva. V večini primerov problemi nastajajo v nesorazmerni razdelitvi dela med člane društva kljub dobri odnosom med njimi. Na tem mestu so intervjuvanci izpostavili potrebo po mladih članih, ki bi v društva prinesli nove ideje, znanja in mlado energijo. Predsednik društva ima funkcijo povezovalnega organa in lahko s svojim zgledom ter spoštljivim, nevsiljivim in domačim osebnim pristopom vpliva na krajanov in jih preko raznih aktivnosti spodbudi k prostovoljstvu. Cilj društva naj bo privabljanje otrok, katerim se bodo kasneje pridružili še njihovi starši, prijatelji in tako se bo krog članov razširil.
3. Nove priložnosti na osebnem ali poslovnem področju	Na osebnem področju so intervjuvanci izpostavili predvsem nova poznanstva ter spoznavanje različnih skupin prebivalstva in njihovega pogleda na življenje. Poleg tega jim prostovoljno vključevanje v društva daje občutek osebnega zadovoljstva. Prostovoljstvo jim predstavlja novo aktivnost v življenju, s katero lahko pridobijo nova znanja in izkušnje, ki jim v prihodnje lahko služijo kot referenca na poslovnem področju.

se nadaljuje

Tabela 16: Analiza polstrukturiranih intervjujev s predstavniki krajevnih prostovoljnih organizacij (nad.)

Tematika vprašanj	Glavne ugotovitve
4. Vpliv morebitne denarne nagrade na intenzivnost sodelovanja v krajevnih organizacijah	Intervjuvanci so enotnega mnenja, da denarna nagrada ne bi vplivala na njihovo intenzivnost sodelovanja v krajevnih organizacijah. Med prostovoljstvom in plačanim delom je tanka meja, saj je delo društva ogroženo v trenutku, ko ljudje vidijo možnost zaslužka. Uspeh društev v Zasipu je že od nekdaj povezan z veliko pripravljenostjo krajanov, da sodelujejo na prostovoljni bazi. Denarna sredstva so potrebna le za pokritje tekočih stroškov, samo nagrajevanje pa bi uničilo intenzivnost sodelovanja.
5. Prevladujoč motiv krajanov za aktivno delovanje v društvih	Po mnenju intervjuvancev so prevladujoči motivi krajanov za vključevanje in delovanje v društvih želja po občutku pripadnosti kraju in prispevku lokalni skupnosti, želja po spoznavanju sokrajanov in druženju ter želja po znanju, izpopolnjevanju in občutku koristnosti. V marsikaterem primeru je druženje posameznikov v mladih letih samoumevno vodilo k participaciji v različnih društvih v poznejših obdobjih življenja.
6. Občutek lokalne pripadnosti	Intervjuvanci menijo, da se občutek pripadnosti pridobi skozi čas preko aktivnega prostovoljnega sodelovanja v društvih v kraju. Občutek pripadnosti se krepi preko spoznavanja ljudi in vzajemnim sodelovanjem z ostalimi člani organizacije. V Zasipu je občutek pripadnosti aktivnih prostovoljcev izjemen, saj se ljudje med seboj dobro poznajo, društva pa vzajemno sodelujejo.
7. Možni načini dviga stopnje vključenosti krajanov Zasipa v delovanje društev	Intervjuvanci so izpostavili potrebo po menjavi generacij v društvih. Z vsebinsko zanimivimi projekti bi bilo potrebno navdušiti mlade, ki bi pritegnili več njihove generacije in kasneje tudi svoje otroke vzgajali v prostovoljskem duhu. Pomembno je pridobiti člane, ki bodo pripadali društvu, ne pa samo enkratno ali občasno sodelovali. Potencialnemu članu je potrebno že na začetku sodelovanja dati nalogo oziroma odgovornost. Poudarek za pridobitev novih aktivnih članov naj bo osebni stik z njimi. Organizira naj se čim več dogodkov, ki naj se oglašuje v večji meri. Večji poudarek bi bilo potrebno nameniti prostovoljstvu v stroki oziroma v šolah in ostalih institucijah, ki bi spodbujali in ljudi motivirali za prostovoljstvo.
8. Prednosti delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip	Krajevna skupnost Zasip je urejena skupnost, kjer deluje veliko društev, ki so aktivna, med seboj dobro sodelujejo in skrbijo za povezovanje ljudi. V skupnosti je poskrbljeno za pomoč ljudem v stiski, za starejše občane, za druženje za mladino in možnost izobraževanja. Kraj je tako povezan, informacije pa krožijo med ljudmi. Na splošno krajan vidijo, čutijo, pohvalijo in spoštujejo delo krajevnih prostovoljnih organizacij.
9. Slabosti delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip	Pri delovanju društev v kraju je opaziti problem pomanjkanja aktivnih članov. V društvene aktivnosti se namreč vključujejo eni in isti krajan. Po drugi strani se kljub organizaciji ogromno raznolikih prireditev zanje zanima veliko premalo krajanov. Mnogokrat se zgodi, da prav tisti najbolj pasivni in nezainteresirani krajan širijo negativne informacije. Opaziti je zelo slabo vključevanje novopriseljenih krajanov in mladine. Intervjuvanci so izpostavili še problem odvisnosti društev od občine in dodeljenih finančnih sredstev, ki marsikateremu društvu ne omogočajo aktivnega delovanja.

3.4 Ugotovitve in vrednotenje rezultatov

3.4.1 Zaključne ugotovitve na osnovi raziskovalnih vprašanj

Raziskovalno vprašanje 1: Kateri je prevladujoč motiv, ki aktivne posameznike motivira, da se odločijo za vključitev in/ali aktivno delovanje v prostovoljnih organizacijah Krajevne skupnosti Zasip?

Analiza anketnih vprašalnikov in intervjujev je pokazala, da prostovoljce v Krajevni skupnosti Zasip k vključevanju in delovanju v krajevnih organizacijah v največji meri motivirajo vrednostni, razumski in družbeni faktor. Anketiranci preko prostovoljnih aktivnosti izražajo njim pomembne vrednote, kot so človekoljubnost, skrb za druge ljudi in nesebična pomoč sočloveku. Motivacijo za prostovoljno udejstvovanje jim predstavlja pridobitev novih znanj, sposobnosti in izkušenj ter sklepanje novih poznanstev in družbenih stikov. Prostovoljstvo v skupnosti vidijo kot priložnost za druženje in povezovanje z sokrajani zaradi česar je skupnost bolj povezana, samo prostovoljstvo pa postane način življenja v kraju. Marsikomu prostovoljstvo v skupnosti predstavlja izziv in osebno zadovoljstvo. Velik pomen pripisujejo prispevku, ki ga prostovoljstvo prinaša skupnosti. Krajanje preko vključevanja v prostovoljne organizacije spoznavajo kraj in ljudi, opravljajo dobra dela in posledično krepijo občutek pripadnosti skupnosti, v kateri živijo.

Raziskovalno vprašanje 2: Ali se motivacijski faktorji za delovanje v prostovoljnih organizacijah v Krajevni skupnosti Zasip med spoloma ter med mlajšo in starejšo generacijo bistveno razlikujejo?

Postavljeno raziskovalno vprašanje sem za podrobnejšo analizo razdelila na dve hipotezi:

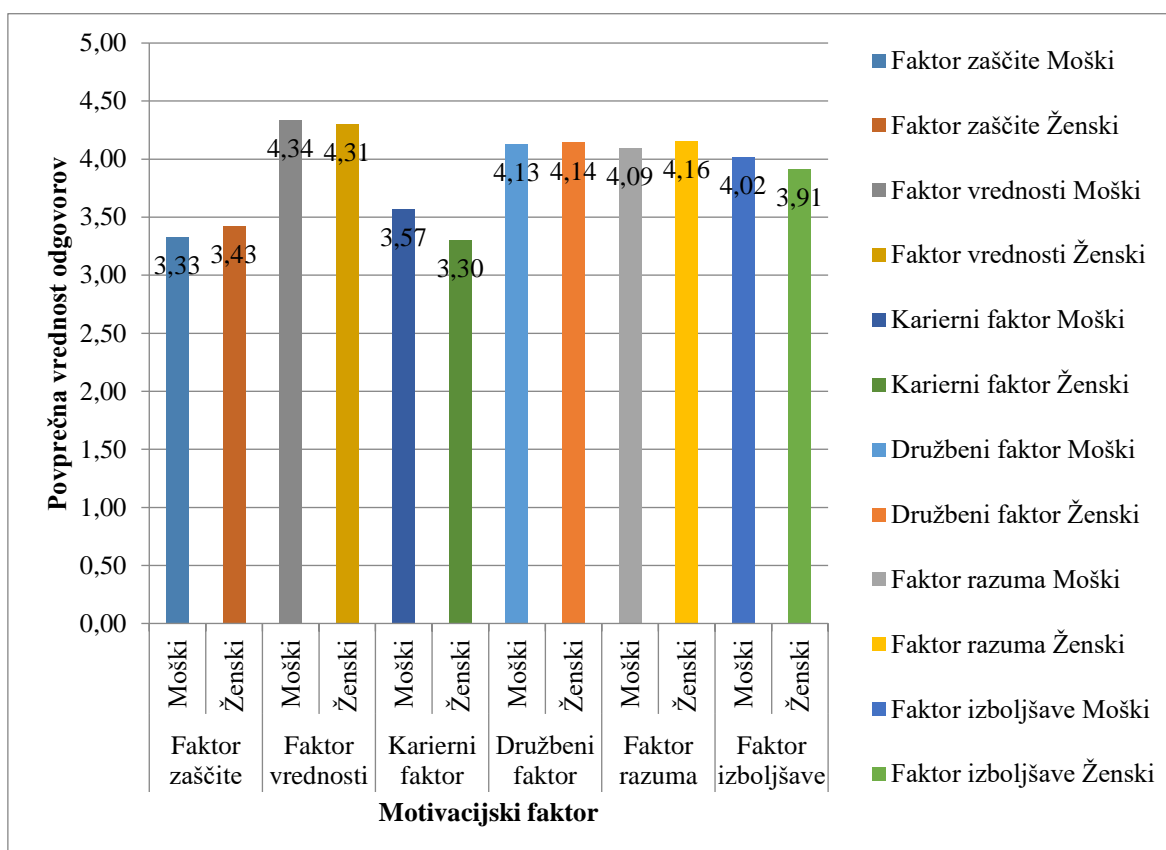
Hipoteza 1: Motivacijski faktorji se razlikujejo med spoloma.

Hipoteza 2: Motivacijski faktorji se razlikujejo glede na starostno skupino anketirancev.

Vzorec anketirancev je zajel 51,60 % žensk in 48,04 % moških. Analiza odvisnosti glavnih motivacijskih faktorjev od spola anketirancev je pokazala, da so razlike v motivaciji posameznikov za vključevanje in delovanje v prostovoljnih krajevnih organizacijah med pripadniki različnih spolov minimalne. Pripadniki moškega spola so faktor vrednosti ocenili z povprečno vrednostjo 4,34, pripadnice nasprotnega spola pa z 4,31. Družbeni faktor so ženske ocenile z povprečno vrednostjo 4,14, moški pa z 4,13. Povprečni vrednosti, ki se nanašata na faktor razuma znašata s strani anketirank 4,16 ter s strani anketirancev 4,09. Faktor izboljšave je bil po mnenju moških ovrednoten z povprečno vrednostjo 4,02, po mnenju žensk pa je le ta znašala 3,91. Povprečna vrednost moškega spola pri vrednotenju kariernega faktorja znaša 3,57, medtem ko so omenjenemu faktorju ženske namenile povprečno vrednost 3,30. Zadnji, faktor zaščite, je bil malenkost višje ovrednoten z strani pripadnic ženskega spola, ki so mu namenile povprečno vrednost 3,43, medtem ko so mu pripadniki moškega spola namenili povprečno vrednost 3,33.

Pripadniki obeh spolov se v največji meri strinjajo, da je izražanje vrednot preko nesebičnih dejanj in človekoljubnosti najpomembnejši motivacijski faktor. Nasprotno pa je po mnenju tako žensk kot moških najmanj pomemben motivacijski faktor tisti, ki zajema motivacijo posameznika za prostovoljstvo z namenom reševanja osebnih problemov. Razlike v pripisovanju pomenov različnim faktorjem so zanemarljive, kar je razvidno iz Slike 13.

Slika 13: Odvisnost motivacijskih faktorjev od spola anketirancev

V nadaljevanju prikazujem še Analizo T testa, ki je bila izvedena v programu SPSS. Iz tabele rezultatov (Tabela 17) T testa lahko razberemo rezultate Testa o enakosti variance (Levenov test), za katerega nam je predvsem pomembna statistična značilnost (Sig.). V našem primeru je vrednost Sig, pri vseh preučevanih spremenljivkah višja od 0,05 (Sig. >0,05) in lahko sklepamo, da je variabilnost v populacijah enaka (predpostavka enakosti variance je izpolnjena). V tem primeru upoštevamo rezultate običajnega T testa v vrstici, da predvisujemo enake variance (angl. *Equal variances assumed*). Iz tabele lahko za preučevane faktorje razberemo razlike glede na spol (angl. *Mean Difference*) in standardno napako te razlike (angl. *Std. Error Difference*). Stolpec v tabeli «df» nam pove proste stopnje pri izvedenem testu. Rezultati izvedene analize so sledeči:

- Razlika med faktorjem zaščite in spolom na vzorcu je -0,09, standardna napaka razlike znaša 0,20. Interval zaupanja za razliko aritmetičnih sredin: S 95 % gotovostjo ocenjujemo, da je razlika povprečnih vrednosti na populaciji med -0,51 in 0,31.

- Razlika med faktorjem vrednosti in spolom na vzorcu je 0,33, standardna napaka razlike znaša 0,10. Interval zaupanja za razliko aritmetičnih sredin: S 95 % gotovostjo ocenjujemo, da je razlika povprečnih vrednosti na populaciji med -0,17 in 0,24.
- Razlika med kariernim faktorjem in spolom na vzorcu je 0,27 standardna napaka razlike znaša 0,20. Interval zaupanja za razliko aritmetičnih sredin: S 95 % gotovostjo ocenjujemo, da je razlika povprečnih vrednosti na populaciji med -0,14 in 0,68.
- Razlika med družbenim faktorjem in spolom na vzorcu je -0,01, standardna napaka razlike znaša 0,14. Interval zaupanja za razliko aritmetičnih sredin: S 95 % gotovostjo ocenjujemo, da je razlika povprečnih vrednosti na populaciji med -0,30 in 0,28.
- Razlika med faktorjem razuma in spolom na vzorcu je -0,06, standardna napaka razlike znaša 0,13. Interval zaupanja za razliko aritmetičnih sredin: S 95 % gotovostjo ocenjujemo, da je razlika povprečnih vrednosti na populaciji med -0,32 in 0,20.
- Razlika med faktorjem izboljšave in spolom na vzorcu je 0,10 standardna napaka razlike znaša 0,15. Interval zaupanja za razliko aritmetičnih sredin: S 95 % gotovostjo ocenjujemo, da je razlika povprečnih vrednosti na populaciji med -0,20 in 0,41.

Postavljeno Hipotezo 1 na podlagi rezultatov analize zavrnem.

Tabela 17: Analiza T testa med faktorji in spolom

Faktor		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means					95 % Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
Faktor zaščite	Equal variances assumed	,3740	,543	-,471	60	,639	-,09833	,20858	-,51556	,31889
	Equal variances not assumed			-,472	60,000	,638	-,09833	,20813	-,51465	,31798
Faktor vrednosti	Equal variances assumed	,013	,911	,318	60	,752	,03375	,10626	-,17881	,24631
	Equal variances not assumed			,318	59,869	,752	,03375	,10620	-,17869	,24619
Karierni faktor	Equal variances assumed	,272	,604	1,316	60	,193	,27333	,20765	-,14203	,68870
	Equal variances not assumed			1,313	58,909	,194	,27333	,20813	-,14315	,68982
Družbeni faktor	Equal variances assumed	,710	,403	-,070	60	,944	-,01042	,14893	-,30832	,28748
	Equal variances not assumed			-,070	57,451	,945	-,01042	,14964	-,31002	,28918
Faktor razuma	Equal variances assumed	,482	,490	-,478	60	,635	-,06292	,13171	-,32638	,20055
	Equal variances not assumed			-,476	57,964	,636	-,06292	,13224	-,32763	,20180
Faktor izboljšave	Equal variances assumed	,240	,626	,697	60	,489	,10750	,15424	-,20104	,41604
	Equal variances not assumed			,701	59,056	,486	,10750	,15328	-,19921	,41421

Tabela 18 nam prikazuje odgovore na posamezne motivacijske faktorje glede na spol. Iz tabele lahko razberemo povprečne vrednosti in standardne odklone. Analiza T testa pri Hipotezi 1 je pokazala, da je Sig vrednost pri vseh preučevanih faktorjih višja od 0,05 (Sig. >0,05), kar pomeni, da med preučevanimi faktorji in med spolom ni statistično značilnih razlik. Iz Tabele 18 (Splošna skupna statistika analize T testa med faktorji in spolom) lahko razberemo povprečne vrednosti in standardne odklone preučevanega vzorca.

Tabela 18: Splošna skupna statistika analize T testa med faktorji in spolom

Faktor	Spol	Število odgovorov	Povprečna vrednost	Standardni odklon
Faktor zaščite	Moški	30	3,32	,79
	Ženski	32	3,42	,84
Faktor vrednosti	Moški	30	4,34	,41
	Ženski	32	4,30	,42
Karierni faktor	Moški	30	3,57	,84
	Ženski	32	3,30	,78
Družbeni faktor	Moški	30	4,13	,62
	Ženski	32	4,14	,54
Faktor razuma	Moški	30	4,09	,55
	Ženski	32	4,15	,48
Faktor izboljšave	Moški	30	4,02	,54
	Ženski	32	3,91	,66

Primerjavo glavnih motivacijskih faktorjev in starosti anketirancev sem naredila na podlagi razdelitve vzorca v 4 starostne skupine. Anketiranci, ki so mlajši od 20 let in predstavljajo 6,50 % vzorca, v največji meri motivacijo za prostovoljstvo vidijo v sklepanju novih poznanstev, družbenih stikov in krepitev družbenih vezi. Izmed vseh starostnih skupin so najvišje ovrednotili motivacijski faktor kariere, saj so mnenja, da jim sodelovanje pri prostovoljnih aktivnostih omogoča boljše zaposlitvene možnosti. Najmlajša skupina anketirancev najmanj pomena pripisuje trditvi, da prostovoljstvo vpliva na posameznikov odnos do reševanja osebnih problemov. Drugi starostni skupini pripada 27,40 % anketirancev, starih od 21 do 40 let. Ti so najbolj motivirani za prostovoljstvo zaradi izražanja nesebičnih in humanitarnih vrednot ter pridobivanja novih znanj, spretnosti in sposobnosti. Tudi tej starostni skupini se reševanje osebnih problemov preko prostovoljstva ne zdi pomemben motivacijski faktor. Tretja starostna skupina predstavlja največji delež vzorca, saj ji pripada 33,90 % anketirancev, ki so stari od 41 do 60 let. Navedena skupina je enakega mnenja glede pomembnosti oziroma nepomembnosti posameznih motivacijskih faktorjev kot druga skupina, razlika je vidna le v vrednotenju družbenega motivacijskega faktorja. Sklepanju novih poznanstev in družbenih stikov anketiranci, stari od 41 do 60 let pripisujejo večji pomen. V zadnjo starostno skupino anketirancev spadajo tisti, ki so stari 61 ali več let. Najstarejša skupina anketirancev je motivirana za prostovoljstvo predvsem zaradi želje po nesebični in humanitarni pomoči drugim. Izmed vseh starostnih skupin največjo vrednost pripisujejo motivacijskemu faktorju, ki pravi, da prostovoljstvo vpliva na posameznikov odnos do reševanja osebnih problemov ter negativnih občutkov, ki lahko

vplivajo na posameznikov ego. Nasprotno pa je v tej skupini 32,30 % anketirancev najnižje ovrednotilo karierni motivacijski faktor. Zanje boljše zaposlitvene možnosti preko prostovoljnih aktivnosti nimajo več nobene vrednosti, ker tej skupini pripadajo v večini že upokojene osebe. Odvisnost motivacijskih faktorjev od starosti prikazuje Tabela 19.

Tabela 19: Odvisnost motivacijskih faktorjev od starosti anketirancev

Faktor	Starost do 20 let	Starost 21 do 40 let	Starost 41 do 60 let	Starost 61 ali več let
Faktor zaščite	3,10	3,10	3,40	3,70
Faktor vrednosti	4,40	4,20	4,30	4,40
Karierni faktor	4,10	3,70	3,70	2,80
Družbeni faktor	4,50	3,80	4,20	4,20
Faktor razuma	4,10	4,10	4,30	4,00
Faktor izboljšave	4,00	4,00	4,00	4,00

V nadaljevanju prikazujem še Analizo T testa. Analiza je bila izvedena v programu SPSS.

Tabela 20 nam prikazuje skupno statistiko preučevanih faktorjev glede na starostno skupino. Iz tabele lahko razberemo število odgovorov za posamezni faktor in starostno skupino, povprečne vrednosti in standardne odklone.

Tabela 20: Splošna skupna statistika analize T testa med faktorji in starostno skupino

Faktor	Število odgovorov	Povprečna vrednost	Standardni odklon
Starostna skupina	62	2,92	,92
Faktor zaščite	62	3,37	,81
Faktor vrednosti	62	4,32	,41
Karierni faktor	62	3,43	,82
Družbeni faktor	62	4,13	,58
Faktor razuma	62	4,12	,51
Faktor izboljšave	62	3,96	,60

Tabela 21 prikazuje Analizo T testa. Analiza T testa nam je pri vseh preučevanih faktorjih v primerjavi s starostno skupino podala Sig. vrednost 0,00 (Sig. <0,05). Zaključim lahko, da med spremenljivkami obstajajo statistično značilne povezave.

Na podlagi pridobljenih rezultatov, postavljeno hipotezo 2, lahko sprejemem.

Tabela 21: Analiza T testa med faktorji in starostno skupino

Faktor	One-Sample Test					
					95 % Confidence Interval of the Difference	
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Lower	Upper
Starostna skupina	24,755	61	,000	2,919	2,68	3,16
Faktor zaščite	32,610	61	,000	3,37742	3,1703	3,5845
Faktor vrednosti	82,004	61	,000	4,32258	4,2172	4,4280
Karierni faktor	32,878	61	,000	3,43226	3,2235	3,6410
Družbeni faktor	56,068	61	,000	4,13871	3,9911	4,2863
Faktor razuma	63,081	61	,000	4,12581	3,9950	4,2566
Faktor izboljšave	51,650	61	,000	3,96452	3,8110	4,1180

Raziskovalno vprašanje 3: Ali je vključevanje v krajevne organizacije v Zasipu povezano s potrebo posameznikov po občutku lokalne pripadnosti?

Analiza rezultatov anketnega vprašalnika in intervjujev je pokazala, da anketiranci radi živijo v svoji skupnosti in imajo občutek, da tej skupnosti res pripadajo. Želja po občutku pripadnosti skupnosti in želja po doprinosu skupnosti preko opravljanja prostovoljnih aktivnosti sta s strani anketirancev eni med najvišje ovrednotenih motivov za prostovoljstvo v Krajevni skupnosti Zasip. Občutek pripadnosti se krepi preko spoznavanja sokrajanov in aktivnega sodelovanja v društvih. Aktivni in zadovoljni ljudje z občutkom pripadnosti kraju lahko bistveno prispevajo h kvaliteti življenja v skupnosti.

Raziskovalno vprašanje 4: Kakšna je ocena delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip?

Na podlagi mnenj anketirancev, ki so sodelovali bodisi pri anketnem vprašalniku bodisi pri intervjujih in na podlagi lastne ocene dejanskega stanja v skupnosti lahko pozitivno ocenim delovanje prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip. V kraju aktivno deluje 8 krajevnih organizacij, ki med seboj dobro sodelujejo, organizirajo veliko različnih prireditev, nudijo pomoč ljudem v stiski in skrbijo za združevanje ljudi v kraju. Krajevna skupnost Zasip velja za eno najbolj urejenih in aktivnih skupnosti v občini in preko sestankov, občnih zborov in različnih akcij opravlja vlogo povezovalnega člana vseh društev v kraju. Delovanje krajevnih prostovoljnih organizacij je tako uspešno zaradi posameznikov, ki so jim brezpogojno pripadni in prostovoljno delujejo v dobrobit svoji skupnosti. Pri vsakem društvu pa je tako aktivnih posameznikov premalo. Znotraj društev se pojavlja velika potreba po privabljanju novih aktivnih članov, predvsem mlade generacije, ki jo tako zelo primanjkuje. Vključevanje mladine je nujno za nadaljnje delovanje društev. Glede na število prebivalcev Zasipa bi moralo biti v krajevne organizacije vključenih mnogo več krajanov. Društva vidijo velik problem v nezainteresiranosti krajanov, ki si ne želijo biti del

društvenega življenja v vasi. Dejstvo je, da v skupnosti aktivno deluje ena in ista skupina prostovoljcev, ostale krajanke pa je izjemno težko motivirati za udeležbo na dogodkih, ki jih organizirajo društva v kraju. Anketiranci so kot velik problem navedli tudi problem finančne odvisnosti društev od občine, saj so nekatera društva zaradi pomanjkanja sredstev nezmožna aktivnega delovanja. Ne glede na omenjene pomanjkljivosti so anketiranci na splošno mnenja, da je Krajevna skupnost Zasip povezana skupnost, ki diha z društvenim življenjem in v kateri je moč čutiti zagnanost, motiviranost in pripadnost krajanov, ki delujejo v prostovoljnih organizacijah.

Raziskovalno vprašanje 5: Na kakšen način bi lahko dvignili stopnjo vključenosti krajanov v delovanje prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip?

Na vprašanje o možnih načinih dviga stopnje vključenosti krajanov Zasipa v delovanje društev so mi odgovarjali predsedniki posameznih krajevnih organizacij, s katerimi sem izvedla intervjuje. Največji poudarek so namenili nujnosti prostovoljnega vključevanja mlajše generacije. Pojavlja se potreba po mlajših predsednikih društev, ki bi bili sposobni navdušiti mlade z vsebinsko zanimivimi projekti in z zgledom, da bi si želeli postati aktivni člani v določenem društvu v kraju. Ljudi je potrebno ozaveštevati, da bodo že svoje otroke vzgajali v duhu prostovoljstva v kraju. Tako obstaja velika možnost, da bodo že otroci bolj pripravljeni sodelovati in bodo tudi sami kasneje to miselnost prenesli na svoje otroke. Kljub občasnim neuspehom je potrebno vztrajati in pasivne krajanke spodbuditi k vključitvi v društveno dejavnost. Več osebne stika, čim več raznolikih prireditev, oglaševanja, novih idej in dogodkov, prenos besede od ust do ust ipd. – vsi ti ukrepi bodo čez čas pripomogli k dvigu stopnje vključenosti krajanov Zasipa v delovanje društev.

3.4.2 Priporočila prostovoljnim organizacijam v Krajevni skupnosti Zasip

Rezultati kažejo, da je v Krajevni skupnosti Zasip prisotna visoka stopnja motivacije posameznikov za vključevanje in delovanje v prostovoljnih organizacijah v kraju. Kljub temu, da trenutno stanje kaže na uspešnost delovanja prostovoljnih organizacij bi bilo potrebno delovanje prostovoljnih organizacij v kraju nekoliko posodobiti, uvesti spremembe za njihovo uspešnejše delovanje in povečati prizadevanja za doseganje večje vključenosti krajanov.

Na osnovi empiričnih ugotovitev in analize trenutnega stanja v Tabeli 22 predstavljam priporočila prostovoljnim organizacijam in aktivnim prostovoljcem, ki delujejo v Krajevni skupnosti Zasip z namenom doseganja še boljših rezultatov in ciljev krajevnih skupnosti in prostovoljnih organizacij.

Tabela 22: Priporočila prostovoljnim organizacijam v Krajevni skupnosti Zasip

Priporočila	Smernice
Nujna vpeljava mlajše generacije v delovanje organizacij	V funkcijah upravljanja društev je potrebno doseči menjavo generacij. Organi društva naj se formirajo tako, da ima vsak organ predstavnika mlajše generacije. Vsako društvo naj ustanovi sekcijo podmladka. Mlajšo generacijo naj poskuša privabiti z organizacijo novih, vsebinsko zanimivih dogodkov.
Skrb za večjo ozaveščenost članov in krajanov, uvajanje direktnega trženja	V Krajevni skupnosti Zasip naj se ustanovi delovna skupina, ki bo sestavljena iz 8 članov, pripadnikov vsakega izmed društev v kraju, ki bodo zadolženi za ažurnost podatkov in informiranost ljudi. Skrbeli bodo za nenehno neposredno komuniciranje z člani organizacij preko elektronske pošte, družbenih omrežij ali pošte Slovenije.
Ustvarjanje baze aktivnih članov	Društvo naj vodi evidenco s kontaktnimi podatki tako aktivnih, kot tudi pasivnih ali potencialnih članov. Ustvari naj se skupna baza članov vseh organizacij v skupnosti. Pred izvedbo dogodka naj organizacije prednostno poskrbijo za informiranost interesne skupine članov.
Vpeljava novih, vsebinsko zanimivih projektov	Društva naj spremljajo aktualne novosti in razvijajo nove ideje, projekte, produkte ter skrbijo za vpeljavo svežih praks v delovanje društev. Z namenom povezovanja krajevne skupnosti naj se organizirajo novi povezovalni dogodki, ki bi združili vsa društva, krajane in ostalo zainteresirano javnost.
Povezava z izobraževalnimi institucijami	Nujno potrebno sodelovanje mladine bi lahko dosegli s povezovalnimi projekti na različnih področjih med društvi in izobraževalnimi ustanovami. Sodelovanje naj se vzpostavi z vrtcem, osnovno šolo, gostinsko šolo v občini in z drugimi primernimi institucijami v okolici.

3.4.3 Omejitve raziskave in priporočila za nadaljnje raziskovanje

Pri analizi sem izhajala iz širšega poimenovanja prostovoljstva, ki vključuje tako organizirano kot neorganizirano prostovoljstvo. V raziskavi sem zajela le vzorec aktivnih prostovoljcev in članov posameznih krajevnih organizacij, zato bi bilo za podrobnejše rezultate potrebno vzorec razširiti in preučiti še vidik pasivnih članov skupnosti. Opazila sem, da je kar nekaj najbolj aktivnih prostovoljcev vključenih sočasno v delovanje v več različnih prostovoljnih organizacijah. Analiza izbranega vzorca je pokazala, da obstajajo velike generacijske razlike, zato bi se bilo smiselno pri nadaljnjem raziskovanju motivacije prostovoljcev za vključevanje in delovanje v prostovoljnih organizacijah v izbrani lokalni skupnosti natančneje posvetiti analizi znotraj posamezne starostne skupine.

SKLEP

Prostovoljstvo, solidarnost in humanitarnost postajajo vedno bolj cenjene vrednote v današnji družbi, v kateri se večja število ljudi, ki ne morejo zadovoljiti osnovnih ali dodatnih potreb (Jamšek, 2012). Zato lahko tako v svetu, kot tudi v Sloveniji, opazimo naraščajoči trend števila aktivnih prostovoljcev, čeprav Slovenija po številu odraslih, vključenih v prostovoljstvo z 10,00 %–19,00 %, bistveno zaostaja za razvitimi deželami kot so Nizozemska, Velika Britanija in Avstrija, v katerih je v prostovoljne aktivnosti vključenih

več kot 40,00 % odraslih (Jamšek, 2012). Na sistemski ravni je pozornost namenjena organiziranemu prostovoljstvu, za katerega je značilna interakcija med prostovoljno organizacijo in prejemnikom prostovoljne aktivnosti (Lenčič Stojanovič, 2016; Jamšek, 2012). Ker zakonodajni okvir ne sledi naglemu povečevanju obsega prostovoljnega dela, zlasti pri preskrbi prebivalcev s socialnimi storitvami in prostovoljnimi dejavnostmi, ki dopolnjujejo storitve države (Jamšek, 2012), je Ministrstvo za javno upravo sredi aprila 2016 predstavilo Strategijo razvoja nevladnih organizacij in prostovoljstva, v kateri je poleg vizije razvoja prostovoljstva, določilo tudi pogloblitve cilje in pričakovane rezultate tretjega sektorja (Lenčič Stojanovič, 2016).

Eden izmed pomembnejših ciljev je vzpostavitev spodbudnega podpornega okolja za delovanje in razvoj nevladnih organizacij in različnih oblik prostovoljstva. Še posebej pomembna je ureditev stabilnosti financiranja in urejena infrastruktura (Lenčič Stojanovič, 2016). Strateška, dolgoročna naravnost in kontinuirano spremljanje razvoja prostovoljstva sta dejavnika, s katerimi želi zakonodajalec privabiti nove, aktivne in dodatnih aktivnosti željne prostovoljce, ki bi bili pripravljene s prostovoljnimi organizacijami sodelovati na dolgi rok. Z namenom doseganja večje participacije prostovoljcev, se pojavljajo tudi novi trendi v prostovoljstvu, ki izkoriščajo možnosti razvoja tehnologije in upoštevajo nove potrebe prebivalstva.

V Krajevni skupnosti Zasip, ki šteje nekaj več kot 1.000 prebivalcev, aktivno deluje 8 društev, v katerih se prostovoljno združujejo najbolj aktivni krajanje, ki si prizadevajo za povezovanje ljudi in razvoj življenja v skupnosti ter za organizacijo raznolikih dogodkov, s katerimi bi združili čim večje število krajanov in drugih deležnikov ter motivirali tudi tiste najbolj pasivne člane skupnosti. Analiza delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip je pokazala, da se s prostovoljstvom ukvarja skoraj polovica anketiranih pripadnikov moškega spola, kar je glede na evidentirane prostovoljce za 14,00 % več od slovenskega povprečja v letu 2015. Razlog za omenjeno odstopanje sta izjemno aktivno delovanje gasilskega in športnega društva v skupnosti. Najštevilčnejši (34,00 %) so prostovoljci v starostni skupini od 41 do 60 let. Le 1,00 % manj t.j. 33,00 % je pripadnikov najstarejše starostne skupine – starejših od 61 let, kar odstopa od uveljavljenega vzorca v Sloveniji, kjer največ (67,98 %) prostovoljnih ur opravijo starejši od 60 let (Ministrstvo za notranje zadeve, 2015). V Krajevni skupnosti Zasip je delež aktivnih mladih prostovoljcev do 20 let 6,00 %, kar se razlikuje od slovenskega povprečja, po katerem mlajši od 18 let opravijo le za 2,30 % prostovoljnih ur (Ministrstvo za notranje zadeve, 2015). Starejša populacija je torej tista, ki opravi največji obseg prostovoljnih ur, kar lahko na podlagi rezultatov raziskave potrdim in dodam, da je opaziti izjemno pomanjkanje prostovoljcev, pripadnikov mlajše generacije, predvsem tistih, starih manj kot 20 let.

Stopnja pripadnosti posameznim prostovoljnim organizacijam v Krajevni skupnosti Zasip se večja sorazmerno s številom let aktivnega članstva in prostovoljnega udeleženja. Iz rezultatov raziskave je razvidno, da aktivno delovanje v prostovoljnih organizacijah

pozitivno vpliva na občutek lokalne pripadnosti, eden najpomembnejših motivov za prostovoljstvo pa je prispevek lastni skupnosti. Prevladujoč motivacijski faktor prostovoljcev v organizacijah v Krajevni skupnosti Zasip je faktor vrednosti, kar je skladno s teoretičnimi predpostavkami o prevladujočem motivacijskem faktorju starejše populacije prostovoljcev, ki prevladujejo v omenjeni lokalni skupnosti. Faktor vrednosti oziroma motiv izražanja nesebičnih in humanitarnih vrednot preko prostovoljstva so najvišje ovrednotili tako pripadniki ženskega kot moškega spola. Oboji se strinjajo tudi s tem, da je najmanj pomemben motivacijski faktor tisti, ki kot glavni razlog za prostovoljstvo izpostavlja varovanje lastnega ega pred osebnimi težavami. Po drugi strani so mlajši prostovoljci bolj motivirani zaradi poklicnih možnosti, razvoja in krepitev družbenih vezi ter pridobitve znanj, spretnosti in sposobnosti preko prostovoljnih aktivnosti. Omenjene ugotovitve so smiselne, saj je logično, da je mlajša generacija zainteresirana za pridobivanje novih izkušenj, poznanstev in možnosti za karierni razvoj, saj prostovoljstvo v družbi postaja vrednota, ki lahko postane dobra delovna referenca. V vseh oblikah pa prostovoljstvo pomeni ogromno korist ne le za posameznega prostovoljca, temveč tudi za prostovoljno organizacije in celotno skupnost.

Prostovoljne organizacije se poslužujejo različnih strategij, s katerimi bi privabile čim večje število zvestih prostovoljcev, ki bi bili pripravljene svojo energijo in čas vlagati v delovanje določene organizacije. Osnova vseh strategij je poznavanje in razumevanje motivov za prostovoljno delovanje in stalno prilagajanje potreb, koristi in pričakovanj med prostovoljci in organizacijami. Sočasno si morajo prostovoljne organizacije prizadevati za ohranjanje in morebitno ponovno aktivacijo nekdanjih prostovoljcev.

Glede na življenjski cikel prostovoljca (Bussel & Forbes, 2003), lahko prostovoljce v Krajevni skupnosti Zasip razdelimo v štiri glavne skupine, za katere so primerne različne strategije in trženjski pristopi za njihovo kontinuirano prostovoljno delovanje. V prvo skupino sodijo prostovoljci, teh je 22,60 %, ki aktivno delujejo manj kot 5 let. Takim prostovoljcem je treba vzbuditi interes in ga z zgledom in aktivnostmi navdušiti za nadaljnje prostovoljno delo. V drugo skupino spadajo prostovoljci, ki prostovoljno delo opravljajo med 5 in 10 let – teh je 9,70 %. Prostovoljec je že prešel v drugo fazo življenjskega cikla, ozavestil je namen in cilje svojega udejstvovanja in se je za prostovoljstvo zavestno odločil. Ker še vedno obstaja nevarnost izstopa, je takšnega prostovoljca treba navdušiti z novimi priložnostmi. V tretjo skupino sodijo prostovoljci, ki prostovoljno delo opravljajo od 10–20 let. Takšnih je 24,30 % in te lahko označimo za zrele prostovoljce. Njihova odločitev za prostovoljno delo je trdna in kontinuirana, organizacija se prostovoljcu prilagaja, z njim komunicira in goji dobre odnose, prostovoljec pa ji vrača s kontinuiranim udejstvovanjem. V četrto – zadnjo skupino, ki je tudi najštevilčnejša, spada 43,50 % vseh prostovoljcev, ki prostovoljno delujejo več kot 20 let. V tem primeru govorimo o predanem prostovoljcu, ki se akcij stalno udeležuje in je prostovoljstvo sestavni del njegovega življenja. Takšen prostovoljec je končni cilj življenjskega cikla prostovoljca, kar nakazuje perečo potrebo po integralnem tržnem komuniciranju in po vpeljavi mlajše generacije v društvene dejavnosti,

ki bi v delovanje organizacij prinesla svežino in nove ideje.

Splošna ocena stanja delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip je glede aktivnosti društev, urejenosti kraja in kakovosti življenja več kot pozitivna, vendar ne gre zanemariti dejstva, da je res aktivnih prostovoljcev v društvih premalo, pasivnih krajanov pa še vedno preveč. To kaže na nujnost uvedbe določenih sprememb in posodobitev v delovanje krajevnih organizacij, ki bi vplivale na uspešnejše delovanje društev in večjo vključenost krajanov in drugih deležnikov v društveno življenje v skupnosti. Nujno potrebna je vpeljava mlajše generacije v prostovoljne aktivnosti društev, ki bi »zrelim«
društvom in prostovoljcem dala dodatno energijo in zagon. Primerna strategija je t.i. občasno prostovoljstvo, kjer je prostovoljna aktivnost za posameznika enkratna in nezavezujoča in tako primerna za mlajšo generacijo, ki ji obveznosti kot so šolanje, izvenšolske aktivnosti, ustvarjanje družine, neurejeno varstvo otrok, ne dopuščajo kontinuiranega prostovoljnega udejstvovanja. Smiselno je vpeljati tudi t.i. družinsko prostovoljstvo, kjer so v prostovoljne aktivnosti vključeni tako starši kot njihovi otroci. Na ta način starši dajejo otrokom zgled in jih spodbujajo za prostovoljstvo.

Večji poudarek bi bilo treba nameniti tudi povezovanju društev z izobraževalnimi institucijami, preko katerih bi na sistematičen način k prostovoljnemu delovanju privabljali otroke. Otroci so namreč najpomembnejši potencialni prostovoljci, saj v primeru, da so sami vzgojeni v duhu prostovoljstva, obstaja velika verjetnost, da bodo v prihodnje to miselnost prenesli na svoje otroke in tako poskrbeli za neprekinjen krog prostovoljstva. Poleg tega bi bilo nujno še večjo pozornost posvetiti stalnemu ozaveščanju članov in krajanov o ciljnih dejavnosti prostovoljnih organizacij ter skrbeti za vpeljavo novih, vsebinsko zanimivih in primernih projektov za vse generacije.

Spremembe pa se ne zgodijo čez noč, zato je potrebno vztrajati, se povezovati, razvijati nove projekte in graditi na občutku pripadnosti skupnosti, v kateri živimo ter v ljudeh ozavestiti skupne vrednote. Prostovoljstvo je namreč način življenja, ki ga vsak posameznik nosi v sebi, ga z zgledom prenaša na ljudi okoli sebe in na naslednje generacije ter na ta način uresničuje zanj pomembne življenjske vrednote.

Magistrsko delo je imelo več ciljev, ki sem jih osvetlila s celovitim pregledom teorije s področja prostovoljstva, prostovoljnih organizacij, motivacije ter z multimetodološkim raziskovalnim pristopom na podlagi študije primera prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip. **Osnovni cilj** magistrskega dela je bil proučiti, kakšna je motivacija aktivnih posameznikov za vključevanje in delovanje v prostovoljnih organizacijah in ugotoviti, kateri so tisti ključni motivi in motivacijski dejavniki, ki posameznika ženejo, da se prostovoljno vključuje in aktivno deluje v določeni prostovoljni organizaciji. Na podlagi zastavljenih **hipotez** in izvedene analize lahko Hipotezo 1 zavrnem in trdim, da se motivacijski faktorji za prostovoljstvo med spoloma ne razlikujejo, medtem ko drugo zastavljeno Hipotezo 2 sprejem in s tem potrdim, da se motivacijski faktorji razlikujejo glede na starostno skupino

prostovoljcev. Povezava teorije in prakse mi je omogočila potrditev **temeljne teze** magistrskega dela, ki je bila, da je v Krajevni skupnosti Zasip prisotna visoka stopnja motivacije aktivnih krajanov za vključevanje in delovanje v krajevnih prostovoljnih organizacijah, kar posledično vpliva na razvoj skupnosti in kakovostnejše življenje v Krajevni skupnosti Zasip.

LITERATURA IN VIRI

1. Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve. (2016). *Informacija o poslovanju društev v Republiki Sloveniji v letu 2015*. Najdeno 15. decembra 2016 na spletnem naslovu http://www.ajpes.si/doc/LP/Informacije/Informacija_LP_drustva_2015.pdf
2. Arko, T., Goričan, B., Kovač, J., & Novak, T. (2011). *Sadeži družbe: priročnik za izvajanje medgeneracijskih aktivnosti*. Ljubljana: Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva.
3. Baloh, J. (2009). *Motiviranje v prostovoljnih organizacijah* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
4. Bezjak, S., & Klemenčič, E. (2014). Learning active citizenship through volunteering in compulsory basic education in Slovenia. *Traditiones*, 43(3), 51–65.
5. Poslovni asistent bizi.si. (2017). *KS Zasip*. Najdeno 15. februarja 2017 na spletnem naslovu <http://www.bizi.si/KS-ZASIP/maticno-podjetje>
6. Boeck, T., Makadia, N., Johnson, C., Cadogan, N., Salim, H., & Cushing, J. (2009). *The Impact of Volunteering on Social Capital and Community Cohesion. Youth-Led Research*. England: Youth Action Network.
7. Brendtro, L. K., Brokenleg, M., & Van Bockern, S. (1990). *Reclaiming Youth At Risk: Our Hope for the Future*. Bloomington, Ind.: National Educational Service.
8. Broussard, S. C., & Garrison, M. E. (2004). The relationship between classroom motivation and academic achievement in elementary school-aged children. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 33(2), 106–120.
9. Bussell, H., & Forbes, D. (2002). Understanding the volunteer market: The what, where, who and why of volunteering. *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing*, 7(3), 244–257.
10. Bussell, H., & Forbes, D. (2003). The volunteer life cycle: a marketing model for volunteering. *Voluntary Action*, 5(3), 61–79.
11. Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij. (b.l.). *Število NVO*. Najdeno 15. decembra 2016 na spletnem naslovu <http://www.cnvos.si/article/id/10027/cid/359>
12. Clary, E. G., & Snyder, M. (1992). Persuasive Communications Strategies for Recruiting Volunteers. *Governing, leading and managing nonprofit organizations: new insights from research and practice*. San Francisco: Jossey-Bass.
13. Clary, E. G., Snyder, M., Ridge, R. D., Copeland, J., Stukas, A. A., Haugen, J., & Meine, P. (1998). Understanding and assessing the motivations of volunteers: A functional approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(6), 1516–1530.
14. Clary, E. G., & Snyder, M. (1999). The Motivations to Volunteer: Theoretical and Practical Considerations. *Current Directions in Psychological Science*, 8(5), 156–160.
15. Čerin, E. (2015). *Vpliv volonterskega turizma na lokalne skupnosti: primer Gana, Afrika* (magistrsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

16. Čuk, H. (2011). *Pravna ureditev društev* (diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za upravo.
17. Davila, M. C., & Diaz–Morales, J. F. (2009). Age and motives for volunteering: Further evidence. *Europe's Journal of Psychology*, 5(2), 82–95.
18. Dimovski, V., Penger, S., & Peterlin, J. (2009). *Avtentično vodenje v učeči se organizaciji*. Ljubljana: GV Založba.
19. Divjak, T., & Forbici, G. (2015). *Javni razpisi za nevladne organizacije: priročnik o načrtovanju, izvajanju in vrednotenju nacionalnih javnih razpisov*. Ljubljana: Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij.
20. Ellis, S. J. (2016). How We Define »Volunteer« for Energize...and What is Not Volunteering to Us. Najdeno 19. oktobra 2016 na spletnem naslovu <https://www.energizeinc.com/a-z/article-internal/49>
21. European Economic and Social Committee. (2012). *Active Citizenship: for a better European society*. Najdeno 21. novembra 2016 na spletnem naslovu <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/eesc-2011-35-en.pdf>
22. Forbici, G., Divjak, T., Osonkar, B., Dernovšek, V., & Verbajs, M. (2010). *Skupaj za skupnost: priročnik o sodelovanju med občinami in nevladnimi organizacijami*. Ljubljana: Zavod Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij CNVOS.
23. Gril, A. (2007). *Prostovoljstvo je proizvodnja smisla*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
24. Halba, B. (2011). Valuing Volunteering – A Major Issue for the European Year of VALUE project. *Volunteering. Volunteering & lifelong learning in Universities in Europe*. Ankara: IRIV.
25. Halba, B. (2014). Volunteering from Altruism to Otherness. *Traditiones*, 43(3), 67–80.
26. Haski–Leventhal, D. (2010, 7. december). Volunteerability, Recruitability and recent Trends in Volunteering. *CSI Background Paper*. Najdeno 12. januarja na spletnem naslovu http://www.academia.edu/433801/volunteerability_and_recent_trends_in_volunteering
27. Hauptman, A. (2011). *Spodbujanje prostovoljnega dela v lokalnem okolju*. Ljubljana: Zavod IRC.
28. International Association for Volunteer Effort. (2016). *The Universal Declaration on Volunteering*. Najdeno 6. novembra 2016 na spletnem naslovu <https://www.iave.org/advocacy/the-universal-declaration-on-volunteering>
29. Jamšek, P. (2012). Vloga prostovoljstva in prostovoljca danes. Najdeno 17. aprila 2017 na spletnem naslovu http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Gradiva_ESS/ACS_Izobrazevanje/ACSIzobrazevanje_93Vloga.pdf
30. Jaušovec, N. (b.l.). *Motivacija in kako motivirati?* Maribor: Filozofska fakulteta.
31. Kennett, A. D. (1980). Developments in the Theory of Public and Private *Redistribution*. *American Journal of Economics and Sociology*, 39(2), 183–198.
32. Kobal, G. D., & Musek, J. (2009). *Perspektive motivacije*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
33. Kokalj, V. (2006). *Zakon o društvih s komentarjem*. Ljubljana: GV Založba.

34. Krajevna skupnost Zasip. (2013). *40 let – Krajevna skupnost Zasip* (interno gradivo). Zasip: Krajevna skupnost Zasip.
35. Krile, F. J., Curphy J. G., & Lund, R. D. (2006). *The community leadership handbook: framing ideas, building relationships and mobilizing resources*. Saint Paul, Minn.: Fieldstone Alliance.
36. Krstič, S. D. (2006). *Mreže nevladnih organizacij v Sloveniji*. Ljubljana: Zavod Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij.
37. Lai, E. R. (2011). Motivation: A Literature Review. *Research Review*. Najdeno 19. januarja 2017 na spletnem naslovu http://images.pearsonassessments.com/images/tmrs/motivation_review_final.pdf
38. Lavtar, R. (2007). *Sodelovanje prebivalcev v slovenskih občinah: participacija prebivalcev pri odločanju o javnih zadevah na lokalni ravni v Sloveniji*. Maribor: Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila.
39. Lenčič Stojanovič, E. (2016, 11. april). Strategija razvoja nevladnih organizacij in prostovoljstva. Najdeno 18. aprila 2017 na spletnem naslovu http://www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/SNO/Strategija_razvoja_NVO/Predstavitev_strateskega_okvirja.pdf
40. Ličen, N., & Bolčina, B. (2010). *Izobraževanje – most med generacijami: priročnik za medgeneracijsko učenje*. Ajdovščina: Ljudska univerza.
41. Mangen, D. J., & Peterson, W. A. (1982). Social Roles and Social Participation. *Research Instruments in Social Gerontology*, 305(2), 445–450.
42. Mesec, B. (2000). *Prostovoljci imajo srce in voljo*. Ljubljana: Fakulteta za Socialno delo.
43. Mesec, B. (2001). Nova generacija prostovoljcev, ki prihaja. *Socialno delo*, 40(6), 329–333.
44. Mikuš-Kos, A. (1999). *Prostovoljno delo v šolstvu*. Ljubljana: Združenje Slovenska filantropija.
45. Ministrstvo za javno upravo. (2016, 30. junij). *Skupno poročilo o prostovoljstvu v Republiki Sloveniji za leto 2015*. Ljubljana: Ministrstvo za javno upravo.
46. Mevlja, B., & Kavčič, K. (2012). *Strateški razvoj nevladnih organizacij v Sloveniji*. Koper: Fakulteta za management.
47. Miller, A., Simpson, B., & Lieben, J. (2011). Understanding The Role of Volunterism in Creating Social Inclusion. SouthWest Communities Resource Centre. *Report Prepared for SouthWest Communities Resource Centre*. Najdeno 12. februarja na spletnem naslovu <http://swcrc.ca/wp-content/uploads/2013/09/Understanding-the-Role-of-Volunteerism-in-Creating-Social-Inclusion-Final-Report-for-SWCRC-September-2011.pdf>
48. Ministrstvo za notranje zadeve. (2015). *Skupno poročilo o prostovoljstvu v Republiki Sloveniji za leto 2012*. Najdeno 18. aprila 2017 na spletnem naslovu http://www.prostovoljstvo.org/resources/files/pdf/skupno_porocilo_o_prostovoljstvu_2012.pdf
49. Miš, H. (2002). *Mehanizem motiviranja in motivacijske teorije* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

50. Oblak, E. (2004). Poročilo o stanju v nevladnem sektorju. Najdeno 18. aprila 2017 na spletnem naslovu <http://www.umanotera.org/wp-content/uploads/2015/10/Poro%C4%8Dilo-o-stanju-NVO-v-Sloveniji.pdf>
51. Slovenska filantropija. (2011, november). ABC o korporativnem prostovoljstvu. *Odprta cona – revija slovenske mreže prostovoljskih organizacij*, 3. Najdeno 2. januarja 2017 na spletnem naslovu http://www.prostovoljstvo.org/resources/files/pdf/publikacije/Odprta_Cona_nov2011_WEB.pdf
52. Pakdel, B. (2013). The Historical Context of Motivation and Analysis Theories Individual Motivation. *International Journal of Humanities and Social Science*, 3(18), 240–247.
53. Pritchard, R. D., & Ashwood, E. L. (2008). *Managing motivation: a manager's guide to diagnosing and improving motivation*. Hoboken: Routledge.
54. Pravilnik o vsebini, obliki in načinu vodenja registra društev, registra podružnic tujih društev in evidence društev v javnem. *Uradni list RS* št. 5/2007, 56/2008, 64/2011.
55. Pravno-informacijski center nevladnih organizacij. (2014). *Celovita analiza pravnega okvira za delovanje nevladnih organizacij*. Najdeno 12. januarja 2017 na spletnem naslovu http://pic.si/wp-content/uploads/2014/01/Celovita_analiza_pravnega_okvira_za_delovanje_nevladnih_organizacij-analiza1.pdf
56. Pravno-informacijski center nevladnih organizacij. (2016). *Aktivno državljanstvo*. Najdeno 12. januarja 2016 na spletnem naslovu <http://pic.si/nevladne-organizacije/aktivno-drzavljanstvo>
57. Pravno-informacijski center nevladnih organizacij. (2017). *Sooblikovanje sistemske ureditve prostovoljstva s strani nevladnih organizacij*. Najdeno 1. aprila 2017 na spletnem naslovu <http://www.sodeluj.net/pic-ceetrust/ZPD/1-clen.html>
58. Prostovoljec. (b.l.). V *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Najdeno 18. oktobra, 2016 na spletni strani http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=prostovoljec&hs=1
59. Prostovoljen. (b.l.). V *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Najdeno 15. aprila, 2017 na spletni strani http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=prosto%20voljen&hs=1
60. Marketinški(b.l.). V *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Najdeno 18. oktobra, 2016 na spletni strani http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=prostovoljski&hs=1
61. Slovenska filantropija. (2017b). *O prostovoljstvu*. Najdeno 4. januarja 2017 na spletnem naslovu <http://www.prostovoljstvo.org/aktivnosti/kongres-prostovoljstva>
62. Slovenska filantropija. (2017c). *Aktivnosti*. Najdeno 4. januarja 2017 na spletnem naslovu <http://www.prostovoljstvo.org/aktivnosti/mednarodni-dan-prostovoljstva>
63. Slovenska filantropija. (2017a). *Zgodovina*. Najdeno 20. marca 2017 na spletnem naslovu <http://www.prostovoljstvo.org/o-prostovoljstvu/zgodovina>
64. Solomon, M., Bamossy, G., Askegaard, S., & Hogg, K. M (2006). *Consumer Behaviour: A European Perspective*.

65. Statistični urad Republike Slovenije. (2016). *Podatki Krajevne skupnosti Zasip*. Najdeno 12. januarja 2017 na spletnem naslovu <http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Obcine/Obcine.asp>
66. Switzer, C. L., Switzer, G. E., Stukas, A. A., & Baker, C. E. (1999). Medical student motivations to volunteer: Gender differences and comparisons to other volunteers. *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, 18(1–2), 53–64.
67. Širca, N. T., Dermol, V., Novak, A., & Trunk, A. (2016). Volunteering as a Vehicle for Solidarity, Social Inclusion and active EU Citizenship of Youth. *Managing Innovation and Diversity in Knowledge Society Through Turbulent Time* (str. 1239–1244). Timisoara: Makelearn and TIIM Joint International Conference 2016.
68. Ujčić, B. (2015). *Motivation in nonprofit organizations: The case of »Drugo more«* (master thesis). Ljubljana: Faculty of Economics.
69. Ule, M. (2009). *Socialna psihologija: analitični pristop k življenju v družbi*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
70. United Nations Volunteers. (2014). Social Inclusion and Voluntarism. *UNV ISSUE BRIEF*. Najdeno 14. novembra 2016 na spletnem naslovu https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/119520443_UN%20Volunteers%20POST-2015%20Brief%20-%20Social%20Inclusion%20and%20Volunteerism%20WEB.pdf
71. Ustava Republike Slovenije. *Uradni list RS*, št. 33/1991.
72. Vaupotič, M., Strojani, K., & Sorko, N. (2011). *Priročnik za delovanje društev: kako ustanoviti in voditi društvo*. Ljubljana: Zveza društvenih organizacij Slovenije.
73. Verbinc, F. (1989). *Slovar tujk*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
74. Vlaj, S. (2006). *Lokalna samouprava: teorija in praksa*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
75. Vojnovič, M., & Meglič-Črnak, A. (1997). Vloga in pomen neprofitno - volonterskega sektorja v Sloveniji. *Družboslovne razprave*, 13(24/25), 152–178.
76. Volontêr (b.l.). V *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Najdeno 18. oktobra 2016 na spletni strani [http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=prosto voljec&hs=1](http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=prosto%20voljec&hs=1)
77. Zakon o društvih. *Uradni list RS*, št. 39/2011.
78. Zakon o lokalni samoupravi. *Uradni list RS*, št. 94/2007.
79. Zakon o prostovoljstvu. *Uradni list RS*, št.10/2011.
80. Zikmund, G. V., Babin, J. B., Carr, C. J., & Griffin M. (2010). *Business Research Methods*. South – Western: Cengage Learning.
81. Widjaja, E. (2010). *Motivation Behind Volunteerism* (CMC Senior Thesis). Claremont, CA: Claremont Mckenna College.
82. Williams, C. (2003). Cultivating Voluntary Action in Deprived Neighbourhoods: A Fourth Sector Approach. *Voluntary Action*, 5(3), 12.
83. Wilson, J., & Musick, M. (2000). The Effects of Volunteering on the Volunteer. *Law and Contemporary Problems*, 62(4), 142–168.

PRILOGE

KAZALO PRILOG

PRILOGA 1: Anketni vprašalnik za člane prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip.....	1
PRILOGA 2: Transkripcija odgovorov odprtega tipa vprašanja.....	6
PRILOGA 3: Tabele za analizo anketnega vprašalnika	9
PRILOGA 4: Izhodiščna vprašanja za poglobljen polstrukturirani intervju	20
PRILOGA 5: Rezultati intervjujev	21

PRILOGA 1: Anketni vprašalnik za člane prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip

Spoštovani,

moje ime je Mateja Vilman in na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani zaključujem podiplomski študij. V okviru svojega magistrskega dela raziskujem **motivacijo posameznikov za vključevanje in delovanje v prostovoljnih organizacijah**. Odločila sem se, da bom analizirala primer prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip, pri čemer računam predvsem na pomoč sovaščanov in sovaščank.

Pred vami je anonimna anketa, ki vam bo vzela le nekaj minut časa in katere rezultati bodo uporabljeni zgolj v študijske namene. Prosim vas, da na vprašanja odgovarjate čim bolj iskreno in natančno, kar mi bo omogočilo zanesljive in veljavne rezultate raziskave. Že vnaprej se vam najlepše zahvaljujem za vaš čas in sodelovanje!

1. Pri spodnjih trditvah z uporabo vrednostne lestvice od 1 do 5 označite samo en odgovor in s tem opredelite, kako pomembne oziroma značilne so za vas naslednje trditve, ki opisujejo različne motivacijske faktorje, ki vplivajo na prostovoljstvo oziroma na vključevanje in delovanje v prostovoljnih organizacijah.

Motivi za vključevanje in delovanje v prostovoljnih organizacijah	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti se strinjam niti se ne strinjam	Se strinjam	Popolnoma se strinjam
Prostovoljstvo mi lahko pomaga pri nadaljnji zaposlitvi.	1	2	3	4	5
Tudi moji prijatelji se ukvarjajo s prostovoljstvom.	1	2	3	4	5
Čutim skrb za tiste, ki imajo manj sreče kot jaz.	1	2	3	4	5
Ljudje, ki so mi blizu, me podpirajo pri prostovoljstvu.	1	2	3	4	5
Prostovoljstvo mi daje občutek pomembnosti.	1	2	3	4	5
Tako moji znanci kot jaz imamo skupni interes delovati v korist skupnosti.	1	2	3	4	5
Takrat, ko se počutim slabo, mi prostovoljstvo pomaga do boljšega počutja.	1	2	3	4	5
Resnično sem zaskrbljen(a) za tiste, ki potrebujejo pomoč.	1	2	3	4	5
Zaradi prostovoljstva se počutim manj osamljeno/osamljenega.	1	2	3	4	5

Motivi za vključevanje in delovanje v prostovoljnih organizacijah	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti se strinjam niti se ne strinjam	Se strinjam	Popolnoma se strinjam
Pridobivam nove stike in poznanstva, ki mi lahko koristijo na moji poslovni poti.	1	2	3	4	5
Prostovoljstvo krepi mojo samozavest.	1	2	3	4	5
Prostovoljstvo me razbremeni slabega občutka ob misli na tiste ljudi, ki živijo v pomanjkanju.	1	2	3	4	5
Nenehno se učim se in poskušam najti veselje v delu.	1	2	3	4	5
Prostovoljstvo mi omogoča nov pogled na svet.	1	2	3	4	5
Prostovoljstvo mi omogoča, da raziščem različne karierne možnosti.	1	2	3	4	5
Do pomoči potrebnih ljudi čutim sočutje.	1	2	3	4	5
Tudi ljudje, ki so mi blizu dajejo velik poudarek na delovanje skupnosti, v kateri živimo.	1	2	3	4	5
Biti prostovoljec mi omogoča pridobivanje novih, specifičnih izkušenj.	1	2	3	4	5
Po mojem mnenju je pomembno, da pomagamo drugim.	1	2	3	4	5
Prostovoljstvo mi pomaga, da se lažje soočim z svojimi osebnimi problemi.	1	2	3	4	5
Izkušnje, pridobljene s prostovoljstvom, mi bodo pomagale uspeti v svojem izbranem poklicu.	1	2	3	4	5
Če je nekaj pomembno zame, to izpeljem.	1	2	3	4	5
Prostovoljstvo je pomembno za ljudi, ki so mi blizu.	1	2	3	4	5
Prostovoljstvo mi pomaga pobegniti pred lastnimi težavami.	1	2	3	4	5
Lahko se naučim, kako ravnati z raznolikimi ljudmi.	1	2	3	4	5
Če se ukvarjam s prostovoljstvom, se počutim koristno/koristnega.	1	2	3	4	5
Prostovoljstvo mi daje boljši občutek da sem boljša oseba.	1	2	3	4	5
Prostovoljne aktivnosti bodo predstavljale dodano vrednost mojemu življenjepis.	1	2	3	4	5

Motivi za vključevanje in delovanje v prostovoljnih organizacijah	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti se strinjam niti se ne strinjam	Se strinjam	Popolnoma se strinjam
Prostovoljstvo je način spoznavanja novih prijateljev.	1	2	3	4	5
Z vključevanjem v prostovoljne organizacije spoznavam svoje prednosti.	1	2	3	4	5

2. Pri spodnjih trditvah z uporabo vrednostne lestvice od 1 do 5 označite samo en odgovor in s tem opredelite, kako pomembne oziroma značilne so za vas našete trditve, ki se nanašajo na občutek pripadnosti skupnosti, v kateri živite.

Pripadnost skupnosti	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti se strinjam niti se ne strinjam	Se strinjam	Popolnoma se strinjam
Rad(a) živim v Zasipu.	1	2	3	4	5
Udeležujem se vaških dogodkov in aktivnosti.	1	2	3	4	5
Občutek imam, da pripadam svoji skupnosti.	1	2	3	4	5
V moji moči je vplivati na spremembe oziroma boljše življenje v Zasipu.	1	2	3	4	5
Na potovanjih s ponosom pripovedujem o svojem kraju.	1	2	3	4	5
Poznam večino svojih sokrajanov.	1	2	3	4	5
V svojem kraju na vsakem koraku najdem sogovornika.	1	2	3	4	5
V primeru težav lahko računam na pomoč svojih sokrajanov.	1	2	3	4	5

3. Kateri od spodaj naštetih motivov za prostovoljstvo je bil razlog za začetek vaše vključitve v delovanje krajevnih organizacij? (možnih več odgovorov)
- Želja po seznanitvi o problemih v skupnosti.
 - Pridobitev specifičnega znanja.
 - Druženje z ostalimi člani organizacije.
 - Razlog za izhod od doma.
 - Spoznavanje novih prijateljev.
 - Obujanje starih prijateljstev.
 - Nova znanja, sposobnosti, izkušnje.
 - Zabava.
 - Izziv.

- j) Prispevek skupnosti.
- k) Delo v določenem krogu ljudi.
- l) Želja po dodatni obveznosti, aktivnosti.
- m) Večja možnost zaposlitve.
- n) Želja po pripadnosti določeni skupini, ekipi.
- o) Spoznavanje pomembnih ljudi v skupnosti.
- p) Želja po občutku pripadnosti skupnosti, v kateri živim.

4. Pri naslednjih vprašanjih, prosim, označite ustrezen odgovor.

Spol:

- a) Moški
- b) Ženski

V katero starostno skupino spadate?

- a) do 20 let
- b) 21 do 40 let
- c) 41 do 60 let
- d) 61 let ali več

Kakšen je vaš trenutni status?

- a) Zaposleni delavec
- b) Nezaposlen
- c) Samozaposlen
- d) Dijak/Študent
- e) Upokojenec

Koliko let ste aktivni član katere od prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip?

- a) manj kot 5 let
- b) od 5 do 10 let
- c) od 10 do 15 let
- d) od 15 do 20 let
- e) več kot 20 let

V kateri od naštetih organizacij ste aktivni? *(možnih več odgovorov)*

- a) Turistično društvo Zasip
- b) Kulturno-umetniško društvo Zasip
- c) Agrarna skupnost Zasip
- d) Društvo upokojencev Zasip
- e) Športno društvo Zasip
- f) Prostovoljno gasilsko društvo Zasip

- g) Rdeči križ Slovenije, krajevna organizacija Zasip
- h) Zveza združenj borcev NOB, krajevna organizacija Zasip

Prosim, če lahko v nekaj stavkih izrazite svoje mnenje o delovanju društev v Krajevni skupnosti Zasip in skupnosti kot celote (organiziranost, motiviranost, predlogi za izboljšave ipd.)

Vir: Prirejeno po E. G. Clary et al., Understanding and assessing the motivations of volunteers: A functional approach, 1998, str. 1520; A. Miller et al., Understanding the role of volunteerism in creating social inclusion, 2011, str. 36–42.

PRILOGA 2: Transkripcija odgovorov odprtega tipa vprašanja

Vprašanje: Prosim, če lahko v nekaj stavkih izrazite svoje mnenje o delovanju društev v Krajevni skupnosti Zasip in skupnosti kot celote (organiziranost, motiviranost, predlogi za izboljšave ipd.).

Transkripcija odgovorov anketirancev:

1. Društva v Krajevni skupnosti Zasip po mojem mnenju delujejo dobro. Pri nekaterih društvih – predvsem pri turističnem društvu Zasip in pri kulturno umetniškem društvu, ki jih najbolj poznam, pogrešam predvsem sodelovanje mladih. Ko starejši dolgoletni člani prenehajo sodelovati, je problem motivacija podmladka. Na tem področju je potrebno še precej postoriti, tako, da se bodo mladi v čim večjem številu vključevali in nadaljevali tradicijo posameznih društev. Torej – vlagati še več naporov v motivacijo posameznikov.
2. Menim, da je prostovoljstvo v Krajevni skupnosti Zasip na nadpovprečnem nivoju v RS in da je lahko zgled v ožjem in širšem smislu. Skupnost preko društev in organizacij izraža pozitiven duh preko istih ciljev.
3. Smo skupina mladih, nadobudnih amaterskih igralcev, ki skrbimo, da se v kraju vedno kaj dogaja. Naš program, ki ga izvajamo je del kulturne dediščine vasi in v njem zajemamo vse starostne skupine prebivalstva. Motiviranost pri delu z najmlajšimi me krepi in mi daje zagon za raziskovanje predšolskega in šolskega področja umetnostne zaznave. Vedno smo lahko boljši. Želim si, da bi se v dejavnost vključevalo še več vaščanov, nasploh mladih (od 10 do 25 let). Tukaj je še veliko možnosti za nove sekcije. Kulturna dejavnost je zelo široka. V vasi smo željni novih dogodkov (glasbenih koncertov, impro večerov, gledaliških predstav, kino večerov). Tudi dvorana kot taka je potrebna posodobitve in pridiha sodobnosti in mlade energije.
4. Po mojem mnenju vsa društva delujejo zelo dobro in misli usmerjajo v prihodnost.
5. Mislim, da je Krajevna skupnost Zasip po delovanju ena najbolj aktivnih v občini Bled.
6. Veliko društev, a bolj malo aktivnih članov društev glede na celotno populacijo Zasipa.
7. Mislim, da vsa društva v Zasipu dobro delujejo.
8. Najbolj sta aktivna turistično društvo in kulturno društvo, saj se močno pozna, da so vajeti prevzeli mladi. Še več mladih je treba aktivirati.
9. Vsa društva delujejo dobro. To pa ni zaradi množične vključenosti krajanov v društva, ampak zaradi nekaj posameznikov, ki tiščijo voz naprej, ostali pa se kitijo z njihovim perjem. Priseljenci se praviloma za družbeno življenje v vasi ne zanimajo in se ne vključujejo v vaško skupnost. Kako situacijo izboljšati, je težko vprašanje, saj delo zastoj danes zanima le še malo ljudi.
10. Društva v Zasipu so zelo aktivna, se trudijo, med seboj si pomagajo oziroma sodelujejo kar je zelo pomembno.
11. V vseh organizacijah se pojavljajo isti obrazi. Nekateri prispevajo veliko in več brez članstva v organizaciji.

12. Vsa društva v Krajevni skupnosti Zasip delujejo odlično in povezano. Tako mladi kot starejši. Želela pa bi si, da bi se v društva vpisala in začela delovati mladina. Čim več mladih, da bi tradicija ostala.
13. Mislim, da društva v redu delujejo, so aktivna.
14. V Zasipu se čuti zagnanost in motivacija ljudi za prostovoljno delovanje v društvih. Najtežje je k sodelovanju pritegniti mlajšo generacijo in nove ljudi. Delo v društvih namreč opravljajo eni in isti krajan, ki velikokrat opravljajo več funkcij v enem društvu ali pa so dejavni v različnih društvih v kraju. Veliko ljudi v Zasipu je zelo pasivnih, saj se ne zanimajo za vaško dogajanje in jih je nemogoče pritegniti k kakršnemkoli sodelovanju. Na splošno pa obstaja izjemno dobro sodelovanje med društvi, preko leta se organizira veliko različnih dogodkov, saj je Krajevna skupnost Zasip ena izmed najbolj aktivnih skupnosti v občini.
15. Mislim, da so dobro organizirani, motivirani in pripadni skupnosti. Tudi druge želijo navdihovati za skupno delovanje v skupnosti.
16. Glede na velikost Zasipa je društvena dejavnost zelo dobro razvita, veseli me pa, da si društva med seboj pomagajo. V prihodnosti pa bo potrebno več veliko truda vložiti v to, da se bo se več občanov udeleževalo dogodkov, ki jih društva organizirajo.
17. Društva so izredno aktivna, sodelujejo med seboj. Veliko krajanov je članov večih društev in tako sodelujejo na več področjih. Povezava s krajevno skupnostjo je na zavidljivem nivoju. Razveseljivo je vključevanje mladih pri delovanju društev.
18. Žal mi je, da se povsod pojavljajo isti ljudje.
19. Delovanje je uspešno, zelo sem zadovoljna z društvi.
20. Pestrost in aktivnost vseh društev v Zasipu si zasluži samo pohvale. Pogrešam pa odprtost ljudi in sprejemanje različnosti. S spodbujanjem le tega bi dosegli večjo povezanost med ljudmi.
21. Mislim, da društva delajo dobro. Me pa veseli, ker za vse, ki so v katerem koli društvu to pomeni nekaj dobrega ter tudi zabavnega.
22. Menim, da vsa društva v Krajevni skupnosti Zasip dobro delujejo in zelo dobro sodelujemo med seboj.
23. V Zasipu je posebej pri kulturnih dejavnostih čutiti, da se je začelo druženje med ljudmi, ki so sicer organizirali le prireditve v cerkvi oziroma samo v domu krajanov. Nekateri člani društev delujejo v organizacijah na žalost le za osebno korist – bodisi za prilaščanje materialnega bogastva ali pa krepljenje socialnega kapitala. Krajevna skupnost Zasip sicer deluje izredno dobro predvsem zaradi posameznikov, ki skrbijo za motivacijo v društvu. Predvsem predsedniki posameznih društev so tisti, ki so gonilo napredka. Pojavlja se tudi problem staranja članstva – v društvih je premalo mladih, aktivnih posameznikov, ki bi omogočali bolj inovativne projekte v skupnosti.
24. Vzorno organizirana in med seboj povezana društva v Zasipu.
25. Društva delujejo dobro, ničesar ne bi spremenili!
26. Zadovoljni smo, da smo iz Zasipa.
27. Vsa društva so zelo prizadevna na svojih področjih.

28. Veseli me to, da večinoma vsa društva skupaj stopijo, ob velikih dogodkih v kraju, so gasilska veselica in mala zasipška olimpiada.

PRILOGA 3: Tabele za analizo anketnega vprašalnika

Podatki za analizo 1. vprašanja

Tabela 1: Motivacijski faktor zaščite

Trditve	Število odgovorov (% odgovorov)						
	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti se strinjam, niti se ne strinjam	Se strinjam	Popolnoma se strinjam	Povprečna vrednost odgovorov	Standardni odklon
Takrat, ko se počutim slabo, mi prostovoljstvo pomaga do boljšega počutja.	1 (1,60 %)	9 (14,50 %)	17 (27,40 %)	26 (41,90 %)	9 (14,50 %)	3,53	0,97
Zaradi prostovoljstva se počutim manj osamljeno/osamljenega.	3 (4,80 %)	8 (12,90 %)	12 (19,40 %)	29 (46,80 %)	10 (16,10 %)	3,56	1,06
Prostovoljstvo me razbremeni slabega občutka zaradi nekaterih ljudi, ki živijo v pomanjkanju.	2 (3,20 %)	12 (19,40 %)	16 (25,80 %)	20 (32,30 %)	12 (19,40 %)	3,45	1,11
Prostovoljstvo mi pomaga, da se lažje soočim z svojimi osebnimi problemi	2 (3,20 %)	8 (12,90 %)	20 (32,30 %)	20 (32,30 %)	12 (19,40 %)	3,52	1,05
Prostovoljstvo mi pomaga pobegniti pred lastnimi težavami.	9 (14,50 %)	18 (29,00 %)	18 (29,00 %)	9 (14,50 %)	8 (12,90 %)	2,82	1,23

Tabela 2: Motivacijski faktor vrednosti

Trditve	Število odgovorov (% odgovorov)						Povprečna vrednost odgovorov	Standardni odklon
	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti se strinjam, niti se ne strinjam	Se strinjam	Popolnoma se strinjam			
Čutim skrb za tiste, ki imajo manj sreče kot jaz.	0 (0,00 %)	0 (0,00 %)	5 (8,10 %)	29 (46,80 %)	28 (45,20 %)	4,37	0,63	
Resnično sem zaskrbljen(a) za tiste, ki potrebujejo pomoč.	0 (0,00 %)	0 (0,00 %)	11 (17,70 %)	28 (45,20 %)	23 (37,10 %)	4,19	0,72	
Do pomoči potrebnih ljudi čutim sočutje.	1 (1,60 %)	0 (0,00 %)	6 (9,70 %)	35 (56,20 %)	20 (32,30 %)	4,18	0,73	
Po mojem mnenju je pomembno, da pomagamo drugim.	1 (1,60 %)	0 (0,00 %)	0 (0,00 %)	15 (24,20 %)	46 (74,20 %)	4,69	0,64	
Če je kaj pomembno zame, to izpeljem.	0 (0,00 %)	1 (1,60 %)	9 (14,50 %)	30 (48,40 %)	22 (35,50 %)	4,18	0,73	

Tabela 3: Karierni motivacijski faktor

Trditve	Število odgovorov (% odgovorov)						
	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti se strinjam, niti se ne strinjam	Se strinjam	Popolnoma se strinjam	Povprečna vrednost odgovorov	Standardni odklon
Prostovoljstvo mi lahko pomaga pri nadaljnji zaposlitvi.	11 (17,70 %)	7 (11,30 %)	11 (17,70 %)	24 (38,70 %)	9 (14,50 %)	3,21	1,33
Pridobivam nove stike in poznanstva, ki mi lahko koristijo na moji poslovni poti.	5 (8,10 %)	4 (6,50 %)	14 (22,60 %)	23 (37,10 %)	16 (25,80 %)	3,66	1,17
Prostovoljstvo mi omogoča, da raziščem različne karierne možnosti.	6 (9,70 %)	8 (12,90 %)	15 (24,20 %)	27 (43,50 %)	6 (9,70 %)	3,31	1,12
Izkušnje, pridobljene s prostovoljstvom, mi bodo pomagale uspeti v svojem izbranem poklicu.	10 (16,10 %)	6 (9,70 %)	21 (33,90 %)	17 (27,40 %)	8 (12,90 %)	3,11	1,24
Prostovoljne aktivnosti bodo predstavljale dodano vrednost mojemu življenjepisu.	4 (6,50 %)	2 (3,20 %)	7 (11,30 %)	34 (54,80 %)	15 (24,20 %)	3,87	1,03

Tabela 4: Družbeni motivacijski faktor

Trditve	Število odgovorov (% odgovorov)						
	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti se strinjam, niti se ne strinjam	Se strinjam	Popolnoma se strinjam	Povprečna vrednost odgovorov	Standardni odklon
Tudi moji prijatelji se ukvarjajo s prostovoljstvom.	0 (0,00 %)	2 (3,20 %)	5 (8,10 %)	25 (40,30 %)	30 (48,40 %)	4,34	0,76
Ljudje, ki so mi blizu, me podpirajo pri prostovoljstvu.	0 (0,00 %)	1 (1,60 %)	8 (12,90 %)	27 (43,50 %)	26 (41,90 %)	4,26	0,74
Tako moji znanci kot jaz imamo skupni interes delovati v korist skupnosti.	1 (1,60 %)	1 (1,60 %)	10 (16,10 %)	25 (40,30 %)	25 (40,30 %)	4,16	0,87
Tudi ljudje, ki so mi blizu dajejo velik poudarek na delovanje skupnosti, v kateri živimo.	1 (1,60 %)	3 (4,80 %)	10 (16,10 %)	31 (50,00 %)	17 (27,40 %)	3,97	0,88
Prostovoljstvo je pomembno za ljudi, ki so mi blizu.	0 (0,00 %)	2 (3,20 %)	13 (21,00 %)	32 (51,60 %)	15 (24,20 %)	3,97	0,76

Tabela 5: Motivacijski faktor razumevanja

Trditve	Število odgovorov (% odgovorov)						
	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti se strinjam, niti se ne strinjam	Se strinjam	Popolnoma se strinjam	Povprečna vrednost odgovorov	Standardni odklon
Nenehno se učim in poskušam najti razlog za delo.	0 (0,00 %)	0 (0,00 %)	5 (8,10 %)	30 (48,40 %)	27 (43,50 %)	4,35	0,63
Prostovoljstvo mi omogoča nov pogled na svet.	0 (0,00 %)	3 (4,80 %)	11 (17,70 %)	33 (53,20 %)	15 (24,20 %)	3,97	0,78
Biti prostovoljec mi omogoča pridobivanje novih, specifičnih izkušenj.	1 (1,60 %)	2 (3,20 %)	6 (9,70 %)	31 (50,00 %)	22 (35,50 %)	4,15	0,84
Lahko se naučim, kako ravnati z različnimi ljudmi.	0 (0,00 %)	1 (1,60 %)	9 (14,50 %)	32 (51,60 %)	20 (32,30 %)	4,15	0,72
Z vključevanjem v prostovoljne organizacije spoznavam svoje prednosti.	1 (1,60 %)	3 (4,80 %)	8 (12,90 %)	32 (51,60 %)	18 (29,00 %)	4,02	0,87

Tabela 6: Motivacijski faktor izboljšave

Trditve	Število odgovorov (% odgovorov)						
	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti se strinjam, niti se ne strinjam	Se strinjam	Popolnoma se strinjam	Povprečna vrednost odgovorov	Standardni odklon
Prostovoljstvo mi daje občutek pomembnosti.	3 (4,80 %)	15 (24,20 %)	14 (22,60 %)	22 (35,50 %)	8 (12,90 %)	3,27	1,11
Prostovoljstvo krepi mojo samozavest.	1 (1,60 %)	0 (0,00 %)	13 (21,00 %)	30 (48,40 %)	18 (29,00 %)	4,03	0,80
Če se ukvarjam s prostovoljstvom, se počutim koristno/koristnega.	0 (0,00 %)	2 (3,20 %)	6 (9,70 %)	26 (41,90 %)	28 (45,20 %)	4,29	0,77
Prostovoljstvo mi daje boljši občutek o samem sebi.	1 (1,60 %)	4 (6,50 %)	15 (24,20 %)	23 (37,10 %)	19 (30,60 %)	3,89	0,97
Prostovoljstvo je način spoznavanja novih prijateljev.	0 (0,00 %)	1 (1,60 %)	6 (9,70 %)	26 (41,90 %)	29 (46,80 %)	4,34	0,72

Podatki za analizo 2. vprašanja

Tabela 7: Pripadnost skupnosti

Trditve	Število odgovorov (% odgovorov)						
	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti se strinjam, niti se ne strinjam	Se strinjam	Popolnoma se strinjam	Povprečna vrednost odgovorov	Standardni odklon
Rad(a) živim v Zasipu.	0 (0,00 %)	0 (0,00 %)	0 (0,00 %)	16 (25,80 %)	46 (74,20 %)	4,74	0,44
Udeležujem se vaških dogodkov in aktivnosti.	1 (1,60 %)	0 (0,00 %)	9 (14,50 %)	26 (41,90 %)	26 (41,90 %)	4,23	0,81
Občutek imam, da pripadam svoji skupnosti.	0 (0,00 %)	0 (0,00 %)	8 (12,90 %)	21 (33,90 %)	33 (53,20 %)	4,40	0,71
V moji moči je vplivati na spremembe oziroma boljše življenje v Zasipu.	1 (1,60 %)	2 (3,20 %)	13 (21,00 %)	32 (51,60 %)	14 (22,60 %)	3,90	0,84
Na potovanjih s ponosom pripovedujem o svojem kraju.	1 (1,60 %)	0 (0,00 %)	4 (6,50 %)	18 (29,00 %)	39 (62,90 %)	4,52	0,76
Poznam večino svojih sokrajanov.	1 (1,60 %)	4 (6,50 %)	10 (16,51 %)	24 (38,70 %)	23 (37,10 %)	4,03	0,97
V svojem kraju na vsakem koraku najdem sogovornika.	0 (0,00 %)	3 (4,80 %)	6 (9,70 %)	26 (41,90 %)	27 (43,50 %)	4,24	0,82
V primeru težav lahko računam na pomoč svojih krajanov.	0 (0,00 %)	1 (1,60 %)	7 (11,30 %)	31 (50,00 %)	23 (37,10 %)	4,23	0,71

Podatki za analizo 3. vprašanja

Tabela 8: Motivi za prostovoljstvo v krajevnih organizacijah

Trditev	Število odgovorov	% odgovorov
Želja po seznanitvi o problemih v skupnosti.	18	29,00
Pridobitev specifičnega znanja.	15	24,20
Druženje z ostalimi člani organizacije.	42	67,70
Razlog za izhod od doma.	2	3,20
Spoznavanje novih prijateljev.	36	58,10
Obujanje starih prijateljstev.	18	29,00
Nova znanja, sposobnosti, izkušnje.	42	67,70
Zabava.	22	35,50
Izziv.	41	66,10
Prispevek skupnosti.	43	69,40
Delo v določenem krogu ljudi.	20	32,30
Želja po dodatni obveznosti, aktivnosti.	21	33,90
Večja možnost zaposlitve.	4	6,50
Želja po pripadnosti določeni skupini, ekipi.	17	27,40
Spoznavanje pomembnih ljudi v skupnosti.	6	9,70
Želja po občutku pripadnosti skupnosti, v kateri živim.	35	56,50

Podatki za analizo 4. vprašanja

Tabela 9: Spolna struktura vzorca respondentov

Spol	Število odgovorov	% odgovorov	Povprečna vrednost	Standardni odklon
Moški	30	48,40	1,52	0,50
Ženski	32	51,60		

Tabela 10: Starostna struktura vzorca respondentov

Starostna skupina	Število odgovorov	% odgovorov	Povprečna vrednost	Standardni odklon
do 20 let	4	6,50	2,92	0,92
21–40 let	17	27,40		
41–60 let	21	33,90		
61 let ali več	20	32,30		

Tabela 10: Statusna struktura vzorca respondentov

Status	Število odgovorov	% odgovorov	Povprečna vrednost	Standardni odklon
Zaposleni delavec/delavka	28	45,20	2,87	1,87
Nezaposlen(a)	4	6,50		
Samozaposlen(a)	2	3,20		
Dijak(inja) / Študen(tka)	4	6,50		
Upokojenec/upokojenka)	24	38,70		

Tabela 11: Pripadnost prostovoljnim organizacijam v letih

Pripadnost organizacijam v letih	Število odgovorov	% odgovorov	Povprečna vrednost	Standardni odklon
Manj kot 5 let	14	22,60	3,44	1,64
od 5 do 10 let	6	9,70		
od 10 do 15 let	8	12,90		
od 15 do 20 let	7	11,30		
več kot 20 let	27	43,50		

Tabela 12: Pripadnost anketirancev po posameznih organizacijah

Trditev	Število odgovorov	% odgovorov
Turistično društvo Zasip	15	24,20
Kulturno-umetniško društvo Zasip	17	27,40
Agrarna skupnost Zasip	6	9,70
Društvo upokojencev Zasip	15	24,20
Športno društvo Zasip	24	38,70
Prostovoljno gasilsko društvo Zasip	27	43,50
Rdeči križ Slovenije, krajevna organizacija Zasip	15	24,20
Zveza združenj borcev NOB, krajevna organizacija Zasip	13	21,00

Podatki za analizo odvisnosti spola in starosti od motivacijskih faktorjev

Tabela 13: Odvisnost motivacijskih faktorjev od spola anketirancev

Faktor	Ženske	Moški
Faktor zaščite	3,42	3,32
Faktor vrednosti	4,30	4,34
Karierni faktor	3,30	3,57
Družbeni faktor	4,14	4,13
Faktor razuma	4,15	4,09
Faktor izboljšave	3,91	4,02

Tabela 14: Odvisnost motivacijskih faktorjev od starosti anketirancev

Faktor	Starost do 20 let	21 do 40 let	41 do 60 let	61 ali več let
Faktor zaščite	3,10	3,10	3,40	3,70
Faktor vrednosti	4,40	4,20	4,30	4,40
Karierni faktor	4,10	3,70	3,70	2,80
Družbeni faktor	4,50	3,80	4,20	4,20
Faktor razuma	4,10	4,10	4,30	4,00
Faktor izboljšave	4,00	4,00	4,00	4,00

PRILOGA 4: Izhodiščna vprašanja za poglobljen polstrukturirani intervju

Vprašanja za polstrukturiran intervju s predsedniki prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip

1. Koliko časa že prostovoljno sodelujete pri aktivnostih krajevnih organizacij v Zasipu?
2. V kateri organizaciji ste najbolj aktivni in kaj vas motivira pri tem da vztrajate pri opravljanju tovrstnega prostovoljnega dela?
3. Kako ste se odločili za participacijo v krajevni organizaciji, kaj vas je pripeljalo do te odločitve? V čem vidite smisel prostovoljnega vključevanja v društva?
4. Po koliko letih članstva v določeni organizaciji vam je bila zaupana vloga predsednika? Kaj vas motivira pri vodenju prostovoljne organizacije?
5. Na kakšen način lahko kot predsednik društva vplivate na to, da se ljudje kljub nedenarnim nagradam vključijo v delovanje prostovoljnih organizacij?
6. Ali so se vam s prostovoljnim udejstvovanjem odprle nove priložnosti na osebem ali poslovnem področju?
7. Ali so v prostovoljne organizacije vključeni tudi vaši družinski člani, sorodniki, prijatelji?
8. Ali menite, da vaši sokrajanji in sokrajanke prepoznajo vaš dosedanji prispevek skupnosti?
9. Ali bi morebitna denarna nagrada za vaše delo vplivala na intenzivnost vašega sodelovanja v organizacijah?
10. Na kakšen način bi lahko po vašem mnenju dvignili stopnjo vključenosti krajanov v delovanje prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip?
11. Kako bi po vašem mnenju k prostovoljnemu udejstvovanju lahko pritegnili mlajšo generacijo?
12. Kateri je po vašem mnenju prevladujoč motiv, ki posameznike motivira, da se odločijo za aktivno delovanje v prostovoljnih organizacijah?
13. Ali se vaše življenje v skupnosti razlikuje sedaj, ko ste aktivni v društvih od prejšnjega, ko se s prostovoljstvom še niste ukvarjali? Kaj se je spremenilo?
14. Ali ste ponosni na svojo skupnost? Imate občutek lokalne pripadnosti kraju? Lahko rečete, da ste občutek pridobili oziroma okrepi skozi prostovoljno participacijo v krajevnih organizacijah?
15. Katere prednosti in slabosti delovanja prostovoljnih organizacij v skupnosti lahko izpostavite?

PRILOGA 5: Rezultati intervjujev

Udeleženec A

Pozicija: Predsednik krajevne organizacije

Starost: več kot 60 let

Motivacija za opravljanje prostovoljnega dela: druženje, spoznavanje, srečevanje.

Vodenje društva in vpliv na vključevanje krajanov v prostovoljne organizacije: Pomembna je koordinacija društev s strani krajevne skupnosti. Funkcija predsednika krajevne organizacije je podobna funkciji predsednika društev, le odgovornost je veliko večja. Ljudi je potrebno razumeti, sodelovati z njimi in se znati dogovarjati.

Nove priložnosti na osebnem ali poslovnem področju: nova poznanstva, izkušnje, večja širina.

Vpliv morebitne denarne nagrade na intenzivnost sodelovanja v krajevnih organizacijah: ne bi vplivala.

Prevladujoč motiv krajanov za aktivno delovanje v društvih: druženje, želja po občutku pripadnosti.

Občutek lokalne pripadnosti: Navezanost na skupnost je velika. Z leti se občutek spreminja in narašča, pomembno je, da je človek aktiven in družaben.

Načini dviga stopnje vključenosti krajanov Zasipa v delovanje društev: več prireditev – več obiska – več privržencev. Potrebno je pridobiti ljudi, ki bodo pripadali društvu in ne samo občasno pomagali.

Prednosti delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip: delo društev, dobro sodelovanje med njimi.

Slabosti delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip: odnos med občino in krajevno skupnostjo. Včasih je bila organizacija mnogo boljša, obstajalo je več odborov, ki so reševali aktualne zadeve.

Udeleženec B

Pozicija: Aktivna članica Krajevne skupnosti Zasip

Starost: več kot 60 let

Motivacija za opravljanje prostovoljnega dela: izziv, osebno zadovoljstvo, druženje, veselje do dela z ljudmi in otroci, pozitivne izkušnje, nove veze in poznanstva.

Vodenje društva in vpliv na vključevanje krajanov v prostovoljne organizacije: Funkcija predsednice zahteva veliko odgovornosti, v društvu je prijetneje sodelovati kot aktivni član. Nove priložnosti na osebnem ali poslovnem področju: nova poznanstva, osebno zadovoljstvo.

Vpliv morebitne denarne nagrade na intenzivnost sodelovanja v krajevnih organizacijah: ne bi vplivala, denar se potrebuje le za pokritje stroškov.

Prevladujoč motiv krajanov za aktivno delovanje v društvih: želja po občutku pripadnosti skupnosti, v kateri živimo.

Občutek lokalne pripadnosti: izjemno velik.

Načini dviga stopnje vključenosti krajanov Zasipa v delovanje društev: nove ideje, novi dogodki, obujanje običajev, spodbujanje mlade generacije.

Prednosti delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip: dobro sodelovanje med društvi, povezanost skupnosti.

Slabosti delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip: premalo zanimanja vaščanov, problem nevčlanjevanja mladine, problem pasivnih staršev.

Udeleženec C

Pozicija: Predsednik društva

Starost: več kot 60 let

Motivacija za opravljanje prostovoljnega dela: navezanost na skupnost, želja po ohranjanju društev v skupnosti.

Vodenje društva in vpliv na vključevanje krajanov v prostovoljne organizacije: problem razdelitve dela med člane, velika odgovornost predsednika društva z zgledom ter strpnim in spoštljivim odnosom do sokrajanov.

Nove priložnosti na osebnem ali poslovnem področju: širjenje obzorja.

Vpliv morebitne denarne nagrade na intenzivnost sodelovanja v krajevnih organizacijah: absolutno ne bi vplivala.

Prevladujoč motiv krajanov za aktivno delovanje v društvih: Odvisno od posameznika, najvažneje je imeti smisel za pripadnost skupnosti.

Občutek lokalne pripadnosti: Prostovoljstvo služi kot pomoč, da je življenje v skupnosti kvalitetnejše. Izraža občutek veselja, da lahko sodeluje v skupnosti in je sprejet.

Načini dviga stopnje vključenosti krajanov Zasipa v delovanje društev: Star del vasi deluje zelo dobro, neaktivni so priseljenci. Več takih dogodkov kot je olimpijada, ki združi celo vas.

Prednosti delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip: način dela krajevne skupnosti, ki je povezovalec vseh prostovoljcev.

Slabosti delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip: nujna menjava prvih ljudi v društvih.

Udeleženec D

Pozicija: Predsednica društva

Starost: več kot 60 let

Motivacija za opravljanje prostovoljnega dela: pomoč ljudem, humanitarni čut.

Vodenje društva in vpliv na vključevanje krajanov v prostovoljne organizacije: potreba po mladih, ki spremljajo novosti.

Nove priložnosti na osebem ali poslovnem področju: več stikov z ljudmi, spoznavanje različnih ljudi.

Vpliv morebitne denarne nagrade na intenzivnost sodelovanja v krajevnih organizacijah: absolutno ne bi vplivala, uživa v delu brez plačila.

Prevladujoč motiv krajanov za aktivno delovanje v društvih: preživljanje prostega časa, želja po občutku pripadnosti in dobrih dejanjih za kraj.

Občutek lokalne pripadnosti: Preko delovanja v društvu se je občutek okrepil.

Načini dviga stopnje vključenosti krajanov Zasipa v delovanje društev: Veliko ljudi je neaktivnih, ker so prezaposleni ali »zapečkarji«.

Prednosti delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip: veliko društev,

dobro sodelovanje, združevanje ljudi v kraju.

Slabosti delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip: Nekatera društva so bolj pomembna, ni enako za vse, nekateri ljudje se združujejo v skupine in delujejo proti drugim.

Udeleženec E

Pozicija: Predsednik društva

Starost: 41–60 let

Motivacija za opravljanje prostovoljnega dela: delovanje v dobro domačega kraja.

Vodenje društva in vpliv na vključevanje krajanov v prostovoljne organizacije: Razlog za prevzem vodenja je, da je nastala potreba po tem, da nekdo prevzame društvo. Sedaj je več odgovornosti.

Novo priložnosti na osebnem ali poslovnem področju: izkušnje za naprej.

Vpliv morebitne denarne nagrade na intenzivnost sodelovanja v krajevnih organizacijah: Ne bi vplivala.

Prevladujoč motiv krajanov za aktivno delovanje v društvih: druženje, življenje v vasi.

Občutek lokalne pripadnosti: občutek preko delovanja v društvih.

Načini dviga stopnje vključenosti krajanov Zasipa v delovanje društev: Oseben stik z ljudmi in vsakega posebej navdušiti za določeno prireditev.

Prednosti delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip: dobro sodelovanje med društvi, urejen kraj.

Slabosti delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip: Premalo je vključevanja v društva, slaba povezava med društvi in krajevno skupnostjo, problem financiranja – premalo sredstev s strani občine.

Udeleženec F

Pozicija: Predsednica društva

Starost: 21–40 let

Motivacija za opravljanje prostovoljnega dela: prispevek skupnosti preko druženja in opravljanja dobrih aktivnosti.

Vodenje društva in vpliv na vključevanje krajanov v prostovoljne organizacije: Smisel je v povezovanju skupnosti in graditvi na občutku pripadnosti. Težko je motivirati ljudi.

Nove priložnosti na osebnem ali poslovnem področju: nove izkušnje, nova poznanstva, koristi pri iskanju zaposlitve.

Vpliv morebitne denarne nagrade na intenzivnost sodelovanja v krajevnih organizacijah: Ne bi vplivala. Med prostovoljstvom in plačanim delom je tanka meja. V trenutku, ko nekdo prestopi mejo, trpi delovanje društva.

Prevladujoč motiv krajanov za aktivno delovanje v društvih: druženje.

Občutek lokalne pripadnosti: Krepi se občutek pripadnosti in ponosa preko delovanja v društvu.

Načini dviga stopnje vključenosti krajanov Zasipa v delovanje društev: Vzgajanje otrok v prostovoljskem duhu. Vključiti krajane je težka naloga, veliko ljudi je »zapečkarjev«.

Prednosti delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip: sodelovanje med društvi, aktivnost društev, predsednik krajevne skupnosti, odnosi med člani društev, veliko prireditev, pripravljenost pomagati, ravno pravnšnje število prebivalcev v krajevne skupnosti.

Slabosti delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip: premalo aktivnih članov, nekatera društva premalo občinskih sredstev, premalo mladine, premalo zainteresirani krajani.

Udeleženec G

Pozicija: Predsednik društva

Starost: 41–60 let

Motivacija za opravljanje prostovoljnega dela: V društvu aktiven že od otroštva naprej, vključevanje in delovanje se prenese spontano naprej.

Vodenje društva in vpliv na vključevanje krajanov v prostovoljne organizacije: Funkcija zaradi pritiska krajanov. Z vodenjem je veliko dela, počasi zmanjkuje volje in idej.

Nove priložnosti na osebnem ali poslovnem področju: izkušnje, nova znanja, nova poznanstva.

Vpliv morebitne denarne nagrade na intenzivnost sodelovanja v krajevnih organizacijah: Ne bi vplivala, prostovoljstvo bi tako izgubilo na pomenu.

Prevladujoč motiv krajanov za aktivno delovanje v društvih: druženje, občutek koristnosti, želja po znanju in izpopolnjevanju.

Občutek lokalne pripadnosti: Občutek pripadnosti je prisoten, v Zasipu je zelo opazen, saj društva tako vzajemno sodelujejo.

Načini dviga stopnje vključenosti krajanov Zasipa v delovanje društev: čim več oglaševanja, mogoče se celo preveč dogaja v vasi, poudarek na osebnem stiku z ljudmi, še več organizacije in truda.

Prednosti delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip: sodelovanje med društvi, druženje, medsebojno sodelovanje članov.

Slabosti delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip: premalo članov, premalo denarja s strani občine, slabo vključevanje novopriseljenih krajanov.

Udeleženec H

Pozicija: Predsednica društva

Starost: 41–60 let

Motivacija za opravljanje prostovoljnega dela: druženje sebi primernih, spoznavanje kraja in ljudi, osebno zadovoljstvo.

Vodenje društva in vpliv na vključevanje krajanov v prostovoljne organizacije: Pomembno je dobro sodelovanje z odbori, to čutijo tudi ostali člani.

Nove priložnosti na osebnem ali poslovnem področju: spoznavanje ljudi, delo z izjemnimi ljudmi, osebno zadovoljstvo, nov krog ljudi.

Vpliv morebitne denarne nagrade na intenzivnost sodelovanja v krajevnih organizacijah: Ne bi vplivala. Najpomembnejša se ji zdi pohvala.

Prevladujoč motiv krajanov za aktivno delovanje v društvih: druženje, spoznavanje sokrajanov.

Občutek lokalne pripadnosti: Občutek pripadnosti se je okrepil preko spoznavanja ljudi in delovanja v društvu.

Načini dviga stopnje vključenosti krajanov Zasipa v delovanje društev: Problem informiranosti, saj marsikdo ni obveščen o aktivnostih društva. Pomembna je beseda od ust do ust. Treba je motivirati ljudi, da bodo oni motivirali druge.

Prednosti delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip: Dobro delovanje krajevne skupnosti, ki je povezovalni člen in upošteva ideje vseh društev. Vas je zelo povezana, informacije se širijo med ljudmi. Opaziti je skrb za sokrajane.

Slabosti delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip: Opravljanje, obrekovanje, širjenje negativnih informacij od tistih ljudi, ki so najbolj pasivni. To je značilno za življenje na vasi.

Udeleženec I

Pozicija: Predsednik društva

Starost: 21–40 let

Motivacija za opravljanje prostovoljnega dela: želja po druženju, dolžnost po prispevku k lokalnemu okolju, izpolnitev ambicij.

Vodenje društva in vpliv na vključevanje krajanov v prostovoljne organizacije: Motivacija za vodenje društva je dolžnost po skrbi za društva preko dodatne funkcije podpredsednika krajevne organizacije. Na krajanje vpliva s ponujenimi možnostmi za njihov razvoj preko izobraževanj, strokovnih ekskurzij ipd.

Nove priložnosti na osebnem ali poslovnem področju: nove zveze in poznanstva.

Vpliv morebitne denarne nagrade na intenzivnost sodelovanja v krajevnih organizacijah: Nagrajevanje bi uničilo intenzivnost sodelovanja. Ljudje se ne zavedajo, da veliko več denarja dobijo posredno, saj jim aktivnosti omogočijo izkušnje, ki še kako prav pridejo na področju profesionalne rasti.

Prevladujoč motiv krajanov za aktivno delovanje v društvi: želja po prispevku k lokalni skupnosti, druženju in lastni prepoznavnosti.

Občutek lokalne pripadnosti: Občutek pripadnosti se je zmanjšal zaradi težav v društvu in ugotovitvi, da tudi ostale skupnosti delujejo tako dobro kot Krajevna skupnost Zasip.

Načini dviga stopnje vključenosti krajanov Zasipa v delovanje društev: V krajevni skupnosti

je morda še preveč prireditev, ki jih niti vsi predstavniki društev ne morejo v celoti obiskati.

Prednosti delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip: vključevanje v družbo, skrb za starejše vaščane, prostor druženja za mladino, pomembni etnografski projekti.

Slabosti delovanja prostovoljnih organizacij v Krajevni skupnosti Zasip: želja po zaslužku znotraj posameznih društev, delitev vaščanov glede na pripadnost posameznemu društvu.